

Str. 4 / Svete Višarje
Verniki različnih narodnosti
molili za Cerkev in Evropo

Str. 9 / Gorica, sv. Ana
Malo poznana slikarska dela
Tomaža Perka

Str. 13 / Devin
V sugestivni lokaciji je
zadonela glasba

Skupaj zremo
v prihodnost
noviglas.eu

Prenovljena spletna stran našega tednika

V tem tednu bomo imeli novo, prenovljeno spletno stran. Na povezavi noviglas.eu si boste te dni lahko sami ogledali novice, kot boste lahko tudi sami ugotovili, da celotna vsebina Novega glasa ni več vsem dostopna, kot je bila med časom pandemije vse do danes. To smo dolžni storiti zaradi naših naročnic in naročnikov, saj ni prav, da nekdo za naš tednik plačuje letno naročnino, drugi pa ga lahko bere zastoj.

Čas pandemije nas je vse spremenil, nas še spreminja, tudi tiskane časopise, saj ste sami lahko brali, kako strmo je padlo število prodanih kopij več časnikov v Italiji in tudi v Sloveniji.

Pa tudi naši mladi vse bolj posegajo samo po vsebinah, ki so objavljene na svetovnem spletu, niti televizije ne gledajo več, kot jo mi, ki smo zrasi s časopisi pod pazduho in doma na mizi.

Poglejte na naš spletni, pogledajte na družbena omrežja Facebook, Twitter in na Instagram, povsod smo prisotni, sami ocenite, kakšni smo. Iskreno smo hvaležni slovenskemu podjetju Novi splet, ki nam pomaga, da z gotovostjo zremo v prihodnost, zvesti vedno istim načelom: slovenstvu, demokraciji in krščanstvu. Hvala, ker ste z nami!

Naše naročnice in naročnike, ki ne prejema našega tednika redno, ker jim pošta tega ne zagotavlja, prosimo, da najprej protestirajo na krajevem poštnem uradu, istočasno pa naj nas obvestijo o nedopustnih zamudah!

Najlepša hvala, uredništvo

POGOVOR Senatorka Tatjana Rojc Državljanom sem dolžna spoštovanje

Edino slovensko senatorko v Rimu, Tatjano Rojc, smo zaprosili za oceno nedavnega srečanja dveh predsednikov v Trstu, kot smo jo tudi prosili, naj nam razloži, kako težavna pot bo do zajamčenega političnega zastopstva slovenske narodne manjšine v Rimu.

Sami ste bili vidno in odkrito izjemno angažirani ob pripravah na 13. julij, ko je prišlo do zgodovinske vrnitve Narodnega doma Slovencev, predvsem pa do pomembnega srečanja in obiska dveh predsednikov na obeh simbolnih točkah trpljenja v Bazovici. Vaša ocena.

13. julij 2020 bo ostal zapisan v zgodovini Primorcev: na dan stoletnice požiga Narodnega doma, ki je pomenil začetek raznarodovanja in nasilja, sta se predsednika Slovenije in Italije oddolžila spominu na ta dogodek ob podpisu protokola, ki začne postopek vračanja simbolne stavbe sredi Trsta v slovenske roke.

Foto damj@n

/ str. 3
Jurij Paljč

Obisk pri rojakih Ministrca Helena Jaklitsch pri Slovincih v videmski pokrajini

Vponedeljek, 27. julija, se je ministrca RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch z delegacijo urada mudila na obisku pri Slovincih v videmski pokrajini. Program obiska se je začel v Ovčji vasi, kjer se je srečala z našimi slovenskimi predstavniki in si ogledala prostore društva Don Mario Černet. Pričakali so jo Walter Bandelj, Ksenija Dobrila, Anna Wedam, Luciano Lister, Luigia Negro in Ivan Ciccione. Anna Wedam je na kratko predstavila življenje Slovencev v videmski pokrajini, zgodovino ter vlogo, ki jo imata duhovnik in društvo pri ohranjanju slovenstva. Obravnavano je bilo prav kočljivo vprašanje o pomanjkanju slovenskega duhovnika. Sledili so obisk SKS Planika v Ukvah in srečanje z Rudijem Bartalothom in Natašo Komac ter sestanek v Naborjetu z župani in šolniki o šolstvu.

/ str. 3

Psihiater

Psihiater dr. Bernard Spazzapan z optimizmom gleda na spremembe, ki jih je prinesla kriza zadnjih mesecev. Ta je zanj bila "neverjeten socialni eksperiment"

6 Podjetnik

Robert Frandolič, predsednik SDGZ, je na Poletnem srečanju pod lipami v Gorici govoril o težavah obmejnega gospodarstva po epidemiološki krizi

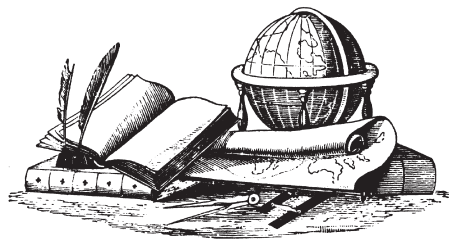
7 Ravnatelj

Gorazd Pučnik o delovanju poletnega središča v Dijaškem domu Srečko Kosovel v Trstu, ki je živahno kljub izrednim razmeram zaradi koronavirusa

13

HRVAŠKA Jama Jazovka na gori Žumberak Izkop ostankov približno 800 žrtev druge svetovne vojne

Iz jame Jazovka na hrvaški gori Žumberak blizu meje s Slovenijo so izkopal posmrtno ostanke približno 800 žrtev množičnih pobojev med drugo svetovno vojno in po njej. Terensko raziskavo in izkop je vodilo hrvaško ministrstvo za veterane. Po poročanju časnika Večernji list so bile žrtve iz Jazovke večinoma ujeti pripadniki ustaških in hrvaških domobranskih enot, med katerimi so bili tudi ranjenci in medicinsko osebje, vključno z nunami. Časnik se sklicuje na vire s hrvaškega ministrstva za veterane. Dodaja tudi, da so pripadnike vojaških enot nekdanje Neodvisne

države Hrvaške partizani ujeli v treh zagrebških bolnišnicah maja 1945 in jih nato prepeljali do Jazovke ter tam umorili. Pred tem naj bi v Jazovki končali tudi partizanski ujetniki po zmagi nad ustaši in domobranci v boju za žumberško vas Krašić januarja 1943. Izkop žrtev poveljnih pobojev se je začel letošnjega 13. julija, poleg ostankov žrtev so našli tudi številne predmete, ki so jih uporabljali pri pomoru ljudi. Našli so tudi nekaj škornjev, za katere menijo, da pripadajo partizanom, ki so nasprotovali poboju, navaja zagrebški časnik. Vse ostanke so prepeljali na zagrebški zavod za sodno

medicino. Jama Jazovka je globoka okoli 40 metrov, ostanke žrtev so našli na globini približno 30 metrov. Jama na Žumberku je ena najbolj znanih lokacij na Hrvaškem, ki jih povezujejo s poveljnimi poboji. Nasprotniki jugoslovanskega komunističnega režima pri Jazovki vsako leto 22. junija organizirajo spominsko slovesnost. Na ta dan sicer na Hrvaškem praznujejo dan boja proti fašizmu. Hrvaško ministrstvo za veterane je na spletni strani potrdilo, da so v občini Žumberak začeli iskati še druge žrtve poveljnih pobojev na lokaciji, ki so jo označili kot Jazovka 2.

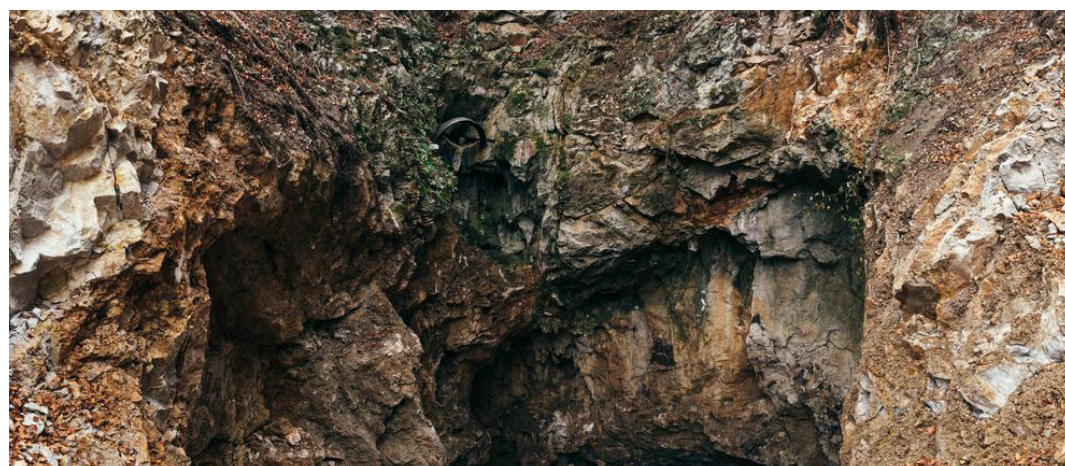
Kočevski rog

Odkrili so še eno množično grobišče

Jamarji so v enem od kraških brezen v Kočevskem rogu odkrili človeške posmrtno ostanke. Gre za ostanke okrog 35 oseb, verjetno pa jih bodo izkopal še več deset. "Domnevamo lahko, da gre za eno od še neodkritih morišč v Kočevskem rogu", je sporočil predsednik vladne komisije za reševanje vprašanj prikritih grobišč, dr. Jože Dežman. Na človeške ostanke so jamarji naleteli med topografsko raziskavo kraških brezen v Kočevskem rogu. Novomeški jamarji, arheologa Uroš Košir

vsaj še nekaj deset oseb. Domnevamo lahko, da gre za eno od še neodkritih morišč v Kočevskem rogu, kjer so posmrtni ostanke predvsem nekdanjih več tisoč pripadnikov novomeške domobranske skupine, ki ji ni uspelo se umakniti v tujino. Lovili so jih še dolge mesece po koncu vojne in večinoma umorili. Zadnje raziskave v Kočevskem rogu so potrdile, da je brezno pod Macesnovo gorico verjetno največje slovensko morišče in grobišče. Upamo, da bo letos izveden razpis, ki bo omogočil izkop žrtev v letu

pri Debliških livadah, nakazuje, da gre večinoma za predmete, povezane s pripadniki srbskih in črnogorskih četniških enot. Tako se poraja vprašanje, kje so potem v Kočevskem rogu pobili iz Avstrije vrnjene hrvaške vojne ujetnike. Ali so morda ti v še neznanem breznu v Ušivih jamah? Prav tako še nimamo odgovora o Italijanih (morda so mislili Jelenov žleb?) v Kočevskem rogu, o katerih so govorili na sestanku na slovenskem Izvršnem svetu 11. aprila 1960. Obravnavali so sporazum med Italijo in Jugoslavijo o prekopu

in Marko Pečovnik ter antropologinja Petra Leben Seljak iz podjetja Avgusta so začeli raziskavo. Po delnem iznosu posmrtnih ostankov je antropološka analiza odkrila, da gre za posmrtno ostanke vsaj 35 oseb. Gre za moške, morda pa je med njimi ena ženska. Sporočilo dr. Jožeta Dežmana "Po stanju v jami lahko sklepamo, da bo v nadaljevanju izkopanih

2021. Pričakovali smo, da jih bomo našli tudi v morišču in grobišču v Rugarskih klancih, vendar so bili tam odkriti posmrtni ostanke 22 moških. Glede na odkrite predmete gre verjetno za žrtve, ki so bile del oboroženih formacij Neodvisne države Hrvaške. Analiza več sto predmetov žrtev, umorjenih v breznu pod Krenom, ki so bili najdeni v breznu

posmrtnih ostankov padlih italijanskih vojakov v Italijo. Takrat so odločili: 'Poseben primer so Kraške Jame in Kočevski rog. O teh dveh zaenkrat Italijani ne govorijo. Če pa bodo postavili to vprašanje, bo mogoče odbiti obisk oz. pregledovanje teh krajev edinole z motivacijo, da je Kras v našem obmejnem pasu in da je Kočevski rog kot strateško ozemlje, tajnost'.

Sporočilo Sveta slovenskih organizacij

FUEN je s pismom parlamentu podprla slovensko predstavništvo

FUEN, največja manjšinska krovna organizacija v Evropi, ki zastopa številne jezikovne in narodne skupnosti v Evropi, je odločno podprla ureditev slovenskega predstavništva v rimskem parlamentu. Njen predsednik in evropski

predstavništva jezikovnim in narodnostnim skupnostim kazatelj zelo visoke stopnje demokratičnosti neke države. Nadalje je pohvalil Italijo za ustavna določila, na podlagi katerih so priznane osnovne pravice manjšin, in izpostavil pomen 3. in 6.

Vincze izpostavil velik uspeh, ki ga je doživela evropska državljanska pobuda Minority Safepack, pri kateri je sodelovala tudi slovenska narodna skupnost v Italiji. Dopis predsednikoma senata in poslanske zbornice je predsednik

FUEN

poslanec Loran Vincze je pred kratkim poslal dopis predsednici senata Marii Elisabetti Alberti Casellati in predsedniku poslanske zbornice Robertu Ficu ter ju pozval, naj se uredi slovensko zastopstvo. V dopisu je predsednik Vincze izpostavil obvezo Italije na podlagi zaščitnega zakona 38/2001 in poudaril, da je zagotovitev političnega

člena ustave. Predsednik FUEN-a je poudaril potrebo, da se slovensko predstavništvo v italijanskem parlamentu uresniči z novim volilnim zakonom, ki je v pripravi. Jezikovnim in narodnim manjšinam je namreč treba urediti primerno predstavništvo, da lahko avtonomno zastopajo lastne pravice. V tem smislu je

FUEN-a Loran Vincze končal z omembo zgledega političnega predstavništva, ki ga Slovenija zagotavlja italijanski in madžarski narodni skupnosti v državnem zboru. To je namreč idealen model, po katerem lahko slovenska narodna skupnost v Italiji ostane še naprej aktiven protagonist italijanskega političnega življenja.

Povejmo na glas

Resnična rešitev je solidarnost

Janez Povše

Resnična rešitev je solidarnost. Če rečemo, da je resnična rešitev solidarnost in le solidarnost, potem imamo seveda v mislih nedavni evropski vrh, ki je po maratonskem zasedanju sprejel proračun in predvsem pomoč proti posledicam koronavirusa z voljo pomagati najbolj prizadetim. Vsi opazovalci dogodka so postavko solidarnosti naglasili z velikim poudarkom in priznanjem, in to upravičeno. Vse predolgo je nova Evropa gradila izključno na ekonomiji in svobodnem trgu, ki naj ekonomijo kar najmočnejše poganja, pri tem pa je bila ves čas na delu obrnjenost držav zgolj vase in strahu, da ne bi katera od njih dala v skupno blagajno več, kot je prejela. Takšen hladen način dogovarjanja je povzročal v javnosti in med ljudmi občutek, da ostajajo v večjih težavah v bistvu sami in odvisni le od svoje države. Visoko bruseljsko uradništvo da je povsem odmaknjeno in brez dejanj, ki bi dokazovala razumevanje stisk in, zakaj ne, toplino, brez katere nobena skupnost nima pravega temelja. Zdaj pa je bila solidarnost dobesedno vključena v finančno razporeditev, solidarnost kot tisto načelo, ki seže preko državnih meja in hoče ter želi pomagati najbolj prizadetim, v največji meri oškodovanim zaradi pandemije. Ta dogovor na ravni solidarnosti, še bolj pa prepoznanje, da je solidarnost nujna in edina resnična rešitev, pa je izjemnega pomena, dragocena prelomnica v odnosih med narodi, ki so lahko očitno sposobni

vsi skrbeti za vse in pomagati vsem, ki potrebujejo pomoč. In pri tem gre tudi za enkratno osvojitve miselnosti, ki po zgodovinski izkušnji narodov in posameznikov ni bila in ni pogosto v veljavi, namreč osvojitve solidarnosti kot najlepšega in najkoristnejšega temelja medsebojnih odnosov. In ta temelj ni samo najlepši, ker, kaj je lepšega in bolj smiselnega od občutka za sočloveka in tega, da ima narod lep odnos s sosednjimi in drugimi narodi in si vsi med seboj pomagajo, kadar je to potrebno? In solidarnost je istočasno najkoristnejši temelj, saj je presenetljivo celo ekonomsko najbolj učinkovita in uspešna. Je pač popolno nasprotje vsakršnemu egoizmu, ki vedno vodi v boj zgolj zase, zato v prepir, nesodelovanje, mržnjo in sovraštvo ter vojne, kar vse skupaj stane neskončno več kot razumevanje, skrb za drugega in izkazovanje pomoči vsem, ki zabredejo v težave. Res, sedanji dogovor je vsekakor enkratnega pomena, saj predstavlja močan in silovit vzgib načela, ki naj ureja vsakršno odprto vprašanje z dogovarjanjem in miroljubnostjo, se pravi s solidarnostjo. Vprašanje je le, ali v tovrstno urejanje medsebojnih odnosov in s tem prihodnosti zares verjamemo, ali pa smo še vedno prepričani, da v določenih trenutkih ni mogoče ukrepati drugače kot z brezčutnostjo, s silo, z nasiljem in z željo po podrejanju drugih, o čemer zgovorno priča tragičen del človekove zgodovine. Solidarnost pa nas vabi, naj se odločimo zanjo in stopamo po njeni poti, ker nam brez nje prihodnost zagotovo ne bo prizanesljiva.

S 1. STRANI Senatorka Tatjana Rojc

V svoji politični funkciji sem vsem državljanom dolžna spoštovanje, ki ga zahtevam zase in za svojo skupnost od drugih institucionalnih predstavnikov

Pomemben pa je bil tudi zaradi poklona obeh predsednikov na dveh spominskih obeležjih v Bazovici: ob devetdesetletnici usmrtnice naših bazoviških junakov se je prvič zgodilo, da je najvišji predstavnik Republike Italije stopil pred naše obeležje in s tem priznal krivico, ki se je zgodila tem štirim antifašistom in z njimi vsem nam. Da sta oba predsednika nato stopila na pomnik na šohtu, ki so si ga naši italijanski someščani izbrali za svoj kraj spomina, je bil znak visoke civilizacijske kulture obeh državnikov in obeh držav. En sam venec z dvema trobojnicama in roki obeh predsednikov, stisnjeni v skupnem poklonu, so močno odjeknili med nami, v Italiji, Sloveniji in Evropi. Bil je čudovit sončen in vetroven dan, s sinjim nebom in gmajna je sijala v svoji spokojni lepoti. Nato pa še najvišji odlični pisatelj Borisu Pahorju, poslednji priči požiga. Vse to zgovorno izpričuje predvsem dejstvo, da smo pred novim začetkom, kar sta poudarila predsednika na srečanju s predstavniki slovenske manjšine v Italiji in italijanske v Sloveniji. V tem duhu tudi pripravljam zakonski osnutek, kjer bom predlagala rehabilitacijo vseh antifašistov, ki jih je na smrt obsodilo Posebno sodišče v fašistični Italiji.

Kako ocenjujete dejstvo, da nekateri iz naših vrst še danes, 75 let po koncu druge svetovne vojne, niso sposobni narediti koraka,

ki sta ga naredila oba predsednika, in bi za vse nas, predvsem pa za mlade, pomenil ogromno?

Težko stopam iz svoje kože: razumem bolečino, ki je tudi moja, predvsem zaradi izrabljanja mrtvih v propagandne namene, kar je nedopustno. Vendar

smo tudi javno, neprikrito in na glas podprli pomemben korak predsednikov, ste bili deležni žalitev in kritik. Zakaj tako?

Marsikdo ne razume, kaj pomeni sprejeti neko funkcijo: to opredeljuje izbire, ki ne morejo biti zgolj sad osebnega prepričanja. V

Nedavno ste javno in zelo odkrito spregovorili o tem, da bo slovenska narodna skupnost zelo težko prišla do zajamčenega političnega zastopstva v Rimu. Nam lahko razložite na kratko?

Ustavna reforma, ki jo v prvi vrsti zagovarja Gibanje 5. zvezd, je

reformo predlagala popravke, ki bi povečali za enega število parlamentarcev v naši deželi, poročevalec, ligaš Calderoli, pa je rezko odvrnil, da je to nesprejemljivo, kljub zagotovitvi guvernerja Fedrige najvišjim slovenskim predstavnikom v Italiji in Sloveniji. Zunanji minister

Zato mislim, da čaka nas vse, tudi mene, seveda, zelo zahtevno obdobje v iskanju morebitne rešitve.

Ob koncu bi vas radi vprašali za vašo oceno o dogovoru znotraj Evropske unije, da se Italiji in drugim državam, ki jih je prizadela pandemija z virusom covid-19, dodelijo prepotrebna denarna sredstva. Kot dejavna članica stranke Demokratska stranka ste v vladi in zato vas sprašujem, kako bo stranka in kako boste vi skrbeli, da bi se ta denar, gre za velikanske vsote denarja, porabil, ne da bi prišlo do malverzacij, zlorab, kraj in že pregovornega razmetavanja.

Demokratska stranka je s pomočjo izvedencev že nakazala smernice dolgoročnega programa, ki se osredotoča na zdravstvo, šolstvo, t. i. zeleno gospodarstvo. Zdaj bodo te smernice morale dobiti usklajeno in stvarno podobo v konkretnih načrtih in predlogih. Do oktobra bo, vsaj tako upamo, program dodelan. To predstavlja veliko priložnost za to, da bo država podprla podjetništvo, saj analisti v nasprotnem primeru predvidevajo globoko ekonomsko krizo. Naloga je zelo zahtevna, ker so tudi znotraj vladne koalicije mnenja dokaj različna. Potrebno bo veliko dogovarjanja za ustrezno rešitev. V upanju seveda, da virus ne bo ponovno udaril.

Najlepša hvala za pogovor!
Jurij Paljic

prepričana sem, da moramo spoštovati tudi bolečino drugih. Vsak žaluje za svojimi žrtvami, vsaka mati za svojim otrokom. Spomina ne moremo deliti, moramo ga pa spoštovati. Že antična pietas nas uči, kar je povedal predsednik Borut Pahor na tržaški prefekturi s Sofoklejevimi besedami: "Ne da sovražim, da ljubim sem na svetu".

Tudi vi, podobno kot mi, ki

svoji politični funkciji sem vsem državljanom dolžna spoštovanje, ki ga zahtevam zase in za svojo skupnost od drugih institucionalnih predstavnikov. Zgodovina nas uči, česa ne smemo ponoviti. A naš pogled mora temeljiti na etiki in mora biti uprt predvsem v prihodnost. Prihodnost pa bo imela smisel samo, če bomo razmišljali široko, v evropskem duhu.

omejila parlamentarno predstavništvo dežele Furlanije Julijske krajine za 4,2 % in več v senatu, 38 % in več v poslanski zbornici. Do danes smo slovenskega predstavnika izvolili na listah leve in nato leve sredine, ki se je odpovedala enemu mestu zato, da je jamčila slovensko zastopstvo v parlamentu. Med razpravo v senatu sem seveda tekstu ustavne

Di Maio mi je v pisni obliki zagotovil podporo pri iskanju rešitve ob diskusiji novega volilnega zakona. To je povedal tudi ob svojem obisku v Ljubljani. Problem sem izpostavila predsednikoma Pahorju in Mattarelli in vem, da bo tudi italijanski predsednik posebno pozoren na to. Vendar pravna rešitev ni enostavna, zakonodaja nam je samo delno naklonjena.

S1. strani

Ministrica Helena Jaklitsch na obisku pri Slovencih v videmski pokrajini

Na njem so bili prisotni, poleg že omenjenih, tudi župan Naborjeta Boris Prescheren, župan Trbiža Renzo Zanette, vodja deželnega urada za slovenske šole Igor Giacomini, ravnateljica večstopenjske šole na Trbižu Doris Treh in učiteljice Alma Hlede, Ivon D'Iglio, Annamaria Tributsch, Donatella Sacchet. Na srečanju je Giacomini napovedal, da so mu z ministrstva za šolstvo zagotovili, da bo vlada sprejela predlog Dežele in občinskih uprav, da bi imele šole v Kanalski dolini v kratkem eksperimentalno organiziran trijezični pouk. V popoldanskih urah se

je delegacija odpravila v Režijo na obisk Kulturnega doma, Muzeja rezijskih ljudi

ter na srečanje z županjo Anno Micelli in domačim duhovnikom Albertom

Zanierom. Obisk se je nadaljeval tudi v torek, 28. julija. V jutranjih

urah je ministrica obiskala Bardo, in sicer Etnografski muzej ter cerkev, kjer se je

srečala z domačim župnikom. Sledila sta srečanje z županom Tipane in odhod

v Čedad, kjer so jo sprejeli župan Stefano Balloch in slovenski predstavniki Luigia

Negro (SKGZ), Iole Namor (KD Trinko), Rudi Pavšič in Miha Obit (Novi Matajur), Lucia

Trusgnach (ZSKD), Graziella Coren (Slovenci po svetu) in Francesco Chiabai (Kmečka

zveza); kasneje pa še Luciano Lister (Don Mario Černet), Riccardo Ruttar, msgr. Marino Qualizza, Giorgio Banchig in Giuseppe Qualizza (Zadruga Most). Spremljali so jo tudi Walter Bandelj (SSO), Ksenija Dobrila (SKGZ), Anna Wedam (SSO) in generalni konzul RS Vojko Volk. Od tod se je ministrica peljala še v Špeter na obisk dvojezične šole, na srečanje z župani (Mariano Zufferli - Špeter, Germano Cendou - Sovodnje, Luca Postregna - Srednje) in slovenskimi organizacijami: Inštitut za slovensko kulturo (Giorgio Banchig), Glasbena matica (Bogdan Kralj) in Planinska družina Benečije (Luisa Battistig).

Sv. Višarje / Tradicionalno romanje vernikov več evropskih narodov

Po Mariji združeni v Kristusu

Ob 660. obletnici najdenja milostne podobe Višarske Matere Božje so v soboto, 25. julija, priromali na Svete Višarje verniki več evropskih narodov. Ob somaševanju ljubljanskega nadškofa Stanislava Zoreta,

in več sto zbranih vabil k molitvi za Cerkev in Evropo: "Marija nas povezuje, vsi smo njeni otroci. To smo postali pod križem na Kalvariji, kjer nas je sprejela in kjer jo je Janez za vse nas vzel k sebi. Marija, naša mati,

se je v nagovoru oprl na legendo o nastanku božje poti: "Svet na tej gori je tako čudovit! Marija je hotela ljudi opozoriti na to lepoto, zato se je vedno vračala nazaj na goro, da bi ljudje tega gorskega sveta

koronavirusa, ampak tudi zaradi nacionalizmov in egoizmov". Škof Jurij Bizjak pa je izpostavil lepo pripravljeno slavje: "Višarska božja pot je med najvišjimi božjimi potmi v Evropi. Na misel mi pride

32. romanje treh Slovenij na Svete Višarje

Vsakoletno srečanje Slovencev

Tudi letos Rafaelova družba in Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi organizirata romanje treh Slovenij na Svete Višarje, in sicer **v nedeljo, 2. avgusta 2020**.

Program bo naslednji:

ob 10.30 bo predavanje predsednika Krščanske kulturne zveze mag. Janka Krištofa, ob 12.00 bo slovesna sveta maša, ki jo bo skupaj z izseljenskimi in drugimi duhovniki daroval krški škof dr. Jože Marketz. Po maši bo ob 13. uri na ploščadi za cerkvijo krajši kulturni program. Mašo in kulturni program bosta s petjem in glasbo sooblikovala oktet Fantje z vasi in Kvartet klarinetov Godbe ljubljanskih veteranov.

krškega škofa Jožeta Marketza in koprškega škofa Jurija Bizjaka je slavje vodil videmski nadškof Andrea Bruno Mazzocato. Romanje je potekalo seveda v času, ko tudi za verske obrede veljajo ukrepi za preprečevanje širjenja okužbe z virusom covid-19. Videmski nadškof je med homilijo izpostavil "sredinski položaj" božje poti na 1.766 metrih nad morjem, med tremi narodi,

najprej povezuje tri narode, povezuje pa tudi vso Evropo in ves svet". Ob koncu maše sta zbrane nagovorila tudi ljubljanski nadškof Stanislav Zore in krški škof Jože Marketz. Nadškof Zore je dejal, da je podlaga tega, da moremo biti "po Mariji združeni v Kristusu", zgovorna tudi legenda o nastanku višarske božje poti". Tudi krški škof Jože Marketz

na tromeji ne pozabili, da bi se vračali. Kot bi klicala: 'Poglejte ta svet, ohranite ga'. V izjavi za Družino je škof Marketz Kseniji Hočevar izrazil upanje, da se bodo narodi sposobni povezovati tudi v prihodnje. Ko je študiral v Ljubljani v prejšnjem stoletju, so bile med evropskimi državami meje: "Zdaj pa smo spet v položaju, ko se meje zapirajo. Pa ne samo zaradi

stavek iz Visoke pesmi, ki pravi: 'Pridi moja golobica iz skalnatih vrhov, pridi iz skalnatih pečin ... Tu je Mati Božja med vrhovi, med pečini, tu je Mati Božja med romarji, ki se povzpnejo na vrh'. Romanja sta se udeležila tudi predsednik Sveta slovenskih organizacij Walter Bandelj in predsednica SSO za videmsko pokrajino Anna Wedam.

Od 31. julija do 2. avgusta 2020 bodo potekali Višarski dnevi 2020. Nanje so vabljeni mladi od 18. leta dalje. Na tej vsakoletni zamejski pustolovščini bodo spoznavali geografijo, zgodovino in kulturno izročilo Beneške Slovenije. Obiskali bodo Nadiške doline in Tersko dolino, si ogledali tamkajšnje etnološke zbirke, spoznavali medije, obiskali muzej SMO v Špetru, si ogledali prostore in delovanje KD Ivan Trinko ter se srečali s tamkajšnjimi kulturnimi delavci. Druženje bodo sklenili s tradicionalnim romanjem treh Slovenij na Svetih Višarjah. Če razmere ne bodo dopuščale obiska Italije, bodo pripravili alternativni program. Število udeležencev je omejeno, zato naj se zainteresirani prijavijo čim prej po tel: 01 438 30 50 ali na rafaelova.druzba@siol.net.

Pismo našemu župniku

Praznoverje

Veste, gospod župnik, nekaj me že veliko časa teži. V naši vasi je kar nekaj pobožnih ljudi, ki imajo neke čudne navade, ki mi niso všeč. Mogoče bi mi Vi pomagali razjasniti, ali je to, kar govorijo in tudi delajo, prav, ali je to vera ali je to kaj drugega.

Zvečer pred spanjem moja sosedka razpošlje celo štreno sporočil po telefonu. Ta sporočila imajo vedno versko vsebino, včasih so tudi opremljena s sliko. To ni nič narobe, tako mislim jaz, dogaja pa se, da je velikokrat pripis: "To pošlji še petim, da boš imela srečo"! Ali: "Vsi, ki bodo to prebrali, se bodo zveličali"! Potem so tu neki vozli sv. Antona, pa nogavice sv. Rite, pa ne bi naštevala. Moti pa me tudi trditev, da vsi, ki prejmemo sv. obhajilo na roko, bomo pogubljeni ... Imam sosedo, ki ne gre k obhajilu, če ni tešča, spet druga trdi, da večerne maše so iznajdba hudiča ... Verjetno Vi niti ne veste, koliko je danes tega. Kakšno stališče zavzemate Vi?

Irena

Draga gospa Irena! Ko smo hodili k verouku, seveda hodijo tudi danes, pa se mi dozdeva, da to ni isto, kot je bilo v naših časih, smo se učili: "Če kdo ni veren, so v glavnem trije

vzroki: versko neznanje, slaba družba in zgledi slabih kristjanov". Za Vaše vprašanje bi se zaustavil ob prvem, to je versko neznanje. Ko človek odrašča, sprejema z leti stvari precej drugače, kot jih je v otroštvu. Ker pa smo versko znanje v glavnem sprejemali v otroštvu, je tudi znanje o naši veri velikokrat ostalo otroško, pri marsikom pa celo otročje. Ena od velikih pomankljivosti danes je tudi ta, da se zelo malo bere verski tisk, da ne omenjam kakšne resne verske knjige, saj jih imamo na voljo izredno veliko. Versko znanje bi se moralo z leti dograjevati. Tako se nam velikokrat dogodi, da se nam marsikaj, kar vera uči, zdi smešno. Po drugi strani pa so tudi nekateri verniki nagnjeni k raznim verskim ekstremom, ki jih Cerkev ne odobrava. Tako je tudi z Vašimi prijateljicami. Danes, ko je internet dosegljiv vsem, še več, ko nanj lahko vsakdo napiše, kar koli želi, se pojavljajo tudi zapisi z versko vsebino, ki pa nimajo nobene povezave s Cerkvijo in cerkvenim razodetjem. Žal nekateri duhovniki tem stvarim ne namenjajo dovolj pozornosti, da bi koga opozorili, naj tega ne

širi. Na voljo nam je izredno veliko dobrih verskih knjig, ki jih lahko nabavimo, pa iz njih izvemo marsikaj o veri in vernosti, kar nas duhovno obogati! Tisti, ki imate internet, lahko tudi tam dobite prispevke, o takšnih in drugačnih verskih stvareh, ki žal marsikoga zbegajo, so pa zopet tam zelo dobri prispevki, ki vas lahko versko kot tudi duhovno obogatijo. Če kdaj, mislim, da bi bilo prav, če bi tudi danes naročili maše na čast Sv. Duhu za zdravo pamet. Ko vam kdo pošlje kaj verskega, pa se vam bo dozdevalo, da je čudno, stopite k vašemu duhovniku in se z njim pogovorite, pa skupaj pretehtajte, kaj je to. Še glede obhajila in maš: "Verniki smo dolžni upoštevati navodila naših škofov, zato naj vas ne moti obhajilo na roko, ki je nekako "zaukazano" še zlasti v času koronavirusa. Večerne maše so pa pravi blagoslov, saj se jih lahko udeležujejo vsi tisti, ki so dopoldan po službah. So pa tudi velika milost za naše šolarje in njihove starše, če jih znajo pravilno ovrednotiti. Hvala za vprašanje in naj Vas spremlja Božji žegen.

AK

Kaj nam hoče povedati koronavirus? (16)

Primož Krečič

Žuri, okuženost in zmernost

Obdobje pandemije je poseglo prav tja, kjer si je potrošniška liberalna družba mislila, da ne more priti nihče, niti Bog. To velja za zabavo, prosti čas, vikende, žure, nogometne tekme, druga uživanja. Koronavirus je vsaj za en čas ostrigel perje civilizaciji užitka in potrošnje. Ko so karanteno malo sprostili, se je sprožil nov val želje po uživanju in razpuščenosti. Mladi ljudje so potovali v dežele Zahodnega Balkana. Tam so se srečali s sorodniki in se prepustili značilnim zabavam na porokah, gostijah po pogrebih in drugih žurkah, pa tudi po nočnih klubih in zabaviščih. Ti so postali prinašalci virusa. V teh deželah so namreč določene skupine, ki se nočejo ukloniti zahtevam in disciplini za zajezitev pandemije in zavarovanje rizičnih skupin. Zaradi tega so morali vpeljati celo policijsko uro. (Srbija) Podobno držo srečamo pri mlajših generacijah v domovini, ki vidijo le željo po uživanju in zabavi, vse drugo je manj pomembno in se mora umakniti, tudi življenje rizičnih skupin. Pandemija koronavirusa je odkrila, kako dozoreva konflikt med razpuščeno kulturo mladinske revolucije in krščanstvom, ki je skoraj utihnilo in obnemoglo. Umaknilo se je na obrobje ali se prepustilo toku večine. Zato so se krepko zamajale temeljne vrednote, kot so življenje, družina, urejenost, solidarnost in blaginja. Nekateri ob tem le še moralizirajo. K tej zmedi je dodala svoj lonček še levičarska anarhija, ki se je prav tako razkrila v različnih segmentih in jo občutimo na demonstracijah, ki dišijo po starem komunističnem uporništvu in nasilju. Kako sladka je ideja ustvariti kaos in v njem zavladati z diktaturo? Toda pandemija kliče k redu in ureditvi sveta, ki je kozmos. Urejeno življenje, zdrava higiena, razdalja, spoštovanje med ljudmi, zavarovanje ranljivih in starejših. K tej kulturi smo poklicani v

času pandemije. Zato je to uporništvu usmerjeno proti življenju in je v svojem bistvu hudičevsko, diabolčno. Obstajajo časi in obdobja, ko je treba združiti vrste in poiskati skupne rešitve ne glede na idejne usmeritve. Drugi vatikanski koncil je spregovoril o sodelovanju z 'ljudmi dobre volje'. Tudi danes jih ne manjka, le treba jih je nagovoriti, jim prisluhniti, ustvariti z njimi dialog. Drugi val pandemije še bolj jasno prinaša sporočilo, da moramo začeti živeti s koronavirusom. Ni več časa, da se skrivamo in zaustavljamo javno življenje. Pri tem nam je v veliko pomoč krepkost zmernosti, na katero smo že skoraj pozabili in jo marsikdaj gledali poniževalno. Zmernost kot duhovna drža povezuje življenje, strasti, ogenj in pravo mero, obvladovanje, budnost. Potrebujemo dobrine za življenje in prav je, da jih uživamo. Vendar z določeno mero in odgovornostjo. Rabimo hrano in pijačo, imamo pravico do zadovoljstva. Dober obed pripomore k dobri volji, družba je ob kozarčku vina še bolj vesela, vendar do prave mere, poudarja kardinal Špidlik. Človek je razumno bitje in mora v vseh okoliščinah ohraniti budno zavest, spoštovanje in svobodo. Vse mora biti v službi človeka, ne pa, da postane o suženj dobrin in užitek.

S pandemijo koronavirusa se tako na neki način končuje obdobje Freuda, Woodstocka, spolne revolucije in potrošniške 'odštekanosti'. Končuje se slepo usmiljenje do sebe in predavanje begu v nestvarni svet. Življenje je tam, kjer so red, budnost, občutljivost za druge, povezani z navdušenjem življenja. Tako se je mogoče boriti proti okužbam in zavarovati najšibkejše. Nekateri tega nočejo razumeti, toda trto je treba obrezati, da rodi bolj poln in sladek sad, drevo potrebuje količek, da raste ravno. Potrebna sta delo in napor, pa tudi počitek in veselje. Mnoge probleme rešujeta zdravo gibanje in svoboda duha. Ob molitvi imamo še bolj pozitiven odnos do sebe in drugih. Zato more postati pandemija koronavirusa obdobje spreobrnjenja. Nobena stvar se ne zgodi brez razloga.

Misel na 18. nedeljo med letom

Dajte jim vi jesti

Stavek, ki smo ga izbrali za naslov, kaže na nekaj, kar bi morala biti skorajda dolžnost kristjana, sploh danes. Vsaj v delu sveta, kjer živimo, ni velikih težav s tem, da ne bi imeli tiste telesne hrane, težko pomanjkanje pa trpimo v duhovnem oziru. Molitev 'Oče naš' ima v sebi vse bistvene prošnje, ena od njih pa je prošnja po hrani, za katero še danes, kakor mi je povedal strokovnjak, Judje uporabljajo besedo "kruh". Dobro pa si je pogledati izvornik, da bi vedeli, za kakšen kruh tu pravzaprav gre, saj je v izvorniku označen kot "nadnaravni", prav tako pa tudi v staro cerkveni slovanščini, ki jo uporabljamo tako za bizantinsko kot za latinsko liturgijo. Ne gre torej za navadno hrano, ampak za nadnaravno hrano. Navadno

hrano lahko ljudem da marsikdo, nadnaravne pa ne. Kristus je tisti, ki jo ne samo daje, ampak on je ta

ga imajo kot najtesnejši Gospodovi sodelavci, a gre tudi za napoved tega, kar bodo delali oni in njihovi

sv. Gregorja, da se moramo kristjani spominjati svojega dostojanstva, saj nosimo po krstu Kristusovo ime. Res

smo za sveto evharistijo, a ni dovolj, da jo uživamo samo mi, ampak imamo nalogo do nebeške hrane pripeljati še druge. Res je, posvečeni smo tisti, ki v moči Svetega Duha "proizvajamo" nadnaravno hrano in jo delimo, vendar je res tudi nekaj drugega. V izvorniku je na koncu svete maše rečeno: "Pojdite, poslana je"! Namreč, sveta maša je poslana po nas v svet, pa seveda ne samo po mašniku. Maša je poslana po vseh, ki so se je udeležili. Zavest dostojanstva je seveda pomembna, a nič ne zaleže, če jo zadržujemo le zase, pa nas bolj malo zanima, da bi ga prejeli ali obnovili, ker so nanj pozabili, še drugi. Hrana tega sveta ni dovolj, človeku je potrebna nebeška hrana. In potrebno je zanjo pripraviti svoje telo oz. dovoliti Bogu, da nam ga pripravi: "Telo si mi

pripravil"! Pripravil nam je seveda Kristusovo Telo, a Bog, če mu dovolimo, pripravi tudi naše telo za uživanje Svetega Rešnjega Telesa. Samo tako ta nebeška hrana prodre v naše globine. Sveta evharistija je tesno povezana s sveto pokoro, ki jo sveti očetje imenujejo drugi krst. Naše telo mora seveda biti pripravljeno tudi tako, da smo primerno urejeni, na kar je v poletnih dneh treba opozoriti. Posvečeni nasledniki apostolov, torej škofje in duhovniki (v pravem pomenu so seveda nasledniki škofje), priskrbimo v stvarnem smislu nebeško hrano, posredno pa je naloga vseh kristjanov, da v sodelovanju s škofi in duhovniki prinašajo lačnemu svetu, lačnemu Kristusu, ta nadnaravni kruh.

Andrej Vončina

hrana. Pri naročilu iz naslova gre najprej za preizkus vere učencev, da bi se spomnili svojega dostojanstva, ki

nasledniki, torej škofje in duhovniki. Pri ponovitvi zlate maše je g. Tone Ličan v Hrušici spomnil na besede

je, krst je glavni in osnovni zakrament, je pa usmerjen v vir in vrhunec vsega, ki pa je sveta evharistija. Krščeni

Mediji naj ne zavajajo in netijo sovraštva predvsem pri mladih

Pravica do deleža blaginje za vse, ne le za nekatere

Novi svetnik Programskega sveta RTV SLO je na zadnji seji zelo prepričljivo govoril o problemu negativne vzgoje, ki jo počno mediji z zavajanjem in spodbujanjem sovraštva pri mladih. Predstavil je primer dveh mladih demonstrantk, ki sta nesli transparent z neprimerno sovražno vsebino, žaljivo do premierjeve matere. Spraševal se je, ali sta se ti dve dekleti sploh zavedali tega. Kje je še kaj človeške prisebnosti propagandistov, ki mlade spodbujajo ali celo silijo k teptanju temeljnega človekovega dostojanstva drugih. Kakšni so medijski odločevalci, ki jih ne le ni sram, pač pa jih ne skrbi za mlade, ki na ta način tudi v sebi teptajo človeško dostojanstvo. Kakšno vzgojno spodbudo in zgled jim dajejo s takim početjem? Si želimo tako vzgojenih rodov brez posluha za kulturno in odgovorno ravnanje? Kakšno prihodnost gradimo mladim s takim potvarjanjem resničnosti in spodbujanjem vzorcev sovraštva, zavajanja in laži. Tudi od medijskih kot od vseh drugih ljudi pričakujemo, da bodo vzgajali in spodbujali k spoštovanju, sodelovanju in kulturnemu oblikovanju vseh, posebej mladih. Veliko se v teh časih pandemije govori o tem, kdaj se bo spet lahko začela šola in bodo mladi lahko normalno hodili v šolo. Mlade danes celo v večji meri kot dom in družina in celo šola oblikujejo mediji, ki lahko zlorablajo njihove duše za

svoje politikantske cilje, kot se dogaja zdaj, odkar imamo Janševo vladno, saj nevestni propagandisti poskušajo vse, da bi omajali njeno verodostojnost. Lahko bi v smislu Gogolja rekli, da ne prodajajo sicer mrtvih duš, pač pa že kar žive občutljive mlade duše, saj jih izkoriščajo v svoje propagandno-politične namene. Ponuja se vzporednica, kako so vodilni revolucionarji vpregali v svoj teroristični projekt rušenja obstoječega reda mlade fante in jim ukazovali streljanje nasprotnikov. Kot je dejal revolucionar, je bil prvi strel težak, naprej je postalo to "obrtniško delo". Tako je z vsem, prvi korak navzdol, še peče vest, nato vest otopi. Tako je s potvarjanjem resničnosti, ki počasi, a vztrajno osvaja duše ter polagoma jemlje pogum za spoprijemanje z osebnimi in družbenimi težavami. Namesto da bi pohabljenost očiščevali, jo skušajo nekateri s sedanji pritiski poglobljati. Ali torej tisti, ki to počnete, nimate (več) vesti, da bi enkrat stopili na pot osvoboditve od preteklih bremen oziroma razbremenitve prihodnjih generacij. Kako pohabljenost je zavest pri nekaterih, ki ne vidijo ali nočejo videti takega zlorabljanja, je bilo vidno pri odzivu svetnice RTV, ki se je na isti seji ogorčeno obregnila na omenjeni prikaz problematičnega zavajanja mladih, zaradi česar je drugi svetnik upravičeno protestiral. Predsedniku Vlade je skupaj z drugimi partnerji uspelo v

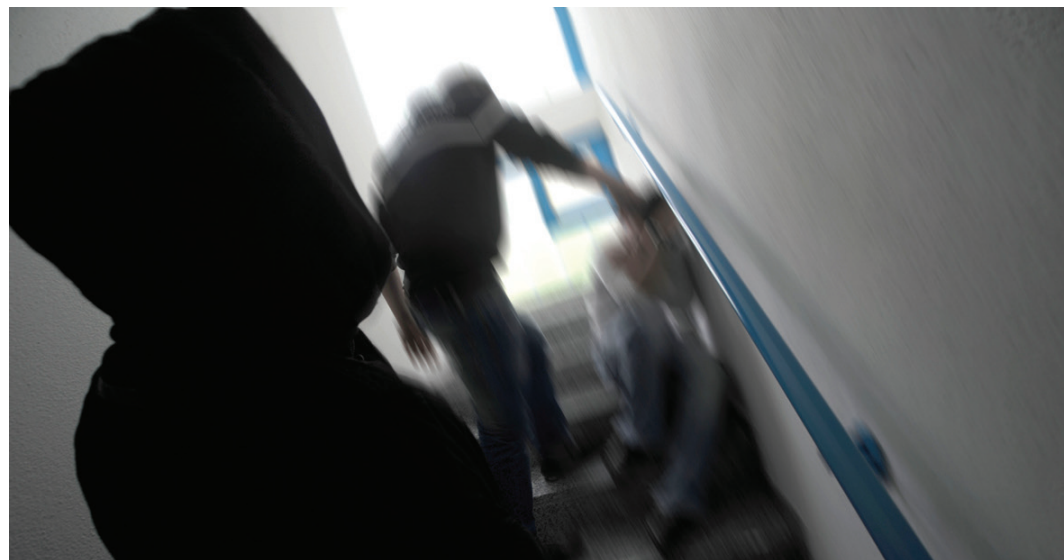
Bruslju izpogajati Sloveniji maksimalno podporo za reševanje krize s pogajalskim dosežkom 10,5 milijarde sredstev za Slovenijo, od tega 6,6 nepovratnih. Velik dosežek za Evropo in Slovenijo, tudi po zaslugi Janše in njegove vlade, kot je glede kmetijstva in razvoja podeželja prepričljivo pokazala na tiskovni konferenci ministrica Aleksandra Pivec. Prav bo, če bodo tudi člani stranke ugotovili, da lahko s tem

tudi v nacionalnem mediju. Tako imenovani nezadovoljneži govorijo o naši TV, a pri tem mislijo, da bi jo imeli le zase ali za določene skupine, plačevali pa naj bi jo vsi. Ta miselnost je prisotna tudi pri vodstvu RTV, ki ni pripravljeno uveljavljati pluralnosti in preglednosti medijske hiše v interesu različnih političnih in kulturnih skupin, torej celotne slovenske javnosti. To pristranskost je pokazala tudi dveurna tarča voditeljice

RTV SLO vključila evropske medijske levičarje, ki najbrž vedo, da se slovenskim tranzicijskim medijskim ljudem ne godi nobena krivica, pač pa udobno sedijo na svojih stolčkih. Namesto da bi vključila prizadeti del javnosti, ki delovanje hiše plačuje, ga RTV SLO pogosto ignorira, so o tem govorili naščuvani tujci, ki jih malo briga naša pluralnost, če podpirajo stališča, ki ne odgovarjajo naši medijski resničnosti. Sicer pa bomo

levičarjev. To naj bo televizija, ki spodbuja nacionalni interes, javno dobro in blaginjo vseh državljanov. Če se je politika EU v zahtevnem demokratičnem procesu dokopala na tem zgodovinskem srečanju do skupnih dogovorov kljub vsem različnostim, je to signal tudi nam oziroma vsem odgovornim v tej državi. Denar, ki se nam obeta, bo treba upravljati doma v soglasju in v dobro vseh državljanov. Tega nam ne bodo omogočili ne kolesarji na ulicah ne manipulatorji, še manj pogosto zelo sebični in celo škodoželjni širokoustneži - med njimi so žal celo parlamentarni predstavniki ljudstva in voditelji strank, ki očitno ne dajo veliko na svoje dostojanstvo. Ta sredstva in vse, kar je povezano z njihovo uporabnostjo, bomo uspešno naložili le v zahtevni in demokratični razpravi, v dogovorni politiki in ob vključitvi vseh sposobnih narodovih sil. Zato želim tej Vladi še naprej vztrajnosti, medijskim delavcem razsodnosti in objektivne kritičnosti, državljanom pa pogumne podpore za tisto, kar bo dobro za nas vse, posebej mlade in njihovo prihodnost. Če se imajo kristjani za bolj razsodne zaradi svoje ukoreninjenosti v Bogu, jim želim, da bi jim bila vera pri tem projektu spodbuda za pošteno in odgovorno javno delovanje, ne pa za sebične interese, javno promocijo in celo manipulacije.

Janez Juhant

denarjem izboljšajo socialno in zdravstveno stanje upokoencev. Začuda ta dosežek Vlade nacionalni medij kar prikriva ali celo ignorira. Daje pa besedo evropski poslanki, ki ponavlja floskule o problemu demokracije pri nas, čeprav večina državljanov ve, da je resnični problem slovenske demokracije ravno nered v slovenski družbi, nespoštovanje zakonov in nepreglednost poslovanja

Ksenije Horvat. Malo je bilo tam govora o pluralnem delovanju nacionalnega medija, tudi ne o njegovem nujnem poslovnem prestrukturiranju, veliko pa o domnevnih pritiskih politike z novim zakonom o RTV SLO, ki da bo zmanjšal pluralnost, čeprav je njegov namen ravno uravnotežiti medijski prostor. Voditeljica je za potrebe ohranjanja sedanjih neurejenih nepluralnih vzorcev na

moralo sami doma s svojo zavzetostjo uresničevati pluralnost javnega zavoda. Bodo pa morali tudi odgovorni preiti k urejenemu poslovnemu delovanju hiše, kot je na omenjeni tarči dejal član nadzornega sveta RTV Rončević. Seveda smo za to, kar govorijo medijski dušebrižniki in njihovi botri, naj bo RTV SLO naša. Naša pomeni, nas vseh državljanov, vseh strank in družbenih skupin, ne le

POGOVOR Dr. Bernard Spazzapan

“Karantena je predstavljala neverjeten socialni eksperiment”

Opreteklih mesecih in pretresih, ki jih je povzročila epidemiološka kriza, smo se v času, ko se življenje vrača v stare tirnice, pogovorili z dr. Bernardom Spazzapanom, znanim in izkušenim goriškim psihiatrom ter političnim in kulturnim delavcem.

Meseci, ki so za nami, so spremenili svet. Če se osredotočimo na družbene dinamike, kako gledate na današnjo stvarnost in medosebne odnose v času, ko upamo, da je najhujše za nami?

Ko se je 12. marca začela karantena, se je na neki način ustavil čas. V enem dnevu smo bili postavljeni v novo, vsem neznano realnost. Majhen virus je ustavil svet in vse sanje, da bomo s tehnologijo premagali vse težave, ki se bodo pojavljale v razvoju človeka in sveta okoli njega. V tej prvi fazi pandemije smo, razen redkih izjem, reagirali zelo pozitivno: v Italiji – manj v Sloveniji – je bilo čutiti zaupanje v politične in zdravstvene voditelje, med ljudmi je bila visoka stopnja solidarnosti, zabrisale so se razlike med sloji. Ker smo vsi upali, da oblasti ravnajo pravilno in da bo pandemija v kratkem času izzvenela, ni bilo veliko kritičnih situacij ne na osebni in ne na družbeni ravni. V psihiatriji ni bilo v teh prvih mesecih povečanja dekompenziranih situacij, povečanih potreb po hospitalizacijah in večjega povpraševanja po specialističnih psihiatričnih uslugah. To seveda tudi zaradi tega, ker je bil dostop do specialističnih ambulant otežkočen, pa tudi sami pacienti so se bali infekcije in so ostali raje doma in z lastnimi močmi reševali morebitne kritične situacije. Bistveno se je znižalo število hospitalizacij zaradi srčnega infarkta, ki je vsekakor

bolezen, ki je ni mogoče zdraviti doma. Ponovno je prišlo na dan dejstvo, da človek v skrajnih situacijah dobro reagira in najde v sebi neslutene energije.

Kako ste sami doživljali preventivne ukrepe in prisilno zaprtje doma?

Sam sem doživljal karanteno zelo pozitivno, tako da v šali pravim, da bi bilo lepo, ko bi bil vsako leto vsaj en mesec karantene. Užival sem prosti čas, tišino, čisto ozračje. Imel sem čas za dela po hiši in vrtu, ki sta bila že dolgo zanemarjena. Dan sem si organiziral tako, da ni bilo priložnosti za dolgočasje: preko spleta sem obiskal vse glavne muzeje na svetu, ena ura na dan je bila posvečena glasbi, ena ura telovadbi ipd. Mislim, da kdor je imel to srečo, da je lahko razpolagal z vrtno in da je imel urejene odnose med družinskimi člani, mu karantena ni bila težavna. Drugače je seveda bilo za tiste, ki tega niso imeli.

So bili ti ukrepi po vašem mnenju preveč ostri ali primerni?

Ukrepi so bili pravilni in so sledili splošno sprejeti preventivni praksi, ko gre za omejevanje širjenja infekcije z virusom, ki se širi preko dihalnih poti. Nekateri ljudje (zlasti v Sloveniji) so se od vsega začetka upirali ukrepom o karanteni, češ da gre za omejevanje svobode človeka, za vzpostavljane avtoritarnega režima ipd. Italijanski zakon 83 iz leta 2008 izrecno predvideva primere, ko oblast lahko prisili državljan v zdravljenje oz. v sprejetje preventivnih ukrepov. To so prisilno zdravljenje zaradi hude mentalne bolezni, obvezno cepljenje in ukrepi za omejevanje širjenja nalezljive bolezni. Razumem vse argumente tistih, ki jih zelo skrbi ekonomske posledice karantene, vendar zdravje

občanov mora biti na prvem mestu. Vsi imamo pred očmi, kaj se je zgodilo in se še dogaja v ZDA, v Braziliji, deloma v Angliji in na Švedskem, kjer so skušali postaviti na prvo mesto ekonomijo in zaradi tega plačali ogromen davek v številu obolenih in mrtvih pacientov.

To, kar nam je bilo dano preživeti, lahko pusti kakšne – zlasti duševne – posledice na osebni oz. družbeni ravni?

Prva faza pandemije ni povzročila večjih posledic v duševnem zdravju. Podatki o hospitalizacijah in samomorih v treh mesecih prve faze še niso na razpolago, vendar iz osebne izkušnje in na podlagi mnenja kolegov izhaja, da je bila reakcija ljudi pozitivna. Tudi prodaja zdravil – govorim seveda o pomirjevalih in antidepresivih – je zanimiv pokazatelj: v marcu je prodaja narasla, vendar vemo, da so takrat ljudje pripravljali velike zaloge hrane, pijače in tudi zdravil. Že v aprilu pa se je prodaja zdravil umirila in ostala na isti ravni kot v aprilu leto prej. Obstaja bolezen, ki se imenuje “posttraumatska stresna motnja”, ki se že po definiciji lahko pojavi tudi več mesecev po travmi, zato se pri nekaterih pacientih

lahko še pojavi. Ne vemo še, kaj se bo zgodilo v naslednjih fazah pandemije. Če se bo negotovost zaradi okužb nadaljevala in če bo nastopila huda ekonomska kriza, se bodo v prihodnjih mesecih lahko pojavile tudi hujše psihične težave, ki lahko gredo od raznih oblik anksioznosti do pretiranega strahu pred okuženjem in kot posledica hujše oblike depresije in tudi psihotične dekompenzacije.

obravnava zaradi alkoholizma. Glede uporabe drog je ostala situacija precej nespremenjena, kar dokazuje, da je trgovanje z mamili uspevalo kljub omejitvam. Zanimiva so opažanja na področju hazardiranja. V času karantene se je spontano odvijal neverjeten družbeni eksperiment, ker so dejansko prenehale vse možnosti igranja; igralnice so bile zaprte, športnih in drugih dogodkov, na katere bi lahko stavili, tudi ni bilo. Tudi preko spleta ljudje niso več stavili: ker so bili doma tudi drugi družinski člani in je bil dostop do spleta težavnejši, ker so nekateri imeli manj denarja na razpolago in ker so se razvijali bolj pozitivni odnosi v družinah. Državni voditelji so dobili jasen signal, da bi lahko vso problematiko v zvezi z igrami na srečo rešili z omejitvijo koncesij za tiste, ki igre organizirajo. V resnici pa so se stvari kmalu vrnile v stare tirnice, ne da bi se od tega kaj naučili.

Kaj menite o otrocih in mladih, ki so izgubili kar nekaj mesecev obiskovanja socializacije v krogu vrstnikov? In kaj o povečani uporabi tehnoloških pripomočkov, ki so nam pomagali ohranjati medosebne odnose, oz. o t.i. smartworkingu?

Sam sem delu preko spleta, kjer se le da, naklonjen. To omogoča ljudem, da prihranijo čas, ki ga porabijo, da pridejo v službo, in so lahko več časa ali na delu ali v družinskem krogu. Seveda je predpogoj, da se to lahko uresniči, vsem dostopna tehnologija. Mi zdravniki, še posebej psihiatri, dajemo velik pomen medosebnemu odnosu med terapevtom in pacientom, vendar so na tem področju možne spremembe. Ljudje se vedno bolj poslužujejo spleta za iskanje

podatkov tudi v zdravstvu; pravimo, da se obračajo na dr. Google. Tudi na vzgojno-izobraževalnem področju je pandemija pospešila prehod na poučevanje preko spleta in to možnost je treba po mojem mnenju izpopolnjevati, da bo odgovarjala zahtevam našega časa. Zlasti pri zelo mladih uporabnikih interneta je potrebna pozornost na čezmerno uporabo tega sicer zelo koristnega sredstva, kar lahko preide v pravo zasvojenost, ki jo je zelo težko zdraviti.

Kateri je po vašem mnenju “nauk”, ki nam ga je želel posredovati ta čas? Nas je izkušnja, ki je za nami, lahko naučila tudi kaj dobrega?

V dveh mesecih karantene smo videli, kaj pomeni, če se svet umiri, upočasnini in če imamo več časa zase, za razmišljanje in za boljše odnose. Vendar se zdi, da tak ritem življenja ni mogoč, ker se ustavijo produktivne dejavnosti in nastane vrsta socialnih in ekonomskih problemov. Tako da obstaja splošna želja, da se čim prej vrnemo v stanje pred pandemijo. Ekonomisti pa vendar pravijo, da ne bo več tako kot prej, da ne bo dela za vse, da se bo življenjski standard znižal. Tudi v zdravstvu bo treba marsikaj na novo premisliti zlasti v zvezi z organizacijo služb na teritoriju. Sam sem optimist in sem prepričan, da se bo znal človek na novo organizirati na vseh raznih področjih. Verjetno bodo še močnejše in bogatejše velike multinacionalne družbe, je pa tudi njihov interes, da se ohrani socialni mir. Vsekakor je karantena predstavljala neverjeten socialni eksperiment, ko smo lahko konkretno videli in spoznali, kakšen bi bil svet, ki ga zagovarjajo razni ekologisti. V dobrem in slabem smislu.

Danijel Devetak

GORICA Tragična smrt udeleženca poletnega središča Zbogom, mali Stefano!

Smrt je vedno boleča. Ko pa tragedija doleti otroka, jo je še toliko težje sprejeti. Goriško in širšo javnost je prejšnji teden hudo pretresla vest o smrti še ne 13-letnega dečka, Stefana Borghesa, ki je v parku vile Coronini Cronberg padel v 30 metrov globok vodnjak in izgubil življenje. Tam se je igral s skupino poletnega središča goriških župnij, ko je stopil na kovinsko mrežo, ki je prekrivala vodnjak. Po nekajurni reševalni akciji

gasilcev in gorskih reševalcev so dečkovo truplo le potegnili iz vodnjaka. Državno tožilstvo je odredilo zaseg območja, stekla je preiskava, na seznam preiskanih je tožilstvo vpisalo štirinajst imen, od članov vodstva Fundacije Coronini do dveh animatorjev poletnega središča. Stefano je ljubil glasbo in šport, igral je violino in nogomet, rad je bil v družbi vrstnikov. Po značaju je bil živahen, radoveden in zelo družaben. Krajevni in tudi vsedrjavni

časopisi so o njem pisali, da je lani prejel nagrado za “fair play”, ker se je odpovedal голу, da bi priskočil na pomoč poškodovanemu vratarju. Vest o Stefanovi smrti se je kmalu razširila tudi prek družbenih omrežij. Z izjavami sta se oglasila goriški župan Zibera, ki je tudi predsednik Fundacije Coronini, in nadškof Redaelli. Oba sta poudarila zaupanje v sodstvo, ki naj razjasni okoliščine tragedije; prav tako sta se zavzela, da bi otrokom ponudili

primerno psihološko podporo. Nadškofija je še isti dan obvestila družine, katerih otroci obiskujejo poletna središča. Že so bili pripravljene zamrzniti dejavnosti, a pomembnejše se jim je zdelo ne zapustiti otrok v težkem trenutku, jim ostati ob strani. Dejavnosti se zato nadaljujejo, veliko naporov pa animatorji vlagajo v to, da bi se z otroki pogovarjali. Z udeleženci središč se je nadškof srečal že dan kasneje v parku v ul. Alviano. V nedeljo

so se dečka in družine spomnili po vseh goriških župnijah. Pogreb bo potekal v četrtek proti večeru na športnem igrišču v Stražcah, za Gorico bo to dan žalovanja. Posebno občuteno je bilo srečanje 23. julija zvečer, ko se je na istem športnem igrišču, kjer se je Stefano s prijatelji tako rad podil za nogometno žogo, zbrala množica odraslih in otrok; prisotni so bili tudi Stefanovi starši in sestra. Kdor je bil zraven, je lahko prislunil neposrednim vprašanjem

otrok ter nadškofovim preprostim, a globokim odgovorom. Lahko je občutil veliko ganjenost zaradi izrazov bližine in sočutja tolikšnega števila ljudi. Predvsem pa ga je lahko presunila neverjetna umirjenost staršev. Družina je zelo prisotna in dejavna v pastoralnem življenju ene izmed mestnih župnij. Prav spokojnost na obrazih staršev, ki očitno živijo iz vere, je pregnala občutke obupa in navzoče prežela z nerazumljivim upanjem.

POLETNA SREČANJA POD LIPAMI Robert Frandolič, predsednik SDGZ

“Naše gospodarstvo se ne konča v Rožni dolini! V mislih žal še nimamo skupnega gospodarskega prostora”

Podjetnik Robert Frandolič je predsednik Slovenskega deželnega gospodarskega združenja (SDGZ). Bil je podpredsednik Zadružne banke Doberdob in Sovodnje in podpredsednik Slovenskega izobraževalnega konzorcija Slovik. Veliko let se je ukvarjal s svetovanjem za marketing in internacionalizacijo podjetja pri raznih italijanskih in evropskih podjetjih, spremljal je predvsem področje Balkana, od Slovenije do Makedonije. Leta 2010 je ustanovil podjetje Fimtech v Kromberku, ki je specializirano za gravitacijsko kokilno litje iz aluminija in sestavljanje elektrokomponent. Za italijansko, avstrijsko, nemško in francosko tržišče pri Fimtechu izdelujejo proizvode za naftne ploščadi, za hitre vlake in v zadnjem obdobju tudi za bazene. Predsednik SDGZ je bil v četrtek, 23. julija, gost v KCLB na prijetnem večeru, na katerem se je z njim o obmejnem gospodarstvu po covidu-19 pogovarjal časnikar Julijan Čavdek. Po Frandoličevem mnenju zdravstveno stanje našega gospodarstva ni najboljšo, saj je koronavirus povzročil novo krizo, a sočamo se še s posledicami prejšnjih gospodarskih kriz iz leta 2008 in 2010. Prihodnost je negotova, načrtovati je težko, nihče ne ve, kako se bo trg spremenil, “podjetniki pa moramo pozitivno gledati na prihodnost in najti vzvode, da krizo prebrodimo”, je dodal. Težko je primerjati veliko italijansko gospodarstvo s slovenskim, ki je manjše in vezano na izvoz: glede državnih pomoči je pomembno, da Slovenija ni zadolžena država, zato je pomoč podjetjem prišla takoj in je bila učinkovita. Italija pa je zadolžena država, v kateri prihaja podjetjem pomoč počasi, nudijo jo

tudi stanovske organizacije, kot je SDGZ, predvsem pa državne, npr. Confartigianato in Confcommercio. Državi se

gospodarskih ukrepov za omilitev posledic epidemije v goriški regiji, ki je zaradi neposredne bližine Italije

razlikujeta tudi po tem, da v Sloveniji dopolnilne blagajne ni in mora podjetnik strošek za delovno silo prevzeti nase tudi v obdobju, ko podjetje ne deluje. SDGZ je v času epidemiološke krize tesno sodelovalo s predstavnikoma dežele FJK – “Pomoč Dežele je učinkovita in primerna, v skladu s finančnimi sredstvi, ki jih ima na razpolago. /.../ Dežela in država sta v preporod gospodarstva vložili izredno visoke zneske”. Frandolič je poudaril, da je zelo zadovoljen z delom, ki ga je osebje združenja in tisto z njim povezanega podjetja Servis opravilo med krizo, predvsem pa s trudom, ki ga je vlagalo v prevajanje državnih zakonskih odlokov in nudenje informacij ter strokovne pomoči članom. Pri prevajanju so sodelovali tudi z Uradom za slovenski jezik na Deželi. Na četrtkovem večeru je bil govor o podjetniško-gospodarski pobudi Rešimo Goriško, ki je nastala v majhnem krogu podjetnikov in se v kratkem razširila na inicijato, ki združuje več kot sto lastnikov podjetij. Cilj pobude je sprejetje posebnih

ter prekinitve gospodarskih tokov močno prizadeta. Frandolič je povedal, da je namen pobude spodbujati državo v investiranje finančnih sredstev za razvoj regije. “Naše gospodarstvo se ne konča v Rožni dolini! V mislih žal še nimamo skupnega gospodarskega prostora. Edina rešitev za nas je, da gledamo na Goriško celovito, kot na en prostor. Najti moramo instrumente, ki bodo v pomoč podjetnikom na obeh straneh meje. Covid-19 nam je pomagal razumeti, da smo tako povezani, da eden brez drugega ne moremo gospodarsko cveteti”, je kritično povedal. O dogovoru glede svežnja za obnovo oz. t.i. recovery fund, ki ga je sklenil Evropski svet, je razložil, da bodo posamezne države dodeljena finančna sredstva lahko uporabile le pod določenimi pogoji, torej z uresničitvijo projektov na treh glavnih področjih: v zelenem gospodarstvu, v digitalizaciji in infrastrukturah ter v ohranjanju evropskega stila življenja. Po njegovih besedah moramo ta zgodovinski trenutek izkoristiti, biti proaktivni in finančna

sredstva primerno vložiti v razvoj našega ozemlja, saj “številke niso tako velike, kot si jih lahko predstavljamo” – za mnoge podjetnike in obrtnike se je zaradi koronavirusa zelo spremenil način dela in poslovanja. Glede novih delovnih navad je Frandolič prepričan, da moramo v naših krajih korenito izboljšati internetno povezavo: “Prihodnost je v takih infrastrukturah, ki bodo omogočale boljše življenje in delo z doma”. Po njegovem mnenju je velika ovira razvoju takega načina dela tudi v zakonodaji, ki ni še dovolj razvita in t.i. smartworkinga ne urejuje na primeren način. Digitalizacija je pomembna tudi v šolstvu, zaradi tega sta ZDGZ in ZKB Trst – Gorica s posredovanjem Deželne komisije za slovensko šolstvo in s pomočjo ravnateljev šol postala pokrovitelj projekta Digitalna šola. Frandolič je navzočim navdušeno razložil, da je projekt nastal v izrednih okoliščinah in z namenom, da slovenskim šolam v Italiji omogoči uspešno delo in da se te opremijo tudi za primere, ko bi lahko bile tradicionalne oblike pouka v razredu neizvedljive. Šole morajo izkoristiti vse prednosti, ki jih tehnologija ponuja – od hitrega prenosa in deljenja didaktičnega gradiva do izmenjave dobrih praks in interaktivnih stikov v didaktičnem procesu. S projektom nameravajo razviti nove tehnološke pripomočke, ki lahko dodatno obogatijo šolsko ponudbo. V času koronavirusa so pobudniki nabavili več kot sto dlančnikov in jih nudili šolam, svoje tehnike pa so pošiljali na domove, kjer so nudili staršem pomoč pri namestitvi računalniških pripomočkov. Poleg tega so razvili spletno platformo, na katero so naložili vsebine v slovenskem jeziku za digitalno izobraževanje uporabnikov. Pokrovitelji

se pogovarjajo tudi s predstavniki manjšin na Koroškem, Madžarskem in Hrvaškem, da bi ta sistem razširili in dijake štirih držav povezali. SDGZ skuša gojiti plodno sodelovanje s slovenskimi šolami, ker “prihodnost je v mladih. To so naši bodoči podjetniki!” K projektu je pristopila tudi Arnes, slovenska organizacija za digitalno izobraževanje, saj ima združenje odlične odnose z ustanovami, stanovskimi in gospodarskimi organizacijami v matični domovini, Frandolič pa obžaluje dejstvo, da v Italiji zaradi prenizkega števila članic še nima predstavnika v upravnem odboru trgovinske zbornice, čeprav je v širšem

italijanskem kontekstu prepoznavno kot “most, ki povezuje Zahod z Vzhodom”. Na koncu večera je Frandolič spregovoril tudi o gospodarski vlogi Narodnega doma v Trstu in Trgovskega doma v Gorici: “Vprašati se moramo, kaj se bo dogajalo v teh stavbah in katere učinke nameravamo doseči”. Dodal je, da v Trgovskem domu potekajo predvsem dogodki kulturnega značaja, gospodarske dejavnosti pa niso prisotne. Frandolič si želi, da bi v tem kraju imeli možnost se predstaviti tudi podjetniki oz. gospodarske aktivnosti, ki so povezane z našim ozemljem in mu dajejo dodano vrednost.

Katja Ferletič

**poletna
SREČANJA
pod lipami**

v sodelovanju z
Goriško Mohorjevo Družbo

**PRIIMKI, NJHOV
IZVOR IN POMEN**

Gost večera avtor **TIMO MAMIĆ**

Pogovor bo vodil
časnikar **JURIJ PALJK**

*Potekalo bo neposredno predvajanje preko Facebooka
v sodelovanju z Radio Veritè*

ČETRTEK, 6. AVGUST 2020, OB 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

V ponedeljek, 27. julija,
se je v Štandrežu srečal z Abrahamom
sin, brat, nečak, svak in stric

PAVEL

Obilo zdravja, sreče in zadovoljstva
mu želijo vsi sorodniki.

Pevski teden SCGV Emil Komel

Ustaljeni oddih mladih pevcev tokrat kar v Gorici
Pred zaprtjem uradov in poletnim počitkom se na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel že pripravljajo na začetek novega šolskega leta 2020/2021. Konec meseca avgusta že vrsto let sovпада s pevskim tednom, večdnevni poletni oddihom v hribih, ki ga pevci zelo ljubijo in nestrpno pričakujejo. V letošnjem letu bo žal ta razvedrilo ustvarjalni teden malce drugačen, saj bo zaradi predpisov, vezanih na zdravstveno situacijo, potekal v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž in SCGV E. Komel, na drevoredu 20. septembra v Gorici. Pevski teden bo od 24. do 28. avgusta, od 9. do 18. ure; vodila ga bosta zborovodja Mateja Černic in Mirko Ferlan s pomočjo drugih profesorjev šole. Otroci bodo sledili pevskim vajam, pa tudi raznim glasbeno-instrumentalnim delavnicam, z mlado režiserko Sanjo Vogrič se bodo lahko približali svetu gledališča in nastopanju na odru, za sprostitvev in razvedrilo pa bodo prisotne tudi športne dejavnosti. Pevski teden je namenjen otrokom od 11. do 17. leta starosti, prijave so možne do petka, 31. julija, po elektronski pošti na naslovu info@emilkomel.eu. Na SCGV E. Komel je aktivna prava zborovska piramida, ki jo sestavljajo otroški, mladinski in mešani mladinski zbori ter dekliska skupina, skupno je kar 7 zborov. Poleg vpisa na pevski teden na šoli Komel že sprejemajo tudi vpise otrok, in sicer od 6. leta dalje, v zборе za novo šolsko leto.

Čestitke

Še veliko plodnih ustvarjalnih let, dragi kolega Danijel!

Prav na praznik svojega zavetnika, sv. Danijela, 21. julija, je naš dragi kolega Danijel Devetak praznoval okrogli rojstni dan. Polovica te njegove prehojene življenjske poti, na kateri se je nabralo kar nekaj časnikarskih izkušenj, je vezana na delo pri Novem glasu, prej Katoliškem glasu, kjer se je zaposlil kot zelo mlad fant. V vsem tem času je napisal kopico člankov raznolikih vsebin s poglobitvijo aktualnih tem na verskem, družbenem in

kulturnem področju. Poročal je o predavanjih, prireditvah, zvesto je spremljal tudi naš glasbeni utrip s poročili o koncertih, zborovskih nastopih ... V zadnjih letih se je izkazala tudi njegova fotografska žilica, njegovi lepi, dovršeni posnetki dopolnjujejo njegove članke, pa tudi drugih kolegov in bogatijo strani našega tednika. V svojem digitalnem arhivu ima ničkoliko krasnih fotografij. Poleg vsega tega je v uredništvu tudi naš

nezamenljivi “tehnični referent”. Zmeraj on urejuje vse, ko se je treba meniti s tehniko. Ko se pojavijo kakšne tehnične nadloge pri računalnikih in se znajdemo v zagati, se vsi zatečemo k njemu po nasvet. Vedno je pripravljen nam prijazno priskočiti na pomoč, starejšima kolegoma pa tudi neštetokrat obrazložiti, ko česa ne razumeva. Skratka, je potrpežljiv in ustrežljiv, “fejst fant”! V naših očeh je še “mladenič”, čeprav je oče šestih otrok, od katerih so že

trije polnoletni! Ob tem lepem mejniku na življenjski poti mu želimo, da bi mu Bog naklonil še veliko zdravih in zadovoljstva polnih let, da bi še veliko lepega napisal in bi bil še naprej tako prijazen in prizanesljiv, pa da bi ga njegov zavetnik zmeraj branil pred nevarnostmi, ko v prostem času z veseljem in užitekoma zajaha svojega jeklenega konjička. Dragi Danijel, vsi pri Novem glasu, ki te imamo srčno radi, ti kličemo: Bog te živi!

Ob vsakoletnem občinskem prazniku

Nagrade in priznanja Občine Šempeter-Vrtojba za leto 2020

Občina Šempeter-Vrtojba je 22. julija praznovala svoj občinski praznik. Na ta dan je leta 1998 Državni zbor Republike Slovenije sprejel odločitev, da kraja Šempeter pri Gorici in Vrtojba postaneta samostojna občina. Zaradi razmer, povezanih s koronavirusom, so letos praznik obeležili le s slavnostno sejo občinskega sveta Občine Šempeter-Vrtojba. Ob tej priložnosti je zbrane pred Coroninijevim dvorcem v Šempetru pri Gorici nagovoril župan Občine Šempeter-Vrtojba, mag. Milan Turk, dogajanje pa je z izbranim kulturnim programom obogatil violinski duo.

Osrednji del dogajanja je bila podelitev nagrad letošnjima občinskima nagrajencema, ki ju je na svoji 18. redni seji 18. junija 2020 izbral občinski svet na podlagi predlogov Komisije za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja. Komisija je predloga obrazložila takole: nagrado Občine Šempeter-Vrtojba za življenjsko delo, za izkazano posebno požrtvovalnost, nesebičnost, prejme Pavel Černe iz Vrtojbe. Gospod Pavel Černe je vsestransko aktiven in prisoten na najrazličnejših področjih tako v Vrtojbi kot občini. Njegovi največji viri sta dobroščnost in nesebičnost, kar lahko potrди vsakdo, ki ga pozna. Ne pozna besed "ne", "ne morem", "nimam časa", kot smo jih

daneshajni slišati. Vedno se znajde ob pravem času na pravem kraju. Dolga leta je bil zaposlen v Iskri Avtoelektrika d. d., od leta 2007 v pokoju in od takrat se še bolj aktivno vključuje v najrazličnejše aktivnosti. Pavel Černe je dolgoletni voditelj župnijske karitas Vrtojba in večkrat v smehu prizna, da bo to najbrž njegova doživljenjska

funkcija. V župnijski karitas nesebično in požrtvovalno deluje že več kot 25 let. Kot prostovoljec namenja svoj čas dobrodelnosti. Pomaga vsem pomoči potrebnim, skupaj z ostalimi člani obiskuje starejše in bolnike v domačem kraju in v domovih za ostarele ter jim s prijazno besedo skuša biti v oporo. Vsestransko je aktiven tudi v župniji Vrtojba, kjer je bil dolga leta član župnijskega pastoralnega sveta. Pavel Černe je nepogrešljiv

član KD Tojva a.d. 1200 in eden izmed šesajev an Tobink. Kot član društva se udeležuje raznih prireditev tako doma kot pri sosedih. Od upokojitve dalje je tudi aktiven član Društva upokojencev Vrtojba, kjer je med drugim deloval v upravnem odboru. Prisoten je na vseh pomembnejših prireditvah v Vrtojbi in Šempetru, kot sta npr.

Boreljada in Praznik sv. Petra, pa tudi na ostalih prireditvah v kraju, župniji in občini. Skoraj vsako leto se skupaj s predstavniki občine udeležuje tudi srečanj v pobrateni Medei v Italiji in Hodišah v Avstriji. Nagrado za mlade Občine Šempeter-Vrtojba za uspehe in dosežke na področju znanstvenega raziskovanja in kot spodbuda za nadaljnje ustvarjalno delo prejme Tjaša Rijavec iz Šempetra pri Gorici. Tjaša Rijavec je že od

osnovne šole dalje dosegala nadpovprečne rezultate. Svojo študijsko pot je začela na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo na Univerzi v Ljubljani. Med študijem je dosegala izjemno visoke ocene. Diplomlo z naslovom Sinteza in karakterizacija organokovinskih kompleksov z nekaterimi 2-merkaptopiridin-N-oksidi je predstavljala tudi na mednarodni konferenci Tehnologijada. Med dodiplomskim študijem je sodelovala pri raziskovanju na študentskem projektu Na kreativni poti do znanja. Študij kemije je nadaljevala na magistrski stopnji. Rezultate magistrske naloge z naslovom Optimizacija derivatizacije nekaterih aminov in identifikacija njihovih razgradnih produktov je predstavila na mednarodni konferenci za mlade analitike YISAC 2019, kjer je bila izbrana za najboljšo predstavitev. Del njenega raziskovalnega dela je bil vključen v znanstveni članek z naslovom Accumulation of agmatine, spermidine, and spermine in sprouts and microgreens of alfalfa, fenugreek, lentil, and daikon radish. Med magistrskim študijem je svoje raziskovalno delo predstavljala tudi na številnih konferencah, kot so Slovenski kemijski dnevi in Cutting Edge v obliki poster predstavitev. Udeležila se je tudi študijske izmenjave Erasmus na Češkem. V študijskem letu 2019/20

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž bo v letu 2020 pripravil spominsko razstavo ob 120-letnici rojstva slovenskega umetnika Toneta Kralja. V ta namen vabi lastnike, ki bi bili pripravljeni dati na razpolago umetniška dela za razstavo. Ob tej priložnosti bo izdan katalog z objavo vseh razstavljenih del. Zanimati naj kontaktirajo upravo KC Lojze Bratuž, tel. +39 0481 531445 - info@centerbratuz.org

Mladinski dom: urad je zaprt javnosti do 24. avgusta 2020. Za informacije in vpise tel. +39 331 6936603, 0481280857 ali info@mladinskidom.it.

Prodajamo odlično domačo kraški krompir. Tel. št. +39 3393423585 (Slavica).

Darovi

Ob 41. obletnici smrti predrage mame **Angele Kacin roj. Tušar** darujeta Marija in Metka 100 € za Kulturni center Lojze Bratuž.

RADIO SPAZIO vrata proti vzhodu

(od 31. julija do 6. avgusta 2020)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00.

Spored:

Petek, 31. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2. **Sobota, 1. avgusta** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo:

oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilljskem narečju.

Nedelja, 2. avgusta ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 3. avgusta (v studiu Ilaria Bergnach, Miha Kovic in Jakob Leopoli): Radio Ve'rite'.

Torek, 4. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem

Sreda, 5. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Slovenska svetnica Ema Krška. Izbor melodij.

Četrtek, 6. avgusta (v studiu Andrej Bavcon): Četrkov večer z glasbo - Zanimivosti obvestila in humor.

se je vpisala na doktorski študij Kemijskih znanosti. Poleg znanstvenih raziskav je sodelovala tudi pri izvedbi evropske naravoslovne olimpijade EUSO 2018 in pri objavi prispevka za strokovno revijo Kemija v šoli in družbi. Trenutno sodeluje pri evropskem projektu APACHE, kjer postavljajo metode za spremljanje onesnaževal v muzejih in zbirkah kulturne

dediščine po Sloveniji in drugih evropskih državah, raziskujejo razpadanje sodobnih materialov v muzejih, razvijajo nove sorbenčne materiale in pametne škatle za shranjevanje muzejskih objektov. Tjaša Rijavec je perspektivna mlada znanstvenica, ki ima ob pričetku kariere že kar nekaj izjemnih dosežkov, vrednih dodatne spodbude.

Ob 3. obletnici smrti

V spomin mami Lojzki Kovač Jerman

Mama je ena sama, svet se z njo začne; je kakor zemlja, ki cveti, rodi. Mama je luč sredi teme, ki obsije vse ljudi. Mame, ki sem jo neizmerno ljubila, ni več. Draga mama Lojzkica, 3 leta (17. 7. 2017 - 7. 7. 2020) so minila, odkar si me zapustila. Celo življenje sva bili neločljivi. Bila si moja največja ljubezen, radost, bogastvo, veselje, sončni žarek, pogum, steber hiše, moj angel varuh v človeški podobi. Vem, da sem ti tudi jaz pomenila vse. Zelo mi manjka tvoja družba. Zdaj je povsod neznozna, moreča tišina. Pogovarjali in šalili sva se cele dneve, včasih celo ponoči, ko nisva mogli spati. Prav to razpoloženje pogrešam. Pri naju se ni nihče dolgočasil. Bili sva zgovorni, zabavni. Moralno sva dvigali vse. Živeli sva mirmo življenje in ga posladkali s pogovori, glasbo, šalami, plesi. Težko sem se privadila na življenje brez tebe. Povsod te iščem

in čakam, da se pojaviš, me objameš. Potolažiti se moram le s pogledom na tvojo sliko na nočni omarici in tvojem grobu. Tam te že tri leta varuje Višarska Mati Božja; pri njej si bila peš desetkrat. To je bilo zate veliko veselje. Draga mama, lepo sva se razumeli. Vse sva delali skupaj mirmo, v hiši in na vrtu, polnem rož, domače zelenjave in sadnih dreves. Koliko čudovitih uric sva preživeli skupaj! Všeč nama je bilo delo, nisva poznali pohajkovanja. Ko sva bili utrujeni, sva počivali na ležalnikih pred hišo. Kramljali sva v družbi kakega prijatelja ali sosedu. Poleti sva se hladili tudi do enih ponoči. Bilo je enkratno! Uživali sva vse, kar nama je bilo dano. Občudovali sva naravo, brali kakšno lepo knjigo, revije. Z navdušenjem si prebiral Katoliški glas, nato Novi glas, saj si bila zavedna Slovenka. Glasno sva molili in peli tako, da naju je bilo slišati na Kalvarijo! Na

izlet sva hodili s tatom le ob nedeljah, navadno v tvojo domačo vas Lokavec pri Ajdovščini k stari mami. Tako zelo si uživala, ko je bil tata še

živ. Njegova prerana smrt te je zelo presunila. Jaz sem hodila delat tudi ob nedeljah in praznikih. Včasih sem imela po tri izmene. Tudi ob večerih si bila večkrat sama, ker sem hodila na vaje k trem zborom. Čakala si me in me vsakič

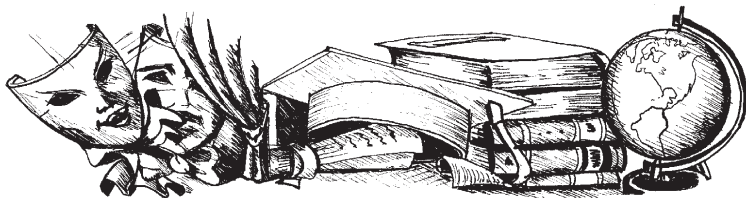
radostno sprejela. Žrtvovala si se zame. Še zdaj se ne morem sprijazniti z mislijo, da si odšla zaradi krute bolezni. Zaslužila bi si bolj mirmo

smrt za vse, kar si v svojem 92-letnem življenju naredila za druge. Tebe ne bo nikoli več, a tvoja duša živi za vedno. Tudi ti kot tata si umrla pred mojimi očmi. Samo z Božjo pomočjo sem premagala vso grenkobo ob tvoji smrti. Za

vedno bom hvaležna tvojim negovalcem Franki, Borisu in Primožu iz Ozeljana, ki so tako prijazno in požrtvovalno skrbeli zate. Celo njihov pes Runo te je imel rad. Iz srca se moram zahvaliti tudi ljubljnim Marijinim sestram na Korzu, ki so te tako lepo sprejele (nato še mene) in te negovale z ljubeznijo. Najbolj sem hvaležna sestri Angeliki Grgič, ki se je največ ukvarjala s tabo. Tako pogumno so me sestre pripravile na tvojo smrt, me tolažile. Bogu sem hvaležna, da mi je dal tako ljubečo, razumevajočo mamo in da sem z njo preživela 52 let. Vesela sem, da si imela pred tremi leti, ko ni bilo še tega virusa, tako lep pogreb v stolnici; vanjo si 22 let hodila ob sedmih k maši in se v njej tudi poročila. Molila si in prosila Boga, naj ti da moč na delu. Na koro si prepevala kot slavčki, bila si Marijina družbenica, najprej v Lokavcu, nato v Gorici. Pogrebno mašo

je imel g. Karlo Bolčina, ki nas je znal potolažiti s pravimi besedami. Za vedno ti bom hvaležna, da si mi podarila življenje, me vzgojila v slovenskem in italijanskem božjem duhu. Hvala za vse, kar si v življenju storila zame. Škoda le, da mi nisi podarila sestre ali brata. Življenje s tabo in tatom je bilo zelo lepo, dokler mi ni Bog poslal križev pot: dializo. Nikoli si nisem mislila, da bom brez tebe v tej situaciji tako pogumna. Sicer še zmeraj živiš z mano. Zame, za tvojo nečakinjo Nevenko in Gigita bo tvoje plemenito srce vedno bilo. Adijo, draga mama Lojzkica, naj ti bo lahka domača ločniška zemlja, počivaj v božjem miru; z ljubljnim Alfredom uživajta nebeški raj. Na svidenje nad zvezdami! **Za vedno tvoja hči Marina, tvoja svakinja Elica, najljubša nečakinja Nevenka in Gigi, ki si ga imela rada kot lastnega sina**

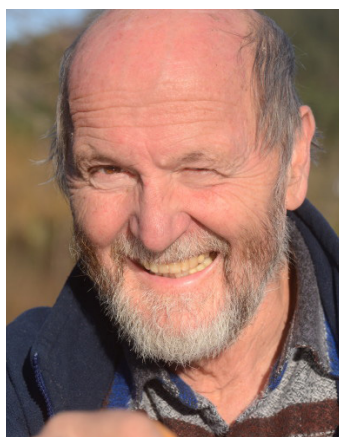

POGOVOR Tomaž Perko, slikar

Večkrat se počutim kot dinozaver

Malokdo ve, da ima cerkev pri Sv. Ani v Gorici umetniške slike enega največjih slovenskih živečih portretistov. Pravzaprav, ko stopimo v cerkev, vidimo slike dveh umetnikov, enega na desni strani, drugega na levi, ki sta priči dveh velikih umetnostnih tokov pri nas, dveh močnih struj, ki sta se v naših obmejnih krajih stalno borili za obstoj. Na eni strani je slika Alberta Copparonija iz Benetk, ki predstavlja italijansko beneško umetnost – k nam je prišla preko Furlanije –, na drugi strani pa so slike Tomaža Perka, ki predstavlja slovensko srednjeevropsko umetnost. Cerkev ima v notranjosti dve kapelici: prva je posvečena sv. Ani in druga zakramentu sv. krsta. Podoba sv. Ane, ki jo vidimo, ko stopimo v cerkev na levi strani, je narisal slikar Copparoni. Ob vhodu na desni pa je sedem slik, ki jih je narisal slovenski slikar Tomaž Perko. Slike je slikarju naročil župnik Diego Bertogna. Župnik nam je obrazložil, da je največja slika v sredini pred krstnim kamnom in predstavlja binokostni dan, ko se Kristusova Velika noč dopolni z zlitjem Svetega Duha. Sveti Duh je na sliki prisoten kot svetloba, ki osvetljuje apostole, pa tudi v obliki plamenčkov nad glavami. Obraz enega izmed apostolov ima podobo slikarja samega. Ob straneh dopolnjuje isto temo še šest dodatnih slik: na levi strani krstnega kamna so Jezusova napoved božjega kraljestva, zadnja večerja in smrt na križu. Tudi

na desni strani so tri slike, ki predstavljajo dejanja, ki jih opravljajo ljudje in ki so vzporedna z Jezusovimi: prva slika predstavlja oznanjevanje in poslušanje božje besede, druga župnika, ki opravlja liturgijo oziroma daruje zakrament sv. maše prav v

tež cerkvi, saj se na sliki vidijo tipični oboki te cerkve, tretja pa predstavlja ljubezen, pomoč, ki jo kristjan nudi bolniku. Živa vera deluje po ljubezni. Kristjani lahko opravljajo ta dejanja, ki imajo tudi kozmični pomen, prav na podlagi sv. krsta. Tomaž Perko se je rodil v Kamniku, kjer je preživel mladostna leta. Oče Lojze Perko je bil tudi znan slikar. Po maturi leta 1966 je odšel v Ljubljano na Akademijo za likovno umetnost, kjer je študiral slikarstvo. Diplomiral je leta 1971 in 1973 končal še podiplomski študij iz restavratorstva in konservatorstva pri profesorju, akademskem slikarju, Mirku Šubicu. Študijsko se je večkrat izpopolnjeval v tujini, razstavljal je v Torontu,

Vancouvru, Frankfurtu, Stuttgartu. Živi in deluje v vasi nedaleč od Cerkniškega jezera. Izrabili smo priložnost in se z njim pogovorili.

Kdaj ste se pravzaprav odločili za slikarski poklic?

Bilo je zelo enostavno, saj sem imel že vse pripravljeno doma: barve, atelje, čopiče. Ni bilo težko se za to odločiti. Oče je veliko slikal in je živel za slikarstvo. On je celo družino žrtvoval za to svojo nadarjenost. Spomnim se, da ga pri delu nismo smeli motiti, ker je bil tako miselno zbran in prevzet od njega, da je pozabil na vse, kar se je dogajalo okoli njega. Jaz sem si moral kot slikar izboriti lastno identiteto. Moj oče je bil slikar kmečkega življenja, kmečkega sveta, in tega ni več. Zdaj so traktorji in drugi stroji. Ni več tistega življenja, tiste romantike, ki jo je moj oče čutil v duši.

Slikali ste veliko cerkva po Sloveniji?

Mene je figurativnost vedno zanimala, v cerkvenem prostoru takrat ni bilo veliko izvajalcev, zato sem se tam tudi angažiral. Veliko dela je bilo: slikanje križevih potov, vitraž. Tudi moj oče je veliko slikal v cerkvah. Sam sem hotel prinesiti tudi svoj doprinos v slikah v cerkvi. Tako mi je župnik v Ivančni Gorici dopustil, da sem predstavil križev pot v današnji družbi, in verniki so to zelo lepo sprejeli.

Tudi v Gorici pri Sv. Ani ste izdelali vrsto slik?

Ja, povabil me je tedanji župnik. Minilo je že veliko let od tedaj in se teh slik malo spomnim.

Kako nastanejo vaše slike?

Različno. Ko me umetnost pritegne, mora dražljaj zoreti v meni nekaj časa, preden denem vse na platno.

Katero tehniko uporabljate? So vas holandski mojstri zelo pritegnili?

Ja, pred mnogimi leti sem prejel večmesečno štipendijo v

Amsterdamu in zato sem imel dovolj časa, da sem si поблиže ogledal te mojstre. Tu sem se prepričal, da je ta svet tisti, ki sem ga hotel raziskovati. Stari holandski mojstri, kot sta na pr. Rembrandt ali van Gogh, so me očarali in potem sem hotel priti čim bliže njihovim skicni tehniki. To mi ni uspelo popolnoma, ampak zdaj delam na način, ki je podoben, a sem si ga tudi sam prilagodil. Že moj profesor na akademiji je tako občutljivo razlagal Rembrandta, da sem se moral zaljubiti v tega Holandca. Sprašujem se, zakaj so ti mojstri danes skoraj pozabljeni. Danes je v ospredju moderna, ki sledi le modi; večkrat se sprašujem, katero vlogo igra še slikarstvo.

Katera je danes pravzaprav vloga umetnosti?

Mislím, da bi jo bilo treba na novo definirati. Le del tega, kar se vidi danes v galerijah in ateljejih, je prava umetnost. Že dolgo časa umetnost ne navdihuje več ljudi. Teško je potem reči, kaj je danes umetnost in kaj ni. Večkrat se počutim kot dinozaver, ker

se mi zdi, da se borim z mlino na veter. Nisem za moderno slikarstvo; tradicija, ki žal izginja, mi je bliže. Klasično tehniko dandanes opuščajo, v ospredje prihajajo nove tehnike, tudi novi pripomočki, računalniki. Le barve so vedno iste, barve bodo vedno ostale.

Na katero sliko ste najbolj ponosni?

Teško bi se opredelil za eno ali za drugo, ni mi do tega. Rad sprejem izziv in vedno mislim, da bom naredil kaj boljšega, zanimivejšega.

Ste znani predvsem kot portretist. Je težko priti do bistva človeške duše?

Mislím, da so prav holandski mojstri to dosegli. Mogoče je v človeku to, da hoče vedno pokazati svojo podobo. Jaz nisem eden od tistih, ki hočejo

slikati "masko" človeka, ampak bi hotel najprej prikazati človeka takšnega, kot je v resnici: dobrega, lepega. V svojih slikah sem hotel ujeti vedno tudi duhovni svet, kar ni lahko. Spomnim se, da sem pred leti portretiral tudi vašega goriškega nadškofa Antonia Vitaleja Bonmarca, ki je že pokojni.

Zakaj ste na veliko svojih slikah upodobili velike Slovence, kot so Trubar, Prešeren, Plečnik, Grozde?

To je serija slik, s katerimi se rad ponašam in razstavljam po svetu, da povem, kaj pravzaprav vsega Slovenci smo in imamo. Najprej sem te slike razstavljal v Berlinu, kamor me je povabila slovenska poslanica. Take razstave sem potem imel okrog po svetu: v Kanadi, Londonu, Parizu.

Kako nastane portret? Opazujete v živo ali nastane s pomočjo fotografije?

Po navadi slikam kar v živo, potem pa dokončujem s fotografijo, ker tako osebi, ki jo portretiram, ni treba, da toliko časa mimo sedi ali stoji pred mano.

Kaj pomeni po vašem bitni Slovenec?

Za vas Primorce v zamejstvu je gotovo to drugače kot za nas v Sloveniji. Vi se gotovo bolj zavedate, kaj pomeni slovenstvo. Mi tukaj v matični državi smo bolj mlačni ...

Kakšne načrte imate za prihodnost?

Imam veliko načrtov, še veliko idej. Koliko mi jih bo uspelo uresničiti, ne vem.

Gospod Perko, zahvaljujemo se vam za pogovor.

Karlo Nanut

POLETNA OBZORJA Predstava: Pika in Cene v pravljici

Preplet pravljčnih pripovedi v duhoviti sodobni preobleki

Pod zelenim obokom krošenj dreves v parku Kulturnega centra Lojze Bratuž se je v sončnem popoldnevu v ponedeljek, 20. julija 2020, na povabilo Kulturnega centra Lojze Bratuž zbrala številna skupina gledalcev – kolikor jih pač dovoljujejo državni ukrepi ob še zmeraj prisotnem koronavirusu. Ob predhodnem razkuženju rok so posedli na udobne stolice, otroci pa kar na zanje pripravljene plastične kvadrate ("sedala"), ki so si jih zamislili pri KCLB in nanje vtisnili logotip KCLB. Poletna obzorja, niz prireditev, ki so si jih je letos omislili KCLB, Zveza slovenske katoliške prosvete in Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, da bi popestrili poletne dni in pregnali hude misli na še zmeraj nepremagano epidemijo covid-19, so postregla z očarljivim pravljčnim oddihom. V goste je prišlo Ku-kuc gledališče iz prekmurskih Beltincev in s

seboj prineslo kovček s štirimi, vsem poznanimi klasičnimi pravljčnimi zgodbami, a dramaturško in režijsko obdelanimi v duhovitem, sodobnem ključu, seveda upoštevajoč izvirne zgodbe z njihovimi svetlimi sporočili. Ob koncu vselej dobrot premaga hudobijo! Ku-kuc gledališče ni neznano našim najmlajšim, saj je že večkrat bilo v gosteh s svojevrstnimi, prikupnimi predstavami v razpoznavnem slogu na Goriškem vrtiljaku, abonmamskem nizu štirih predstav za predšolske otroke in šolarje v organizaciji KCLB, in je vedno navdušilo male gledalce. Tokrat je s svojo čarobno igro Pika in Cene v pravljici, spleteno iz igralskih in animatorskih lutkovnih veščin, popolnoma omrežilo tudi odrasle gledalce, ki so ujeli marsikateri lep vzgojni trenutek, prisoten v razpletu štirih pravljic, in pestro, domiselno jezikovno prepletanje knjižnega

jezika, narečja in slenga, ki uprizoritev še bolj približna sodobni mladini. Predstava, ki z nezahtevnimi scenskim elementi, sicer obogatanimi

z drobnimi, zelo učinkovito zasnovanimi detajli, je lahko uprizorjena kjerkoli, s svojo vsebinsko barvitostjo na breztežnih krilih domišljije vsakogar popelje v pravljčni svet, ne da bi pri tem pozabila na realnost, ki nas obdaja. Ob njej, njenih humornih

intermezih, ki vzbujajo spontan smeh, uživajo tudi odrasli, katerim v prsih bije otroško srce, tako da vsaj za trenutek podoživijo otroško veselje in začudenje, ki ga vzbudijo pravljčne vsebine. Igra je zasnovana in scenarij zanjo napisala Urška Raščan, tudi umetniški vodja gledališča Ku-kuc. Z Luko Slavičem jo je tudi zrežirala in z njim v privlačni razigranosti odigrala raznolike vloge. V okvirni zgodbi, igrivi "igri v igri", nastopata Pika Nogavička in predni Cene, ki bi si rad prilastil njene evre. Ona pa jih je skrila v različne pravljice in ga povabila s seboj, da bi jih poiskala. Tako sta v gozdu srečala Rdečo kapico, babico, lovca in seveda lačnega volka, ki jo je ob koncu pošteno skupil, lepo in dobitljivo Sneguljčico, hudobno mačeho z zločinskimi naklepi, njeno iskreno zralce, pa še prestrašena Janka in Metko, ki sta se izgubila v gozdu

in tavalja po nepoznanih stezah, ter grdo čarovnico, ki je Janka hotela speči in pohrustati, a jo je seveda s srčnostjo in prebrisanostjo ugnal. Pri razvijanju pripovedi, v katerih se je pravljčnost zlivala v realnost in obratno in se je v pravljčni svet med drugim vrivala tudi naša potrošniška miselnost, so nastopajočim likom, po spodbudi igralcev, ki znata najti pravi stik z občinstvom, iz zagat pomagali gledalci. Brez njihove pomoči bi se morda vse zasukalo drugače! Prizorišče pod krošnjami je ustvarjalo naraven, zelo prikladen scenski okvir (scena: Dubravko Baumgartner), tako da je bilo vse skupaj še bolj čarobno. K splošni čarobnosti pa je nedvomno prispevala igralska spretnost Urške Raščan in Luke Slavica, ki sta v pravih trenutkih s šegavostjo popestrila vse dogajanje, oblečena v kostume z razpoznavnimi

elementi iz klasičnih ilustracij izbranih pravljic, pa tudi z dodatki, nanašajočimi na sodobno oblačenje. Za pisano kostumsko podobo uprizoritve so poskrbeli Marjeta Mesarič, Sandra Horvat in Ina Čebular, za prikupne rekvizite pa Drago Kopše in Jure Forjan. V sozvočju z vsebinami je bila glasba; domiselno jo je izbral Luka Slavic, ki je kot "lump" in kar raztresen Cene večkrat spravil gledalce v smeh. Predstava, ki nevsiljivo odeva pravljčno vsebino v vrednote, kot so prijateljstvo, ljubezen, pogum, dobrot ..., hkrati pa prikazuje tudi temne plati našega življenja, kot sta strah in zlo, je povsem osvojila občinstvo Poletnih obzorij. Igralcema so gledalci namenili iskren, dolg aplavz, saj sta jim omogočila, da so za prijetno urico pozabili na vse in se prepustili pravljčnemu objemu, ki še kako koristi tudi odraslim.

Iva Koršič

LJUBLJANA 50 let Gledališča Glej

"Alternativno" gledališče s svojimi estetskimi vizijami in inovativnimi koncepti

Dne 25. junija 2020 je poteklo 50 let, odkar je bila uprizorjena prva predstava najstarejšega neinstitucionalnega gledališča na območju nekdanje Jugoslavije, eksperimentalnega Gledališča Glej. (Takrat je bilo v Ljubljani še eno tako gledališče, Pekarna). Predhodniki Gleja so bila gledališča Balbine Batteline Baranovič, Ad hoc Drage Ahačič in Oder 57. V Gledališču Glej so daljnega l. 1970 uprizorili dramo Kaspar, ki jo je napisal tedaj mlad, radikalen avstrijski dramatik Peter Handke (1942). Delo je režiral Iztok Tory (1947), za prevod in dramaturško obdelavo je poskrbel Lado Kralj (1938), literarni in gledališki kritik, teatrolog, dramaturg in prevajalec. Gledališče Glej je v začetku vodilo drugi val "gledališkega" eksperimenta, ki ga je začrtalo že Gledališče Pupilije Ferkeverk. Dramaturg, gledališki kritik in raziskovalec Primož Jesenko (1975) je v monografiji, ki je izšla ob 40-letnici gledališča Glej, zapisal, da so bile srž ideje delovanja tega gledališča v 70. letih prejšnjega stoletja fleksibilnost, hitrost realizacije idej ter težnja po večji teatraličnosti in avtonomiji. Glavni pobudniki ustanovitve Gledališča Glej, ki je sprva delovalo v obliki društva,

so bili režiserji Lado Kralj, Zvone Šedlbauer in Dušan Jovanović, ki so tedaj skupaj z Iztokom Toryjem tudi režirali svojevrstne predstave. (Začetki delovanja Gleja sovpadajo tudi z ustanovitvijo Ateljeja 212 v Beogradu in Kazališta ITD v Zagrebu). Prvi sodelavci gledališča Glej so želeli ustvariti nekaj novega, eksperimentalnega, tudi izzivalnega, in se niso zadovoljili s tem, kar se je dogajalo v osrednjih hišah slovenskega gledališča, npr. v SNG Drama Ljubljana in Mestnem gledališču ljubljanskem. Dušan Jovanović pravi, da so bile tedaj "gledališke vizije v radikalnem nasprotju z dogajanjem v institucionalnih gledališčih, zahtevale so novo gledališče z lastnimi koncepti, ki namesto tradicionalnega koncepta verbalnega gledališča poudarja vizualnost". Zvone Šedlbauer pa je poudaril, da so pri Gleju želeli delati to, kar pri ostalih gledališčih niso mogli in ne bi mogli delati. Lado Kralj, dobitnik letošnje nagrade Vladimirja Kralja za življenjsko delo, ki jo podeljuje Društvo gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije, je za oddajo Kulturni fokus na prvem programu Radia Slovenije o prvih korakih Gleja povedal: "Tedaj ni bilo kaj dosti

projekcij, kaj bo Glej pomenil v prihodnosti. Delovalo se je tukaj in zdaj, v okviru nekega internacionalnega umetniškega ustvarjanja ali tipa življenja, in to je hipijevstva. (...) Nismo si predstavljali, da smo storili kakšno zelo važno stopinjo, ampak da se nahajamo v nekem trendu, ki nam je blizu in ki nam je jasen". V prvih letih delovanja so v Gledališču Glej uprizorili veliko svežih slovenskih dramskih tekstov, ki so jih napisali Rudi Šeligo, Taras

Glej

Kermauner, Milan Jesih in Franček Rudolf. V tistih letih je bilo društvo Glej "potujoče" gledališče, saj ni imelo svojega sedeža in odra, zato so se s predstavami selili iz kraja v kraj. Bili so gostje v Križankah in Mestnem gledališču ljubljanskem. Nastopali so v prostorih poljanske krajevne skupnosti, pa tudi kopaljšča Tivoli in kleti Moderne galerije. V začetku 80. let prejšnjega stoletja so se vrnili na Poljane, l. leta 1983 pa so končno dobili prostore na Gregorčičevi, v katerih Gledališče Glej deluje

še danes. V njem se je v pol stoletja dolgi dobi zvrstila vrsta režiserjev, tudi takih, ki jim druga gledališča niso zaupala režij zaradi njihovih inovativnih režijskih pristopov in konceptov. Med temi sta bila tudi Eduard Miler in Matjaž Zupančič. Slovenski tiskovni agenciji so svoje spomine ob zlatem jubileju zaupali trije umetniški vodje Gledališča Glej: Vinko Möderdorfer, Nevenka Koprivšek in Jure Novak. Vinko Möderdorfer je vodil Glej v 80. letih prejšnjega stoletja. Nevenka Koprivšek je prišla v gledališče Glej v 90. letih prejšnjega stoletja, potem ko se je vrnila iz Francije, kjer je študirala. V Gleju je ob prihodu režirala minidramo Železniške informacije Petra Handkeja. Njena prva sezona je bila zaznamovana z novimi in mednarodno znanimi imeni (Iztok Kovač, Fiona Templeton, Matjaž Pograjc, Tomaž Strucl, Igor Stromajer, Matjaž Berger). Zadnja predstava v njenem mandatu je bila komorna opera Ime na koncu jezika Mitje Vrhovnika Smrekarja in Milana Jesiha v koprodukciji s Cankarjevim domom in Evropskim mesecem kulture. Jure Novak je bil umetniški vodja Gleja od l. 2007 do 2010. (Od l. 2017 Glej nima več umetniškega vodje).

Ob njegovem nastopu, kot sam pravi, je bilo gledališče umetniško iztrošeno in finančno na tleh. Z velikimi težavami je prišlo spet na zeleno vejo. Takrat se je focus od "produktivnega preusmeril k procesnemu". Gledališče Glej ostaja zvesto svojemu poslanstvu, saj "pestri in razširja kulturno ponudbo v ljubljanskem in slovenskem prostoru z raziskovalnimi gledališkimi projekti in predstavitvijo predvsem novih generacij gledališčnikov, ki jim ponuja odskočno desko v profesionalno gledališko kariero. Vseskozi je gledališče skušalo pridobivati nove gledalce in tako širiti svoj kulturni obseg. Vselej se je tudi povezovalo z drugimi podobnimi akterji na gledališki sceni in v sklopu kulturno-umetnostne vzgoje namenjalo pozornost skupinam na obrobju. Ob zlatem jubileju je Glej v sodelovanju Slovenskega gledališkega inštituta organiziralo vrsto pogovorov o prihodnosti sodobnega gledališča, ki izvira iz desetletij dela in refleksije Gledališča Glej. V enem izmed pogovorov so bili središčna tema gledališki poklici, ki vse hitreje izginjajo zaradi pogojev dela in so še bolj ogroženi zaradi posledic epidemije koronavirusa.

Pri tem je vrsta zaposlenih v kulturi ostala brez dela. Naslednji pogovor iz tega niza bo septembra, ko bodo ob moderatorju, igralcu Urošu Kaurinu (1985), gostje spregovorili o izzivih družbeno angažiranega gledališča. Vrsto teh okroglih miz bo zaokrožil mednarodni simpozij z naslovom Skupnost deluje! Sodobni pristopi v gledališču. S skupnimi močmi ga pripravljajo Slovenski gledališki inštitut, Gledališče Glej, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo Univerze v Ljubljani ter revija Amfiteater. Na sporedu bo predvidoma 8.-10. oktobra 2020. Ob obletnici so v juniju priredili tudi dve razstavi na prostem, na Krakovskem nabrežju. Oblikovala jo je Grupa Ee (Ivian Kan Mujezinovič in Mina Fina), fotografije in udarna gesla predstavljajo zadnjih deset let Glejevega delovanja. Kot piše STA bodo v prihodnosti usmeritve v gledališču Glej trajnostni in dolgoročni razvoj umetnika, odpiranje prostora prihajajočim avtorjem in raziskava novih gledaliških pristopov in form s posebnim fokusom na sodobne tehnologije in razvoj novih metodologij gradnje občinstva s fokusom na mladih.

IK

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (121)

Dimitri Tabaj

Vojna odškodnina in trpljenje naših prednikov po prvi svetovni vojni (5. del)

Tako poroča Goriška straža 19. februarja 1923 o pasteh, ki jih je država postavljala našim dobrim in poštenim Slovencem, katerim so le nekaj let prej uničili hiše in gospodarske objekte: "Kreditni zavod ima pravico do zakonite vknjižbe na obnovljenih poslopijih vojnega oškodovanca ter na kosih zemljišča, ki so v neposredni zvezi s poslopjem. /.../ Za to vknjižbo ni potrebno pooblastilo ali dovoljenje vpostavljenih poslopij. /.../ Goriška straža je v 4. številki dne 15. januarja pod naslovom 'Pozor vojni oškodovanci!' pozivljala vojne oškodovance, da ne podpišejo posebnih pooblastil, ki jih v zadnjem času zahtevajo od njih stavbinske zadrage, predvsem na Krasu v korist omenjenega zavoda. /.../ V obrazcu, ki naj bi ga podpisal vojni oškodovanec v korist kreditnega zavoda v Benetkah, stoji med drugim tudi sledeča zahteva: 'Si concede il mandato speciale in favore di rappresentanti dell'Istituto federale di Credito, per eventuali operazioni di credito fondiario riguardanti le eccedenze derivanti dalla liquidazione dell'ente governativo competente in confronto alle anticipazioni concesse dall'Istituto Federale di Credito per il Risorgimento delle Venezia'. To se pravi po domače: 'Še posebno pooblaščaj zastopnike zveznega zavoda, da lahko izvršijo potrebna zemljejknjžna opravila v slučaju previsokih predujmov, ki jih je izplačal Zvezni kreditni zavod za obnovo Benečij, v razmerju do vojne odškodnine, ki jo izplača vojnemu oškodovancu država! Se vprašamo: 'Zakaj zahteva Zvezni kreditni zavod še to posebno pooblastilo?' /.../'

Odgovor na to retorično vprašanje - kot bomo videli v nadaljevanju - bomo našli v samih publikacijah zavoda Istituto Federale di Credito. Tako se nadaljuje članek Goriške straže o nevarnih zahtevah italijanskega zavoda Istituto Federale di Credito: "Naši vojni oškodovanci naj se že enkrat naučijo, da vprašajo v vseh zadevah vojne odškodnine za nasvet in še posebno, ko gre za podpis delovnih pogodb ter navadnih in posebnih pooblastil. Za svet pa naj vprašajo prej, nego so napravili korak, ki je nespremenljiv. Zakon, ki smo ga zgoraj navedli, bo lahko postal za marsikaterega vojnega oškodovanca usodepoln. /.../" Kakšen je bil pravi namen italijanskih oblasti, je povsem razvidno iz publikacije Quaderno mensile, ki ga je ravno Istituto Federale di Credito per il Risorgimento delle Venezia izdal leta 1923, v katerem med drugim piše (prevedel Dimitri Tabaj): "Etnično je ta dežela italijanska, in to ne samo zato, ker so Italijani številnejši in prebivajo v večjih središčih, ampak predvsem zato, ker je dokazano, da je staroselski element italijanski, medtem ko so Slovani, ki predstavljajo šele 12,5 promila italijanskega prebivalstva, prišli kasneje kot spontana infiltracija ali ker jih je uvozil in podpiral prejšnji režim, ki je na vse kriplje skušal zadaviti italijanstvo te zemlje. /.../ Naša nacija se spet počasi dviga iz depresije, v katero so jo tujci pahnili. Italija po zmagoviti vojni in žrtvovanju 500.000 ljudi je spet na trdi, a zanesljivi poti, da tretjič postane svetilnik civilizacije na svetu". Kaj je država nameravala z našimi ljudmi, je pa bilo povsem jasno že več kot eno leto prej, saj že v Goriški straži z dne 22. februarja

1922 beremo o "nesposobnih, v mnogih slučajih krivičnih ljudeh, predvsem orožnikih in financarjih, ki ne poznajo naše dežele in našega ljudstva" in o tem, da "mnogokrat odvisi vsoda vojnega oškodovanca od tega ali drugačnega dekleta, ki je z orožniki ali financarji v dobrih odnošajih".

Vojni oškodovanci, varujte se!

Goriška straža 19. februarja 1923 o pasteh, ki jih je država postavljala našim poštenim ljudem, katerim so le nekaj let prej uničili hiše in gospodarske objekte.

Istituto Federale di Credito per il Risorgimento delle Venezia je znan tudi po tem, da je leta 1924 postal lastnik Narodnega doma v Trstu in da je v njem odprl Hotel Regina (vir slike: www.narodnidom.eu).

Statistica delle operazioni di anticipazione per risarcimento di danni di guerra						
Anticipazioni effettuate nel mese di Settembre 1923						
da 20000 a 50000		da 50000 a 250000		Oltre 250000		TOTALE
Numero	Importo	Numero	Importo	Numero	Importo	Numero
						Sezioni Provinciali e Comitati locali

Istituto Federale di Credito per il Risorgimento delle Venezia se je ukvarjal s posojili za obnovo porušenih objektov.

La nostra Nazione va risollevandosi a poco a poco da quello stato di depressione in cui i domini stranieri l'avevano cacciata, e l'Italia, in seguito alla guerra vittoriosa ed al sacrificio estremo dei suoi 500.000 morti, si trova sulla via, difficile ma sicura, che la porterà per la terza volta ad essere il faro della civiltà nel mondo.

Etnicamente questa regione è pure italiana non solo perchè gl'italiani sono in numero maggiore ed abitano i più grandi centri, ma, soprattutto, perchè ormai è dimostrato che l'elemento indigeno è italiano, mentre gli slavi, che formano il 12,5 per mille della popolazione totale dell'Italia, vennero parte in seguito ad infiltrazione spontanea e parte perchè importati e favoriti dal cessato regime che cercava con tutti i mezzi di soffocare l'italianità di queste terre; la quale è poi dimostrata anche dal fatto che non si trovano isole di slavi racchiuse lungo il territorio litoraneo.

Kakšen je bil pravi namen italijanskih oblasti, je povsem razvidno iz publikacije Quaderno mensile, ki ga je ravno Istituto Federale di Credito per il Risorgimento delle Venezia izdal leta 1923.

POGOVOR Marta Bartolj, ilustratorica

Ko ilustracije pripovedujejo

Z malčkom, prijateljičinim sinkom, ki je končal zadnje leto otroškega vrtca, sva v italijanščini "prebrala" tiho slovensko slikanico Kje si?; napisala sem glagol prebrala med navednicama, ker, kot sem že v prejšnji številki Novega glasa pojasnila, gre za slikanico, ki nima besedila, temveč pripovedujejo zgodbo same ilustracije. Avtorica knjige je ilustratorica Marta Bartolj, ki sem jo povabila na pogovor. Otroku, po imenu Niko, ki sem ga v obliki pogovora z vprašanji vodila tako, da je sam pripovedoval zgodbo, je bila dejavnost tako zelo všeč, da ni mogel odlepiti očesc od tihe slikanice, vseskozi mi je zastavljal k zgodbi primerna vprašanja, na katera nisem odgovorjala, ampak sem ga spodbujala, da je sam povedal odgovor. Ko sva z "branjem" tihe slikanice prišla do konca, je trmasto prosil, da bi še enkrat začela ponovno "branje". Moram reči, da me je to nadvse osrečilo in seveda spodbudilo k temu, da sem povabila ilustratorico Marto Bartolj na pogovor, da jo bralke in bralci Novega glasa bolje spoznajo.

Cenjena Marta, najlepša hvala, da ste pristali na ta pogovor; najprej naj vas vprašam, kako doživljate dejstvo, da petletni otrok ni mogel odlepiti očesc od vaših ilustracij in da je po ob koncu "branja" tihe slikanice Kje si? trmasto prosil, da bi jo še enkrat na novo "prebrala"?

Hvala za povabilo in za lepe besede. Prijetno mi je pri srcu, ko slišim, da otrok rad prebira tako knjigo. Še posebej, ko ilustracije niso pisane, ampak barvno zadržane. Otroci so kar neposredni glede izražanja mnenj. Mogoče ne vsi, a veliko njih. Ravno zato se pogosto obračam na svoje nečake. Nema lokrat me tudi presenetijo s svojimi razlogi, kaj jim je všeč in zakaj. To verjetno izvira iz tega, da doma veliko berejo slikanice in se o njih pogovarjajo. Pomembno je, da otroci že v začetku izoblikujejo občutek za kakovostno besedo in sliko. Tako se bodo tudi sami naučili selekcije kakovostnih in neakovostnih knjig.

Če je petletnemu otroku vaše delo zelo všeč, in seveda ne samo zato, lahko mirno rečemo, da ste uspešna ilustratorica. Predstavite se, prosim.

Po naravi sem samotarka, ki že od nekdanj goji ljubezen do slike, ilustracije, črte. To sem kasneje potrdila s študijem ilustracije na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v

Ljubljani. Od malih nog se na svoj način sprašujem o življenju, o njegovem pomenu, o potencialu človeštva. Ljubim naravo, živali, še posebej ptice in mačke, ki jih pogosto vključim v svoje vizualne pripovedi.

Prejeli ste priznanja in nagrade za svoje dosedanje delo ...

Nisem pričakovala nagrad ali priznanj, so pa prijetna potrditev, spodbuda za naprej. Velika nagrada je zame tudi to, da bodo knjigo Kje si? brali tudi bralci izven naših meja. V nemško govorečih deželah je že prisotna, za arabsko govoreče dežele bo še izšla. Prav tako jo bodo brali tudi bralci v angleško govorečih deželah sveta, saj je pravice zanjo odkupila založba Chronicle Books.

Ali ste si kot deklica predstavljali, da boste ilustratorica po poklicu?

Moja pot do ilustratorskega poklica je bila ovinkasta. V začetku sem si želela biti modna oblikovalka. A me je pot peljala v druge smeri. Mislila sem, da bom risala bolj zase. A kaže, da je življenje imelo z menoj drugačen načrt.

Kaj vas najbolj motivira za ilustriranje?

Vedno bolj spoznavam, da se najlažje izražam v lastnih projektih, tako kot v knjigi Kje si?, v katero sem vključila vrednote, ki jih cenim, moč zgeda, majhna drobna dejanja, ki jih lahko stori vsakdo in zaradi katerih lahko postane dan nekoliko prijaznejši. V naslednjo, prihajajočo avtorsko knjigo z naslovom Tam se srečava, ki sem jo ustvarila, pa sem vključila tudi kratko besedilo, vprašanja, ki bralca usmerjajo navznoter.

Vaše ilustracije imajo vzgojno moč ter čustveno nudijo same pozitivne energije; mislim, da je to v današnjem svetu nadvse potrebno in bistvenega pomena za otroke, še posebno zato, ker je tako težko gojiti solidarnost, dobroto, empatijo ...

Iz tega razloga je nastala ta brezbesedna knjiga. Vsa dejanja v njej izhajajo iz resničnega življenja. Izgubljeni pes v knjigi je Brko, pes moje prijateljice, ki je bil rešen pred evtanazijo. Njeno dejanje, da ga je vzela k sebi, mi je bilo v navdih. Naj še omenim dvosmernost naslova knjige Kje si?. Ozira se na zgodbo in sprašuje, kje je izgubljeni pes. Hkrati sprašuje bralca: "Kje stojiš kot človek? Ali vidiš človeka, žival, naravo, ko ta potrebuje pomoč, in ali si pripravljen pomagati?"

Kako nastaja vaša ilustracija, kaj vas

navdihuje?

Ko ilustriram, se ne naslanjam le na en slog. Zgodbe, pesmi same me vodijo in šepetajo, na kakšen način želijo biti upodobljene. Zame je to delo zelo intuitivno in vedno nekakšen prosti pad, ker ne vem, kako oz. kje bom pristala. Kot sem že

z gledujete ali se rajši samostojno usmerjate?

Francoska ilustratorica Rebecca Dautremer je zagotovo tista, ki je vplivala na moj način dojemanja ilustracije. In predstavlja neko prelomnico. Drugače pa se usmerjam predvsem na lasten izraz, žene me radovednost, kam me lahko

lepa ilustracija.

Katere nasvete bi dali mladostnikom, ki bi se odločili, da se bodo v življenju ukvarjali z ilustriranjem?

Veliko vaje, opazovanja, raziskovanja in ne obupati. Menim, da vpis na študij slikarstva, oblikovanja ali ilustracije nudi temelj, na

slovenščine, temveč druge jezike; je to po vašem mnenju dodana vrednost vašega dela?

Odsotnost besedila gradi mostove med ljudmi iz različnih dežel in misel na to mi daje zadovoljstvo. Hkrati pa se lahko pojavi sum v spoznavanju kakšnih simbolov, ki v različnih deželah nosijo različni pomen. Če navedem primer: za arabsko govoreče dežele sem morala psa spremeniti v mačko, saj tam pes velja za umazano žival.

Kaj načrtujete za prihodnost?

Kaže, da bom še zaposlena z ilustriranjem, tako za naročnike kot za svoje avtorske projekte. Ideje me ves čas cukajo za rokav. Zato iščem ravnotežje med ilustriranjem za naročnike in zase.

Bi se poslovlili od bralk in bralcev Novega glasa z mislijo, ki bi jim jo namenili?

Želim si, da bi ljudje verjeli vase, da se opogumijo, če želijo v življenju opravljati to, kar jih osrečuje, in s tem prispevali k prijaznejšemu, bolj zadovoljnemu ter izpolnjenemu svetu. Vem, da to ni lahko, potreben je tudi kanček sreče. A verjamem, da dokler je človek živ, lahko naredi spremembo v smer, ki osreči in osmisli življenje.

Elena Cerkenič

omenila, pa najbolj uživam v avtorskih delih. Dajejo mi popolno svobodo in menim, da se to v končnem izdelku čuti. To pa zahteva tudi mnogo poguma, saj se razgalim kot avtorica in pokažem hkrati svojo ranljivost in svojo moč.

Med umetniki ilustratorji, ki jih poznate, ste jih med svojim študijem spoznali in poglobili, se po kom

raziskovanje zapelje.

Če pomislite na svoje prve načrte in cilje, ki ste si jih zastavili, kako doživljate dosežene rezultate?

V resnici sem vesela, za menoj je kar razgibana pot, ki me je res veliko naučila. Hvaležna sem, da lahko ustvarjam, da se lahko ukvarjam z ilustriranjem, čeprav to ni lahko delo. Je garanje, a užitek, ko uspe

katerem je lažje utirati pot. Predvsem pa je pomembno, da človek to opravlja s srcem, saj bo tako veliko lažje prebrodil težja obdobja, ki, tako kot na vseh področjih, pridejo.

Tihe slikanice, kot je slikanica Kje si?, so knjige, ki nudijo možnost "branja" in "razumevanja" tudi otrokom različnih narodnosti, ki ne obvladajo

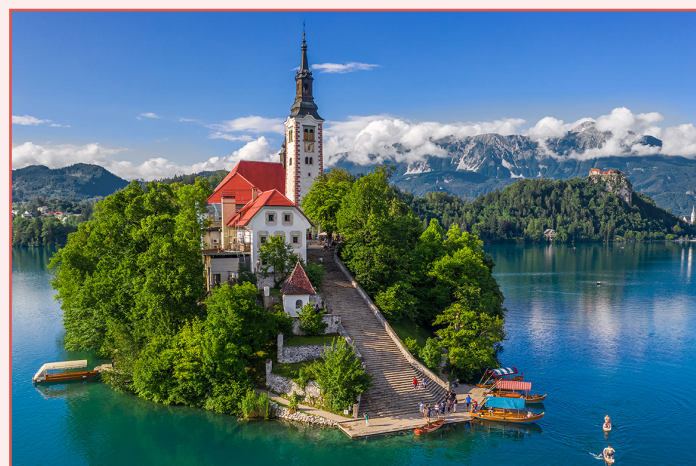
JEZIKOVNICA (90)

Vladka Tucovič Sturman

Lep pozdrav iz Bleda

Glede na to, da je poletje in sem v prejšnji Jezikovnici pisala o turističnih vavčerjih in vam zaželela prijeten dopust, je prav, da se tudi tokrat dotaknem česa, kar je povezano s turistično dejavnostjo (beri: počitnicami). Gotovo je s tem povezano tudi obiskovanje turistično zanimivih krajev, ki jih v Sloveniji ne manjka. Z jezikovnega ali ožje pravopisnega vidika pa so med turističnimi kraji (ali večjimi območji) zanimivi zlasti Bled, Ptuj, Pohorje, Kranjska Gora in Obala. Zakaj neki sem izbrala ta zemljepisna lastna imena, se boste vprašali. Tudi zato, ker sem v preteklem tednu dobila SMS: "Lp iz Pohorja" in (pomislite!) celo razglednico z besedilom "Lep pozdrav iz Bleda". Že veste, kam pes taco moli? Poglejmo podrobneje.

Ni prvič, da razlagam, da se pri večini slovenskih krajev na vprašanje Kje? odgovarja s predlogom v, ki mu je pri vprašanju Od kod? ekvivalenten predlog iz, npr.: "Kje si doma? V Kopru. Od kod prihajaš? Iz Kopra". Zgolj peščica pa je takih krajev imen, ki ob sebi zahtevajo predlog na, npr. na Jesenicah, na Kozini, na Mostu na Soči ... Medtem ko nam je jasno, zakaj se rabi na Mostu na Soči (in ne v Mostu), saj smo tudi na mostu, ne pa v mostu (po drugi strani pa se, ko potujemo z vlakom, prestopa v Zidanem Mostu, ne pa na Zidanem Mostu), se vedno znova sprašujemo, zakaj neki na Jesenicah in na Kozini, saj se predlog na večinoma rabi za lokacijo česa na površini (npr. na Pohorju, ker je Pohorje hribovje – po drugi strani pa so gore tudi Julijske Alpe, pa se rabi predlog v, torej gremo v Alpe, vendar na, ne pa v Pohorje). Sem malo zapletla? Takoj pojasnim s praktičnim nasvetom. Pri krajevni in drugih zemljepisnih imenih nima smisla razglabljeti, zakaj je prišlo do rabe predloga na ali v, preprosto naučimo ali poučimo se, kako rabijo domačini – tako je potem tudi kodificirano, o tem pa se lahko prepričamo že v

Slovenskem pravopisu 2001, pa tudi v Krajevnem leksikonu Slovenije, Slovenskih krajevni imenih ipd. Torej? Kako je prav? Vsekakor "Lep pozdrav z Bleda", saj smo na Bledu, ne pa v Bledu (medtem ko smo v Bohinju, zato pozdravljamo iz Bohinja), in "Lp s Pohorja", saj smo na Pohorju, ne pa v Pohorju.

Kako pa je s Ptujem? Vedno znova me kdo kot domačinko s ptujskega območja vpraša, ali je prav na ali v Ptuj. Slovenski pravopis 2001 je zelo jasan in v geslu Ptuj vsebuje samo predlog na, res pa je, da nekateri domačini rabijo tudi predlog v (sama nisem med njimi), zato ne moremo reči, da je predlog v povsem neustrezen ... Nasploh se

mi zdi, da raba predloga na tu in tam že peša, saj ni redkost, da se sliši v Kozini namesto na Kozini, pač pod vplivom pogostejše rabe predloga v pri drugih krajih ...

In zakaj sem kot jezikovno zanimiv turistični kraj izbrala še Kranjsko Goro? Ker je z Višnjo Goro (pa verjetno še katero Goro) med tistimi slovenskimi gorami, ki to niso (namreč vzpetine), saj so kraji oz. naselbine, zato pa tudi pride do jezikovne zagate, ko otrok reče: "Na počitnice gremo pa na Kranjsko Goro", pač pod

vplivom, da se gre na goro, ne pa v njo. In zakaj je jezikovno zanimiva še Obala? Iz znanega razloga, da je občna beseda obala (njene sopomenke so še: breg, nabrežje in obrežje), ki se piše z malo in je del imena Slovenska obala, postala samostojno zemljepisno lastno ime Obala – označuje obalni pas slovenskega dela Istre. Vsaka obala še ni Obala, kleč je torej v veliki začetnici.

Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

SPLETNI POGOVOR / Facebook profil Mali Biser

Zasebnost, prosim!

Proti koncu aprila se je na Instagramu in Facebooku pojavil zanimiv profil z imenom Mali Biser. Nič hudega sluteči starši so proti fotografovemu objektivu kazali majhno, skorajda nerazločno črno-belo fotografijo z ultrazvoka. Nič hudega, boste rekli. A vendar se v 21. stoletju srečujemo z dilemami, s katerimi se starši nekoč niso soočali. Koliko vsakdanjega življenja, fotografij, družinskih anekdot in podobnega spada na internet, kaj pa spada v zasebne družinske albume in ne na splet? Otroci so danes že zgodaj izpostavljeni spletnim žarometom, a marsikdo se sprašuje, ali je to prav ali ne. Kakšne bodo posledice prekomernega razkazovanja otroka na spletu, bo povedal šele čas, a nekateri se to sprašujejo že danes.

Na profilu je pod fotografijami najprej objavljena misel staršev, nato pa misel otroka, ki o teh objavah še ne more odločiti sam. Opisi so tako realni, da so skorajda boleči. S svojo iskrenostjo in neposrednostjo spodbujajo starše, pa ne samo njih, k večjemu in bolj poglobljenemu premisleku o tem, kaj spada na internet, kaj pa ne. Da projekt ni šel mimo neopažen, priča dejstvo, da so o njem že pisali glavni slovenski mediji, npr. Delo, Večer in Slovenske novice ter drugi. Mali Biser je privolil v spletni intervju tudi z našim tednikom.

Kdo se skriva za profilom Mali Biser? Od kod ideja za takšen profil?

Smo skupina študentk magistrskega študija socialne pedagogike. Profil se je rodil kot posledica projekta, ki smo

ga zasnovale v sklopu študija. Nekega dne smo sedele skupaj in nizale ideje, kje vidimo kakšna tveganja oz. kaj v družbi bi lahko bilo boljše. Pogovarjale smo se o socialnih omrežjih in izpostavljanju otrok na njih. Razmišljale smo, kaj bi lahko storile, da bi predstavile pomisleke, o katerih je pomembno razmišljati pri objavljanju otrok. Tako smo se odločile za objavo profila Mali Biser.

Ali opazate porast neprimerne objavljanja otroških fotografij med slovenskimi uporabniki svetovnega spleta?

Da. V zadnjih letih število otrok, izpostavljenih na spletu, zagotovo narašča. Ta opažanja so bila tudi nekakšna motivacija za zagon projekta. Same smo z uporabo socialnih omrežij opazile porast profilov, ki zelo izpostavljajo otroke, nekateri starši svojim otrokom celo delajo profile in tam objavljajo vsebine v zvezi z njimi, nemalokrat pa tudi reklamirajo izdelke s pomočjo svojih prikupnih malčkov.

Kakšne so lahko posledice zgodnje prekomerne izpostavljenosti otrok na spletu?

Posledice so različne. Najprej želimo izpostaviti težavo, do katere pride, ko delimo fotografijo ali posnetek otroka. Z vsako objavo izgubimo nadzor nad fotografijo ali posnetkom. Težko bomo vedeli, kdo si je zadevo shranil in za kakšne namene jo bo uporabil. Gre za to, da lahko fotografija otroka, ki je bila npr. predelana, hitro pristane na kakšni spletni strani za spolne plenilce. Ena od posledic se pokaže kasneje, ko otrok odraste.

Zaradi vsebin, ki so jih starši objavljali, je lahko otrok tarča posmeha med svojimi vrstniki. Morda so se fotografije staršem zdele posrečene, vrstniki pa kasneje te fotografije uporabijo za zasmehovanje. To ima lahko na odrasčajočega otroka negativen vpliv. Izpostavitelj želimo digitalni odtis, ki ga otrok v primeru, da starši objavljajo njegove fotografije, ne more krojiti sam. Otroci odrasča, oblikujejo se njegova identiteta in

njegove želje. Ko odraste, morda ne bo želel biti del tega, morda si bo želel, da na spletu ne bi bila objavljena nobena njegova fotografija.

Kaj pa menite o tem, da nekateri starši preko svojih otrok oglašujejo različne izdelke? Kje je tukaj meja, kaj je sprejemljivo, kaj pa ne?

Naše mnenje je, da oglaševanje izdelkov preko otroka ni primeren način oglaševanja. Sploh pa na socialnih omrežjih, kjer je otrokova identiteta v veliki meri izpostavljena s fizično podobo (vemo, kako otrok izgleda) in tudi drugimi informacijami (ime, starost, kraj bivanja, navade otroka...). Pri takšnih objavah opažamo, da otrok navidezno komentira izdelke, kljub temu da zaradi svoje

starosti še niti ne razume, za kaj gre. Gre za to, da si starši izmislijo, kaj otrok meni o izdelku, in mu besede položijo v usta.

Težko je določiti mejo (ne) primernosti. Ne vemo, kje je meja, saj se starši glede objavljanja odločijo sami. Z ozaveščanjem in spodbujanjem pogovora o teh tematikah pa le želimo, da bi čim več ljudi razmišljalo o tem ter se odločilo o objavi v skladu s svojimi vrednotami in seveda v dobro otroka.

vrednote.

Razmislek spodbuja tudi mišljenje strokovnjakov, da so všečki in komentarji, ki jih objava fotografije na socialna omrežja izzove, pomembnejši kot sama izkušnja otroka v trenutku, ko je bil fotografiran. Nekateri strokovnjaki so mnenja, da so otroci, ko vidijo svojo fotografijo na spletu, zadovoljni, hkrati pa poudarjajo, da se bodo ti otroci v prihodnosti morali spoprijeti z zgodovino svojih fotografij na spletu, ki jih bodo morda prikazovale na način, s katerim se oni ne bodo strinjali.

Kaj se vam zdi, kako bi lahko poskrbeli za večjo osveščenost staršev o skrivnih pasteh svetovnega spleta?

Eden od načinov je gotovo spletni kanal, ki je glavni vir tega početja in smo se ga zato tudi lotile, seveda pa obstaja še veliko drugih. Lahko bi se pogovarjali s starši na okroglih mizah, kamor bi povabili še strokovnjake s tega področja, prav tako bi lahko priredili kakšen roditeljski sestanek o tej temi v šolah s kriminalisti, ki so priča žrtvam spletnega nasilja, ipd. Načinov je veliko, le volja in čas sta potrebna. Pomembno pa se nam zdi, da ideje, kaj početi na to temo, nizajo tudi ljudje, vpleteni v to - starši, morda celo mladostniki in različni vplivneži.

Zadnje fotografije na profilu so lep primer dobre prakse. Ali nam lahko razložite, kako izgledajo fotografije, primerne za spletno objavo?

Hvala. Na profilu smo večjo pozornost dale šestim smernicam, za katere menimo, da so ključne, ko razmišljamo o objavljanju otrok. Za vas jih lahko na kratko povzamemo.

Fotografija, ki je po našem mnenju primerna za spletno objavo, ne razkriva otrokovega obraza in ne prikazuje otroka gola. Fotografija naj ne prikazuje intimnih dogodkov, saj so le-ti primernejši za družinski album in ne za splet. Primerno in tudi varneje je prikrievanje lokacije nastale fotografije, torej da objava ne razkriva otrokove lokacije - bivanja, kje obiskuje vrtec, šolo itd.

Velik pomen želimo pripisati tudi oglaševanju, ki ste ga omenili že prej, menimo pa, da se je pametno oglaševanju preko otroka izogniti. Za konec pa želimo sporočiti tole: Spoštujte otrokovo željo glede objavljanja. Pred objavo otroka vedno vprašamo, ali se strinja z objavo svoje fotografije in njegovo odločitev upoštevamo. Ni pa dovolj, da otroka zgolj vprašamo, tudi sami moramo presoditi o primernosti objave. Otroci težko predvidi, kako bi določena fotografija lahko vplivala nanj v prihodnosti. Pri tem pa se moramo zavedati še, da otroci v določeni fazi odrasčanja veliko storijo zato, da bi nam ugajali in si s tem pridobili našo pozornost, ljubezen in občutek pripadnosti.

Lepa hvala za pogovor, pa čeprav le po svetovnem spletu. Pa saj se tudi tu najde marsikaj koristnega in zanimivega, da ne bodo bralci slučajno mislili, da je internet samo nevaren, le možgane je treba imeti vedno vključene.

Hvala tudi vam. Strinjamo se z vami, saj je internet zelo uporabno orodje, hkrati pa ne pozabimo razmišljati s svojo glavo.

SR

Po Nebeški poti - Peš od Ogleja do Svetih Višarij (2)

Vse manj možnosti za korak nazaj

Manjkal mi je še romarski potni list za zbiranje žigov med potjo, kot na španskem caminu, in obisk otoka Barbana, kjer še nisem bil. Tja sem želel še pred začetkom poti. Prvič sem poskusil deset dni pred odhodom, a mi ni bilo usojeno. Z Jano in Nino smo v Gradežu le za nekaj minut zgrešili zadnjo dnevno vožnjo z ladjico na otok. In tisti kapucin, ki sem ga potem v družbi svojih dveh dam spil v konec avgusta še vedno zagužvanem Gradežu, je bil kljub lepi dozi cukra precej grenkega okusa, ampak vse se zgodi z nekim namenom, a ne?

Da ne bi bili prevoženi kilometri povsem zaman, smo se nazaj grede proti domu ustavili v Ogleju. V trafiki in prodajalni spominkov ob cesti sem povprašal po romarskem potnem listu, saj sem na podlagi zbiranja informacij o poti vedel, da ga je mogoče tam dobiti. Prodajalec mi ga je izročil. Še deviškega, z enim samim žigom, žigom modre ribice in imenom izhodiščnega kraja - Ogleja. Previdno in spoštljivo sem ga prijel in ga zunaj še nekaj časa nosil kar v roki, da ga ne bi zmečkal, saj sem imel s sabo le torbico za okrog pasu, dokler se mi to vendarle ni zazdelo malo pretirano in sem ga zaupal varnemu objemu Janine ženske torbe. Z romarskim potnim listom sem bil še korak bliže začetku poti. Še posebej zato, ker mi je trafikant, potem ko mi ga je predal, pod nos pomolil velik register, kamor sem vpisal svoje

ime in priimek, kraj prebivališča in narodnost. Z vpisom svojega imena med množico tistih, ki so se na pot že podali, sem se počutil še bolj del te zgodbe. In čeprav po nebeškem caminu nisem naredil še niti koraka, je bilo vse manj možnosti, da bi od projekta odstopil. Kaj takega pravzaprav sploh ni bilo več mogoče. Preveč sem bil že odločen, preveč priprav je bilo za mano, preveč ljudem sem tudi že povedal, da se odpravljam. In to zanalašč, da ne bi mogel potem tik pred zdajci

zaviti repa med noge in se potegniti nazaj. Ne. Pot sem si izbral. Čakala je, da jo prehodim. Klicala in vabila me je nase. In pripravljen sem bil na vse. In potem se je začel zadnji teden pred odhodom, ko je bilo treba poskrbeti še za vse preostale malenkosti. Z zanimanjem sem na spletu prebiral zapise in izkušnje pohodnikov, ki so

pot že prehodili. Študiral sem trase in velikokrat preigral razne variante, saj se mi je zdelo deset dni sprva veliko za dobrih 200 kilometrov dolgo pot. Razmišljal sem tudi o tem, da bi jo prehodil v sedmih, morda osmih dneh, a potem sem se odločil, da si bom vzel čas, da za spremembo ne bom hitel. V pogovorih s samim sabo, ki so bili med pripravljalnimi pohodi še pogostejši kot sicer, sem si Nebeško pot obljubljal kot darilo, kot desetdnevni pobeg stran od ustaljenega načina

življenja. Saj ni, da bi mi „u lajfu“ kaj manjkalo, da bi kaj pogrešal, ali bi me kaj žrlo, zadnje čase nič takega, vseeno pa sem globoko v sebi vedel, da tak desetdnevni odmik potrebujem, da je pravi čas za to, da preprosto moram iti. Spremljati sem začel tudi vremensko napoved za kraje, kamor sem bil namenjen. Prvič v življenju

Nace Novak

sem si na telefon naložil GPS sledi, pa zemljevide in opise posameznih etap. In potem, le dva dni pred odhodom, ko sem imel nakupljeno tudi že nekajdnevno zalogo energijskih tablic, suhega sadja in ostalo s temeljito načrtovanega in natančno izpolnjenega seznama vsega potrebnega za ta izziv, sem na podlagi priporočila enega od pohodnikov, ki je Nebeško pot že prehodil in o tej izkušnji nekaj napisal na njej posvečeni spletni strani, poklical v vsa prenočišča na koncu dnevnih etap. Pozanimal sem se o nočitvenih kapacitetah, njihovi razpoložljivosti in ostali ponudbi - beri hrana, tuš, stranišče ... in na koncu napovedal svoj prihod na že vnaprej izbrani datum. Prvič sem naredil kaj takega. Načeloma sem bolj svobodna duša, ki nerada vnaprej planira in rezervira, a takrat mi je neki glas prigovarjal, naj se odločim tako, in prav je bilo, sicer bi lahko kje med potjo prišlo tudi do zapleta, saj oskrbniki prenočišč niso bili vedno blizu, pa čeprav sem jih tudi dan pred prihodom še enkrat poklical in ponovno napovedal svoj prihod. Vprašanje je, kako uspešen bi bil pri iskanju strehe nad glavo, če se sploh ne bi najavil. Še toliko bolj zato, ker je bil, ko sem štartal, že začetek septembra, kar pomeni, da se je primeren čas za hojo po CC-ju že počasi iztekal.

Po dolgem kulturnem molku

V devinskem portiču je zadonela glasba

V sugestivni lokaciji devinskega portiča, pod rožnato obarvani nebom in sončnim zatonom, je v četrtek, 23. 7. 2020, potekal glasbeni večer z naslovom Note v portiču,

“optimističnega pogleda v prihodnost”, kot je povedala povezovalka večera Barbara Rustja. Po uvodni skladbi moškega zbora, s katero so poslušalci zaželeli lep večer, je publiko nagovorila

najhujših mesecih pandemije covid-19 in izrazila upanje, da je najhujše že mimo. Sledil je nastop MoPZ Fantje izpod Grmade pod vodstvom dirigenta Bogdana Kralja. Ob devinskem morju so se

sestavov. Zapeli so tudi priljubljeno dalmatinsko Solinar, v priredbi prisotnega skladatelja Patricka Quaggiata. Drugi del večera so oblikovali člani Godbenega društva

Briščak in povedal, da so večer soustvarili z željo, da bi godbenikom in širši publiki ponudili razvedrilno uro glasbe. Izkoristil je tudi priložnost in voščil vse najboljše najstarejšemu

Prireditev je nastala s pomočjo partnerstva Občine Devin Nabrežina, Gostilne alla Dama Bianca in Gostilne al Cavalluccio. Organizatorji so poskrbeli za varen potek večera; poslušalce so na

Foto Giulia Černic

v organizaciji MoPZ Fantje izpod Grmade in Godbenega društva Nabrežina. Prvi pevsko-glasbeni dogodek po večmesečnem kulturnem molku zaradi koronske krize je nastal z željo

županja občine Devin Nabrežina Daniela Pallotta, ki je poudarila pomen druženja po obdobju strogih omejitev. Pohvalila je domačine za odgovorno vedenje in spoštovanje vseh predpisov v

publiki predstavili s izborom slovenskih skladb, ki so jih pevci pripravili v zadnjem mesecu, po uradnem dovoljenju ponovnega zagona delovanja zborovskih

Foto Giulia Černic

Nabrežina, ki so se publiki predstavili s živahnimi koračnicami pod vodstvom dirigenta Sergia Grattona. Pred zadnjo pesmijo je k mikrofону stopil predsednik Godbenega društva Robert

članu godbe in nekdanjemu zborovodji MoPZ Fantje izpod Grmade Ivu Kralju. Večer je sklenila pesem, ki so jo pevci, katerim so se pridružili tudi posamezniki iz publike, poklonili slavljenju.

vhodu sprejeli varnostniki, ki so med koncertom pazili na red in spoštovanje norm v zvezi z omejevanjem širjenja virusa.

Giulia Černic

POGOVOR Gorazd Pučnik, ravnatelj dijaškega doma Živahno in veselo kljub razmeram

Kljub kočljivemu letu zaradi pandemije koronavirusa in čeprav zdravstvena kriza še zdaleč ni mimo, so na srečo otrok in staršev zaživele poletne dejavnosti. Organizatorji imajo letos kar veliko opravka z birokracijo in številnimi pravili glede varnosti in zaščite pred morebitnimi okužbami, vendar so se vseeno “korajžno” lotili organizacije

Meseca junija smo razumeli, da bo možno prirediti poletne centre, ne sicer v taki obliki kot doslej. Zato smo že bili prepričani, da bomo priredili poletno središče kljub vsem težavam. Oblasti so poslale vrsto pravil, ki si jih organizatorji morajo strogo držati. Pripravili smo potrebne dokumentacije, predstavili občini naš projekt, vložili prošnjo in tako začeli

prilagodili in v glavnem je vse dobro steklo. V bistvu je treba letos razpoloviti vpisnine ali podvojiti število vzgojiteljev, odvisno od tega, kako se organizatorji odločijo. Nastanejo tako mikroskupine po 5-7 otrok. Otroci iz ene skupine se ne smejo družiti z drugimi skupinami oz. treba je paziti, da je čim manj stikov med skupinami, drugače je treba vse razkuževati ipd.

prezračeni. Drugače pa so otroci na prostem, v zunanjih prostorih. Imamo srečo, da so nam dali na razpolago Stadion 1. maja, kjer je res veliko prostora za otroke, in smo tako delno brez skrbi. Predmete, prostore in seveda roke pa je treba kar pogosto razkuževati, to je jasno. Letos je tako, preživeli bomo tudi to. Glavno je, da nam je uspelo prirediti poletni center in da je

skupinah, in da so lahko spet začeli dejavnosti. Ne nazadnje je treba tudi povedati, da so bili starši v stiski, saj so začeli zopet delati in so bili v skrbeh za varstvo otrok. Tako smo res zadovoljni, da smo letošnje poletno središče speljali. Nekaj težav je bilo le pri vpisih, saj vpisovanje ni potekalo toliko časa kot prejšnja leta, v bistvu se je vse dogajalo zelo hitro, od potrebne dokumentacije in

prav vseč. Taka so pač pravila proti širjenju virusa in je zato treba potrpeti.

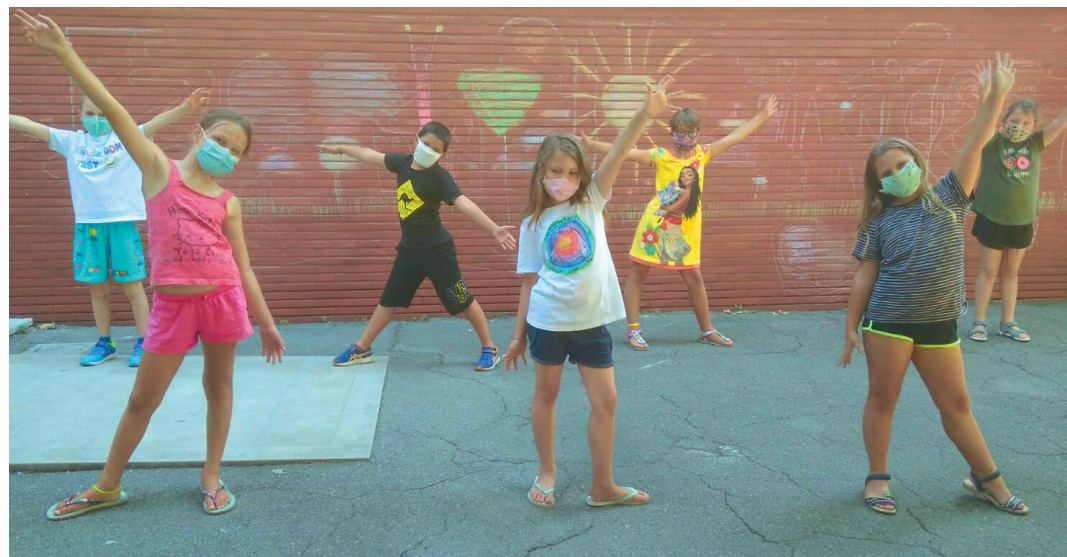
Koliko otrok je v poletnem središču? So nekatere dejavnosti letos verjetno odpadle, kajne?

Imamo približno 90 vpisanih otrok, odvisno seveda tudi od tedna do tedna, včasih jih je več, včasih manj. Razdeljeni so seveda po skupinah in starosti. Imamo jasli, to se pravi malčke med enim in tretjim letom starosti, pa še otroke iz vrtca, osnovnošolce in srednješolce. Glede dejavnosti nam je virus prekrizal nekatere načrte, saj smo vsako leto organizirali tudi enodnevne izlete, npr. pohode, izlete na morje itd. Letos tega ni. Naši vzgojitelji in vzgojiteljice pa so res izvirni, tako da so otroci zadovoljni in ves dan nasmejani.

Ste torej zadovoljni z odzivom?

Ja, seveda smo, ko je bil naš dom spet živahen in poln otrok, smo bili s kolegi presrečni. Delovanje je seveda nekoliko drugačno, take so namreč letošnje razmere, s tem se pač moramo sprijazniti. Seveda nas bo še “bolela glava”, bodisi nas organizatorje kot starše. Mislim pa, da je pozitivno za vse, da se je dejavnost spet začela; vsi upamo, da se bodo okoliščine spremenile na boljše.

Matevž Čotar

poletnega središča. Med temi je tudi Dijaški dom Srečko Kosovel. O organizaciji, težavah, a tudi uspehu tržaškega poletnega središča smo se po telefonu na kratko pogovorili z vedno pozitivno razpoloženim ravnateljem Gorazdom Pučnikom.

Kdaj ste začeli poletno dejavnost?

vpisovanje in odprli naše poletno središče v ponedeljek, 15. junija. Smo kar ponosni na to, da nismo dvignili cen, kot se ponekod dogaja; letos bomo neprestano odprti celo poletje do začetka šole meseca septembra.

So bile težave na začetku?

Kako ste se organizirali?

Pravilom smo se kar hitro

Prav tako tudi vzgojitelji ne smejo zamenjati svoje skupine. V domu imamo seveda skupne prehode, kjer je treba najbolj paziti in vse največkrat razkuževati; glavno dvorano/učilnico smo razdelili na polovico, tako da sta lahko istočasno dve skupini v notranjih prostorih, ki pa morajo biti vedno zelo dobro

Foto damj@n

naša dejavnost lahko stekla, za kar so seveda veseli tudi otroci in starši.

So starši v skrbeh?

Velikih skrbi do zdaj nisem opazil, kajti starši nam zaupajo in vedo, da varnostna pravila jemljemo zelo strogo v poštev. Veseli so, da so otroci lahko spet skupaj s prijatelji, čeprav v razdeljenih

vpisnin do začetka poletnega središča. Lažja težava, če lahko tako rečemo, ker ni tako huda, je v družinah z dvema otrokoma, ki imata podobno starost. Ti gredo avtomatično v isto mikroskupino, kar nekaterim bratom in sestram, ki se itak vidijo že cel dan, ni

OPČINE Predavanje v organizaciji Društva Finžgarjev dom

Moč podobe večkrat podcenjujemo

Po petih mesecih prekinjenega delovanja zaradi pandemije koronavirusa se je dejavnost društva Finžgarjev dom, v četrtek 23. julija, spet živahno začela. Večer so organizatorji nameravali prirediti na dvorišču društva, toda vreme žal ni bilo naklonjeno, tako so udeleženci do kraja zapolnili dvorano, ki so jo člani pripravili, upoštevajoč vse varnostne ukrepe. Protagonistka drugega predavanja v okviru ciklusa Za osebno rast in dobro počutje je bila strokovnjakinja za kulturo oblačenja za moške in ženske Lea Pisani, avtorica uspešne knjige Moč podobe. Prisotne je najprej pozdravila neutrudljiva predsednica društva Lučka Susič, ki je povedala, kako je zadovoljna, da se je dejavnost društva spet pričela, predstavila gostjo in predala besedo Alešu Lupincu, ki je vodil večer. Po izobrazbi je Lea Pisani diplomirana univerzitetna inženirka oblikovanja tekstilnih oblačil in že 24 let svetovalka za celovito podobo osebnosti, poleg tega pa se še izobražuje, oblikuje službena oblačila in individualno svetuje. Z delom, ki ga opravlja, je prava inovatorica ne samo na Slovenskem, ampak tudi v evropskem prostoru. Zanimiv je njen slogan "Več

vem, manj potrebujem", je v začetku povedal Aleš Lupinc, ki jo je najprej vprašal, kako se postane svetovalka za kulturo oblačenja in strokovnjak na tem področju. Lea Pisani je povedala, da je ta veda mlada in se je začela močno razvijati prav, ko je bila sama na univerzi. Vedela je, da si to želi, in se je zato šla izpopolnjevati prav v to smer v London. Individualno svetovanje sloni na analizi barv na podlagi barve kože, oči in las, a tudi analizi postave in sloga posameznika. "Sami sebe ne vidimo tako dobro, kot nas drugi vidijo", je povedala Pisanijeva. Oseba lahko dobi tako boljše predstavo o sebi in tako lahko tudi v prihodnosti bolje oblikuje svoj slog in ima bolj usklajeno garderobo. Najbolj zabavno delo, ki ga opravlja, je svetovanje pri nakupih, ker je zelo sproščujoče, ker je med ljudmi in pride v kolektiv neke večje trgovine. Sledilo je zelo odprto in široko vprašanje "kako je z obleko danes?", saj se je v zadnjih desetih letih zgodilo in spremenilo marsikaj. Ljudje v zadnjih letih kupujejo 60 % več oblačil kot pred desetimi leti. Takrat smo uporabljali oblačila od 5 do 10 let, zdaj pa je povprečje iste obleke komaj od 1 do 3 let. Aleš Lupinc je opazil, da je na blogu (www.leapisani.si) strokovnjakinja napisala,

da bi bilo idealno porabiti 5 % mesečne plače za oblačila, kar za povprečno slovensko plačo pomeni približno 700/800 evrov letno. To je Pisanijeva potrdila, čeprav je povedala, da je to

so barve. Moderator je pokazal barvno karto, ki jo strokovnjaki kot Lea Pisani pripravijo na podlagi oči, las in kože. S tako barvno karto gre posameznik po nakupih in si bistveno

pomembni jutranji rituali, ko se odpravimo od doma in pridemo v drugo okolje, v katerem je večji delovni zagon. Marsikdo je torej opazil, da osebna urejenost in menjava oblačil pravzaprav

sporočijo "dress code", kako se obleči. S tem pomagajo ljudem, da ne bodo v morebitni zadregi, in ne nazadnje, če so vsi oblečeni na istem ali podobnem nivoju, komunikacija bolj steže. Za avtorico je moč podobe neizmerna, večkrat se tega ne zavedamo in to podcenjujemo. Nekateri bi verjetno lahko bolje izkoristili moč podobe, in to velja za vsa področja življenja, kar pa ne smemo napačno razumeti, to namreč ne pomeni oblačenje dragih blagovnih znamk ali popolna urejenost.

Na koncu je predavateljica dala še nekaj nasvetov pri pospravljanju garderobe in pri nakupu oblačil. Vse, kar ne uporabljamo, je treba dati proč, saj v hiši samo jemlje prostor in nabira prah. To ne gre v smetnjak, temveč v zaboje za Karitas ali pa v zaboje za recikliranje tekstilnih izdelkov. Slovenci še vedno zavržejo preveč tekstila v smetnjak, kar ni prav, saj lahko 90 % blaga recikliramo. Sledila so še številna vprašanja zainteresirane publike, na katere je Lea Pisani z veseljem odgovorila in dodala marsikateri nasvet. Če niste bili med publiko in če vas argument zanima oz. če bi si želeli poglobiti moč podobe, vam toplo priporočamo nakup istoimenske izčrpane knjige.

MČ

limitiran budget, a vsekakor ugotavlja, da je v slovenskih omarah ogromno oblačil ne uporabljenih in še z etiketami in ceno. Sledil je nasvet: "kupiti komplet usklajenih oblačil in zraven še čevlje, ali pa na začetku sezone kupiti dva/ tri komplete, ki se med sabo dobro kombinirajo, tako imamo v roku dveh let res lepo usklajeno garderobo". Največja težava je v tem, predvsem pri ženskah, da kupujemo posamezne dele oblačil in na koncu se ne usklajujejo s tistim, kar imamo v omari. Kar ne smemo podcenjevati,

olajša "življenje". Barve naše podobe dobimo tudi v šarenici, kjer imamo vsaj tri, in te nam gotovo pristajajo. Potem imamo še barve, ki vsem ljudem pristajajo, med temi so čista vijoličasta, gozdnato zelena, smetanasta in ogleña. Sledilo je zelo aktualno vprašanje glede letošnjega izrednega časa, saj smo med pandemijo bili v glavnem doma v trenirki in nismo skrbeli za naš videz. Gostja je opazovala, kako smo v tem času res pogrešali menjavo oblačil in kako so pravzaprav psihološko

močno vpliva na nas in na našo produktivnost. V dragoceni knjigi Lea Pisani, bogati z nasveti, je podrobno opisanih 12 ravni oblačenja in ob katerih priložnostih so primerne. Te so tudi lepo poslikane oz. si lahko ogledamo skice, ki so brezčasne, da razumemo bolje, za kaj gre. Avtorica opazuje, da se je standard oblačenja znižal predvsem za formalne dogodke. Ljudje se oblačijo manj formalno, včasih preveč, in zato predvsem pri nekaterih dogodkih priporoča, da organizatorji

MILJE Tiskovna konferenca LAS Kras

54 dogodkov med Krasom in Istro

V petek, 24. julija, je v Miljah potekala tiskovna konferenca, ki jo je priredila Lokalna akcijska skupina Kras v sodelovanju z Občino Milje in Promoturismo FVG. Predstavili so sezonsko odprte turistične info točke in bogat program poletnih aktivnosti med Krasom in morjem. Prisotne je pozdravila županja Občine Milje, Laura Marzi, ki je poudarila, kako pomemben je ta trenutek, saj pomeni ponovni zagon turistične in gospodarske dejavnosti po obdobju krize, ki je zaznamovala naše območje. Obdobje krize se je za Milje začelo še pred koronavirusom, saj so v občini imeli veliko težav z visoko vodo, ki je poplavlila info točko. Zaradi tega so bila potrebna obnovitvena dela, ki so zakasnila sezonsko odprte info točke. V tem izrednem času, ko se ljudje zadržujejo bolj doma in se ne odpravljajo na počitnice, smo začeli odkrivati domače območje in turistično ponudbo na njem. Vsaj to je pozitivna nota v tej svetovni škodi, ki nas je

pretresla, je povedala županja. Predsednik LAS Kras David Pizziga se je najprej zahvalil vsem sodelavcem in občinskim upraviteljem, saj je nastala taka sinergija v delovni ekipi, brez katere

je poudaril tudi direktor marketinga Promoturismo FVG Bruno Bertero, ki opazuje, kako nas je to izredno leto spremenilo. Ljudje so začeli biti bolj pozorni na lokalno ponudbo, pohode,

stopila še Nicola Revelant (Promoturismo FVG) in Enrico Maria Milič (LAS Kras). Nicola Revelant je povedal, kako je bilo bistvo vsega opozoriti ljudi na bogastvo našega območja z okoljskega

posameznika. Nastal je tako koledar 54 dogodkov; razdeljen je na kategorije, ki lahko zadovoljijo različno publiko: Divja vina so namenjena ljubiteljem vina;

kulturnih biserov istrskega mesteca. Celoten koledar dogodkov je na razpolago na spletni strani trieste.green. Na koncu tiskovne konference so pozdravili še člani deželne

Laura Marzi

David Pizziga

Bruno Bertero

Nicola Revelant

Enrico Maria Milič

ne bi mogli ustvariti take ponudbe na našem območju. Promoturismo FVG, s katerim sodeluje LAS, je spodbujal lokalne pridelovalce, naj ustvarijo turistično ponudbo, kar je bilo seveda bistvenega pomena za nadaljnjo bogato promocijo, za katero je poskrbel prav LAS Kras. To

kolesarjenje, za kar sta Promoturismo in LAS vedno skrbela. To pomeni, da sta organizaciji dobro pripravljene na letošnji izziv, je povedal Bertero in dodal, da to ni ciljna točka, ampak da smo mogoče končno vsi na območju prvič usklajeni na startni točki. Na koncu sta pred mikrofonom

in zgodovinskega vidika, saj ponuja veliko dejavnosti in enkratnih krajev, za katere ljudje sploh ne vedo. Enrico Maria Milič pa je obrazložil, kako so pomagali lokalnim proizvajalcem, tistim, ki si želijo skupno delati, izboljšati naše območje in ponujajo aktivne pobude, ki privlačijo

Doživi Trst za kolesarje, plezalce in ljubitelje morja; Odkrijte UNESCO območje Miramar za tiste, ki imajo radi snorkling; Družinsko prijazen Kras za otroke in njihove spremljevalce; Na poti za tiste, ki želijo območje spoznati peš; Milje, stičišče kultur je namenjen odkrivanju

kolesarske mreže FJK. Kolesarstvo je pomembno področje pri odkrivanju našega območja in zato bodo člani poskrbeli za promocijo kolesarskih poti - med drugim je v pripravi Pot burje, ki bo povezala Ronke z Miljami - ter nudili kolesa, tudi električna.

MČ

Šesta številka revije Mladika

Poleg raznolikih prispevkov tudi bilten 55. študijskih dnevov Draga

Julijska Mladika, z zaporedno številko 6, prinaša kot prilogo bilten 55. študijskih dnevov Draga, ki bodo potekali na Opčinah pri Trstu od 28. do 30. avgusta. Na sporedu bosta dve okrogli mizi – v petek, 28., bodo o temi slovenski jezik v Italiji in standardna slovenščina nastopili Kozma Ahačič, Laura Sgubin, Fedra Paclich, Maja Melinc Mlekuž in Jadranka Cergol, dan kasneje pa bosta Egon Pelikan in Renato Podbersič v pogovoru, ki ga bo vodil Martin Breclj, spregovorila o predvojnem primorskem uporu fašizmu. V nedeljo zjutraj po maši bo najprej na vrsti predavanje škofa celovško-krške škofije Jožeta Marketza o Cerktvi v času aktivne krize, popoldansko predavanje pa bo imel nekdanji evropski komisar za okolje Janez Potočnik. Ob predavanjih bodo na vrsti spremljevalne prireditve, v soboto zvečer bo na sporedu zvočno gledališče s predvajanjem dela Brune Marije Pertot Srca, ki se ljubijo, se iščejo in se vselej najdejo, v režiji Danila Pertota o duhovniku Ladu Piščancu. Uvodno misel v julijsko Mladiko je napisal Adrijan Pahor. Avtor uvodnika se sprašuje, ali nas je koronavirusna kriza kaj naučila, predvsem v našem odnosu do narave, kjer kaže, da bi bilo smotrno, ko bi države ohranile človeku in naravi prijazen slog življenja in bi se zato usmerile v okolju naravnano gospodarstvo.

V Fokusu je v ospredju ustvarjalnost. O tej temi se je Anka Peterlin pogovarjala s psihologinjo Silvo Matos, ki poudarja, da je človek kot izvir, ki nikoli ne usahne, in če si v stiku s svojimi izviri, lahko vedno znova prebujša in obnavlja svojo ustvarjalnost.

Ivo Jevnikar v članku zgodovinske tematike poudarja, kako je 13. julija 1920 požig Narodnega doma sprostil cel val nasilja, ki je prizadel še druge slovenske ustanove in posameznike. Zgodovinar Renato Podbersič ml. piše o fojbah in moriščih na Primorskem ob koncu vojne in navaja primer Jurijevega brezna pri Zgornjem Lokavcu, ki skriva žrtve medvojnih in povojnih revolucionarnih pobojev. Mitja Petarop opiše nekatere znamenke in bankovce, ki so jih uporabljali v času italijanske okupacije Slovenije v t. i. Ljubljanski pokrajini, opozori pa tudi na nedavne okrožnice italijanskega notranjega ministrstva, v

katerih se še vedno spodbuja raba italijanskih imen za kraje, ki so zdaj v Sloveniji ali na Hrvaškem in ki jih italijanska država definira kot priključena ozemlja oziroma kot ozemlja, ki jih je Italija odstopila drugim državam. V rubriki o ekologiji se avtor sprašuje, koliko so nam še pomembne podnebne spremembe, zaustavi pa se predvsem pri problemu proizvodnje, predelave in raznašanja hrane po svetu, ki je eden največjih virov onesnaževanja. Sergij Pahor, Marij Maver in Irena Uršič se spominjajo dveh prijateljev, ki sta nas pred nedavnim zapustila, in sicer narečnega pesnika Aleksandra Furlana in časnikarja Saše Rudolfa. S področja gospodarstva lahko preberemo članek za naslovom Labodji spev slovenskega bančništva v Avstriji, ki pripoveduje o ukinitvi zadnje slovenske banke na Koroškem, in drugi del članka Rada Pezdirja o Shemi vzporednega bančništva skozi primere Elektrotehne ali korenine ekipe iz vzporednega sistema. V rubriki Literatura so objavljeni novela Bojane Daneu Don, ki je bila pripravljena na 48. literarnem natečaju revije Mladika, cikel pesmi Damjana Jensterleta Rože v kamnu, ki je prejel drugo nagrado za poezijo na istem natečaju, in novela Igorja Joganja Samo očetje lahko umrejo večkrat. V rubriki Prebrali so za vas je

Maja Smotlak ocenila knjigo Marije Pirjevec Tržaška branja, Magda Jevnikar pa delo Hansa Roslinga z Olom in Anno Rosling Faktografija. V rubriki Iz tiskarne so na dveh straneh predstavljena najnovejša dela slovenskih avtorjev v Italiji. V Anteni je veliko novic iz zamejstva in zdomstva. Sledi obširen zapis Martina Breclja o romanu Marija Čuka Črna obroč in njegovi končnosti. V rubriki Primorski glasbeniki skozi čas in prostor Franc Križnar predstavi dirigenta, komponista, pianista in korepetitorja, Tržačana Marka Ozbiča. Saša Quinzi predstavi doslej nepoznano risbo Zorana Mušiča z veduto Gorice, Mojca Polona Vaupotič pa piše o delu arhitekta in oblikovalca Svetojarja Križaja. V Pričevanjih beremo zapis Toneta Mizerita o očetu Martinu z naslovom Beg v življenje in drugi del članka Mire Cencič o narodnem delovanju voditelja goriške sredine dr. Iva Juvančiča. V novicah Knjižnice Dušana Černeta predsednik knjižnice Ivo Jevnikar piše o novem skladišču knjižnice in o zgodovini D fonda v NUK-u. Mladinska priloga Rast je tokrat namenjena mladinski ustvarjalnosti. Objavljeni so kratka zgodba Jakoba Grudna Ljubim jih s hrupom in šumom ta velika mesta, intervju z avtorjem ter pesem Francesca Petaccie Moderna Lepa Vida.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel:

Za slovenske misijonarje: Meri iz Švice 50€. Nabirka na Krištofovo nedeljo »MIVA« - za nakup prevoznih sredstev za naše misijonarje: R.Š. 20 €, M.M. 50 €, F.V. 200 €, E.G. 50 €, G.P. 50 €.

Darove lahko nakažete tudi na:

ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE
IBAN: IT22 L089 2802 2010
2000 0086 948
Codice Bic: CCTSIT2TXXX
Misijonski krožek Rojan
Via Cordaroli 29
34135 Trst

Za Novi glas darujeta gospod in gospa S. 50€

NŠK / Obvestilo bralcem

Narodna in študijska knjižnica (NŠK, ul. S. Francesco 20, 34133 Trst tel.: +39 040 63 56 29, faks: +39 040 348 46 84 e-pošta: trst@knjiznica.it) sporoča članom in bralcem, ki so se vključili v akcijo Pod svinčenim nebom!, da so do konca leta na razpolago tudi 3 zvočne knjige s seznama, ki so jih posneli na radiu Trst A. Na spletni strani sedežfjk.rai.it so na voljo Podcasti knjig Zora Lide Turk, Pot se vije Pavle Hočevar in Devet velikih jokov Bojana Pavletiča. Kmalu bo naložena tudi Grmada v pristanu Borisa Pahorja. Podcast je digitalna vsebina, ki jo je mogoče s spleta v obliki avdio ali video datotek prenašati na računalnik ali prenosno napravo. Poslušanje navedenih zvočnih knjig velja, kot da bi jih prebrali. Obiskovalce knjižnice vabijo, naj ob obisku vprašajo po knjižnem znamenju. Bralce obveščajo tudi, da je bralna akcija podaljšana do 28. avgusta. Kdor se je vanjo vključil in še ni prebral treh knjig s seznama, je vabljen, da spet obiše knjižnico. Zaradi dopusta bo NŠK zaprta od 10. do 14. avgusta 2020.

Predstavitve ankete o Narodnem domu

Na sedežu društva Sirena v Barkovljah sta krovni organizaciji Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno gospodarska zveza v sodelovanju s SLORI-jem pripravili predstavitve ankete o Narodnem domu, na katero so odgovarjali predstavniki slovenskih društev iz Tržaške. Zanimanje je preseglo pričakovanja, kar je zelo lepa in spodbudna popotnica za prihodnost te zgodovinske stavbe, ki stoji v osrčju mesta Trst.

Dobrodelna pomoč potrebnim

Klic v stiski

Pod pokroviteljstvom SKGZ so krožek KRU.T, Sklad Mitja Čuk, Zadrudni center za socialno delo, Društvo slovenskih upokojencev za Goriško in Društvo slovenskih upokojencev v Trstu, društva in organizacije, ki delujejo pretežno na skrbstveno-socialnem področju na Tržaškem in Goriškem, pripravili program Klic v stiski. Po izbruhu epidemije koronavirusa, ko smo bili vsi prisiljeni v prekinitev dejavnosti in v samoizolacijo, so omenjene organizacije z raznimi pobudami skušale s pomočjo tehnologij obdržati socialne stike s svojimi člani, družinami in posamezniki. S telefonskimi klici in vzpodbudnimi pogovori so želeli zmanjšati občutke strahu in zaskrbljenosti, nudili so strokovno in psihološko pomoč in zadevne

kontakte. V sodelovanju z Narodno in študijsko knjižnico je stekla pobuda Knjiga na dom, s katero so starejše osebe lahko koristile brezplačno izposajo knjig z dostavo na dom. Po Skypu so se nadaljevali že utečeni tečajji samopomoči in vadbe za dobro počutje ter tečaj tehnološkega opismenjevanja. Zdaj smo v času postopnega rahljanja omejevalnih ukrepov, ko se življenje počasi vrača na neke ustaljene tire, čeprav se še nadaljuje težko obdobje, ki nas je tako ali drugače zaznamovalo, učinki na gospodarstvo te nepredvidljive pandemije pa se že jasno kažejo v našem vsakdanu. Želja vseh je, da bi se v tem težkem obdobju naša skupnost še bolj povezala in strnila v izrazih solidarnosti in medsebojne pomoči. Med nami je mnogo dobrih ljudi,

ki bi s svojim doprinosom in prispevki želeli z ustreznimi oblikami pomoči blažiti stiske in pomagati ranljivim skupinam. Tako so pri krožku Krut in pri Skladu Mitja Čuk dali na razpolago tekoča računa, na katera se lahko nakaže prispevek v solidarnostni sklad s pripisom Pomoč v stiski. Zbrana sredstva bodo namenjena nakupu bonov, za dvig le-teh naj se zainteresirane osebe ali družine v težavah zglasijo pri krožku Krut, pri Skladu Mitja Čuk ali pri obeh društvi upokojencev. Na zgibanki Klic v stiski so poleg podatkov o posameznih pobudah navedeni tudi kontakti društev ter kontakti občinskih uradov in civilne zaščite na Tržaškem in Goriškem, kjer je možno prejeti ustrezna pojasnila, odgovore in napotke.

CIVILNA ZAŠČITA OBČIN NA TRŽAŠKEM in GORIŠKEM

Dostava hrane in zdravil na dom

800 500 300

Devin- Nabrežina (Kamnolomi, 25)
Klic v sili: **040 2017389**

Dolina (Dolina, 270)
Klic v sili: **349 228 9241**
ali **335 107 9135**

Milje (Trg Marconi, 1)
Klic v sili: **040 3360101**

Repentabor (Col, 37)
Klic v sili: **040 3271122**

Trst (Trg Unità, 4)
Klic v sili: **800388688**

Zgonik (Zgonik, 45)
Klic v sili: **040 229101**

Gorica (trg Municipio, 1)
Klic v sili: **0481 383246**

Štandrež (trg Municipio, 1)
Klic v sili: **0481 383276**

Doberdob (ul. Roma, 30)
Klic v sili: **048178108**

Sovodnje (ul. 1. maja, 140)
Klic v sili: **3282152871**

Števerjan (ul. Castello)
Klic v sili: **3387812271**

Tržič (trg Republike, 8)
Klic v sili: **366 607877**

Ronke (trg Unità)
Klic v sili: **328 3508864**

Krožek Krut
TS - Ul. Cicerone, 8
GO - Korzo Verdi 51/int.
tel. +39 040 212289
krut@krut.online
www.facebook.com/krozekkrut
www.krut.online

Skład Mitja Čuk
Proseška Ulica 131 - 133 Opčine, Trst
tel. +39 040 212289
urad@skladmc.org
www.facebook.com/SkladMCuk
www.skkladmitjacuk.org

Zadrudni center za socialno dejavnost
TS - Ul. Ginnastica, 72
tel. 040 573141
www.zadrudce.it

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško
GO - Korzo Verdi 51/int.
goriakupokojenci@gmail.com

Društvo slovenskih upokojencev v Trstu
TS - Ul. Cicerone, 8
tel. 040 360072
dsu.ts@tiscali.it

SKGZ
TS - Ul. S. Francesco 20
www.skgz.org

Klic v stiski

Grozljivi čas črnega terorja

Spomini na pregnanstvo z Goč v Vipavo 10. marca 1943

Letos je poteklo sto let od požiga Narodnega doma v Trstu. S tem dogodkom se je praktično začela doba fašizma na Primorskem, tako tudi na Gočah. Čutila ga je vsaka naša vas in mnogo naših ljudi. Žal, je le malo še živih, ki so to sami doživeli in so tako naši zadnji pričevalci grozot druge svetovne vojne. Na Gočah še živi prijazna gospa Benjamina Fajdiga, ki se še dobro spominja usodnega dne 10. marca 1943. Ta dan je bil na Gočah "Sodni dan na vasi", kakor je napisal naš pisatelj Danilo Lokar. Obiskala sem gospo Benjamina Fajdiga in jo prosila za njene spomine na ta dan, ki mi jih je tudi prijazno zaupala:

"Dobro se spominjam usodnega dne 10. marca 1943, ki smo ga občutili takrat vsi Gočani, tudi v vasi Manče, dva dni prej tudi vsi na Erzelju in drugje po Primorski s podobnimi fašističnimi metodami in posledicami. Na Gočah smo dva dni opažali veliko italijanskih vojakov in spoznali, da je naša vas obkoljena. Nismo pa točno vedeli, za kaj gre. V jutranjih urah 10. marca 1943 so italijanski vojaki s karabinjerji vdrl v naše hiše. Zanimali so jih najprej mladi fantje oziroma vsi moški, ki so bili še doma. Moške, rojene do leta 1926, so že prej prisilno poslali v posebne bataljone, imenovane 'Battaglioni speciali'. Zbirno mesto za vse Gočane je bilo 'na beskovem borjaču' med hišami. Opazili smo, da imajo italijanski vojaki 'avto blindo' in vozilo z radio postajo. Italijanske karabinjerje in policiste je spremljal tako imenovani

'Črni Martin', doma iz Bilj, ki je poznal domačine in je italijanski vojski dajal podatke, kdo in kako sodeluje z uporniki – 'ribelli'. Tako so karabinjerji izvedeli za partizanski radio oddajnik v Benčinovi kleti, kjer je bil bunker, ki v tistem času ni bil zastražen. Pri bunkerju so našli očeta Janeza Benčino, mater Frančiško in pozneje še hčerko Silvo. Vse tri Benčinove so takoj aretirali in jih odpeljali v zapor Coroneo v Trst, kjer so bili zaslišani in tudi mučeni. Aretirali so tudi Doreta Fabčiča in Franca Jamška ter ju odpeljali v zapore v Trst. Vsem, ki smo ostali doma, so oblasti dale nalog, da se moramo v dveh dneh vsi izseliti z naših domov s prepovedjo, da vanje ne smemo več prihajati. Tako smo morali na hitro vzeti s seboj najnujnejše stvari. V naših hlevih smo odvezali živino in se odpravili peš do Vipave. Italijanski vojaki pa so s psi dobili dva partizana v Škvarčevi luknji na javni gmajni. To sta bila Leopold Ferjančič z Goč in Ivan Škrjanc iz Manč. V to luknjo so italijanski vojaki spustili plin. Škrjančev Ivan se je v tej luknji zadušil in je pokopan na našem pokopališču blizu groba Natlačenovih, Leopold Ferjančič pa je posledice tega dogodka čutil vse življenje. Domov je prišel ponoči na skrito in je legel na seno v štali. Tu ga je našla njegova svakinja Marija Ferjančič. Ko smo odhajali iz naše vasi in se ozirali nazaj, smo pod večer videli velik ogenj po okoliških hribih, Škrlivcu, Šušterjavcu, Goški poljani in Jamcah, kjer je bila ta Škvarčeva luknja. Otroci so jokali, živina je mukala. Ko se je to razvedelo po Vipavi,

so nekateri Vipavci prišli na pomoč z vozovi in vprežno živino in nam tako pomagali prepeljati kakšen kos pohištva, rjuhe, odeje, nekaj krompirja in koruzne, moke in podobne stvari. Tako se spominjam pokojnega Vipavca Antona Božiča, ki

da smo tam lahko spravili najnujnejše stvari. Begunce z Goč so sprejele vipavske kmečke hiše. Tako je naša družina stanovala v Vipavi pri Frančiški Petkovšek v sedanji Kreljevi ulici. Naši sosede Vidrihovi so stanovali pri Bajcovih v

videl, kako se vali dim za Štjakom. Takrat je gorela vas Ravne pri Štjaku. V Raši je spomenik, na katerem so zapisani ubiti domačini iz Štjaka in okolice. V glavnem smo begunci spali po hlevih, štalah, senikih, kjer je bilo kaj prostora. Po hišah se je za domače in begunce kuhalo na enem štedilniku. Jedli smo pri eni mizi in tako delili dobro in slabo. Našo živino smo privezali v tuje hleve ali pa smo jo peljali v klavnico v Vipavo, ki je bila takrat za Lanthierjevimi gradom. Vsak dan smo hodili na Goče obdelovat naša polja in vinograde s posebnimi prepustnicami, kar pa ni veljalo za prihod v naše hiše in domove. Če bi to storili in bi nas videla italijanska patrolja, ki je imela v takem primeru ukaz za streljanje, se za nas ne bi dobro končalo. Tiste hiše, ki so po našem odhodu ostale nezaklenjene, ob našem prihodu domov niso bile tako izropane kot tiste, ki so jih gospodarji zaklenili. Po našem odhodu iz vasi je vas zasedla enota italijanskih padalcev z namenom, da se na Gočah odpočijejo od vojne vihre. Za padalci so prišli na Goče italijanski karabinjerji in so vsa okna naše šole, kjer so stanovali, zaprli in jih uporabljali za strelske line. Motili pa so jih veliki bresti "Pod vardo", ki so onemogočali sprejem signalov iz Vipave. Zato so ta drevesa odstranili. Begunci z Goč smo se iz Vipave vrnili na naše domove po 15. avgustu 1943. Pravili so, da je naš gospod župnik Alojzij Kralj poslal v Rim prošnjo za našo pomilostitev, ki je bila ugodno rešena. Ves čas od 10. marca do 15. avgusta

1943 smo hodili vsak dan na Goče obdelovat naša polja in nosili pridelke peš nazaj v Vipavo, kjer smo jih koristno porabili. Naš gospod župnik pa je ves ta čas stanoval v Ložah pri Fajdigovih št. 35, ker ni hotel zapustiti svoje fare. Tako je lahko imel procesijo Sv. Rešnjega Telesa in velikonočno procesijo v Ložah, ker je bila ves ta čas cerkev na Gočah zaklenjena, enako tudi župnišče. K sreči v tem času ni bila oropana, enako velja tudi za župnišče. Zadnja birma pod Italijo je bila na Gočah leta 1942. Birmal je takratni italijanski goriški nadškof Carlo Margotti. Popoldne smo šli v procesijo na pokopališče. Škofa so varovali italijanski karabinjerji, če bi se na Gočah kaj zgodilo. Naslednja birma je bila v Vipavi šele po koncu druge svetovne vojne, ki jo je opravil že takratni apostolski administrator dr. Mihael Toroš. Podobno usodo so doživljale vse vasi na Primorskem in tako poblize okusile fašizem. Zato je bila takrat Vipava polna beguncev iz okoliških vasi. Mnogi naši ljudje so bili po zaporih in v konfinacijah. To so težki in žalostni spomini, naj ostanejo v zgodovinskem spominu primorskega ljudstva. Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila vsem tistim vipavskim družinam in tudi drugim, ki so nas Gočane z odprtimi rokami sprejeli pod svojo streho, ko smo bili po krivici pregnani iz naše vasi".

Gospa Benjamina Fajdiga, hvala za Vaše spomine iz prve roke na težke čase Primorske pod fašizmom. Da bi se kaj takega nikoli več ne zgodilo.

Magda Rodman, Bajcova

Boris Orel, motiv iz Goč, leto 1958, Slovenski etnografski muzej

je prišel na Goče s parom konj in nam pomagal pri prevozu najnujnejših stvari za življenje v begunstvu. Že prej je bila povsod razglašena policijska ura, ko je bil ponoči prepovedan vsak odhod od doma od večernih do jutranjih ur. Bil je tudi primer, ko so prišli iz Idrije gostilničarji in so odpeljali naše zaloge vina, ne da bi vedeli, koliko litrov ga je bilo. Po nekaj dneh je gostilničar prišel v Vipavo in ga vsem tudi pošteno plačal. Seveda, so bile takrat zaloge našega vina majhne. Znani vipavski čevljar Franc Cek nam je dal na razpolago svojo hišo na placu v Vipavi,

sedanji ulici Milana Bajca. Moja teta Marija Furlan je bila pri Felcovih v stari hiši, zdaj Pregelj, Pod gradom. Moj stric Alojz Štemberger je šel v begunstvo v Miren k družini Faganel. Kodretovi pa so odšli v Postojno k svojemu sorodniku Lojzetu. Naši sorodniki z Raven pri Štjaku so nam ponudili pomoč, da nas pridejo iskat in bi tako pri njih ostali v begunstvu. To so naši z opravičilom odklonili, ker so se v Vipavi počutili bolj varno. Spominjam se strica Jožeta Božiča iz Vipave, ki je prišel do nas beguncev in mojega očeta povabil, naj gre z njim na hrib, da bo

V Alamati pri sestrah matere Terezije med otroki v sirotišnici

Etiopija tretjič

Naslednje jutro smo se že zgodaj odpravili na pot proti domu. S sestro Bisirat imava očitno iste misli. Ko Solomon v križišču že zavije desno, mu sestra zakliče: "Pa zakaj nisi zavil proti Gondarju"! "Pa res, a gremo še tja"? rečem, a nekako se ne moremo dogovoriti in potujemo naprej. Vzpenjamo se na planoto, ko nas nenadoma zajame tako gosta megla, da ne vidimo niti milimeter pred seboj. Solomon vozi počasi in previdno kar se le da. Ko ustavi, ker nas tišči lulat, pomislim, da bi morala vzeti s seboj potni list, če se slučajno izgubim v tej megli. Potem začne še deževati. Cesta postane blatna luža, a to ne moti pastirjev, kmetov in delavcev, ki v plastičnih

sandalih in pokriti z velikim šalom pešačijo po svojih opravkih. Vsi premrazeni, saj se je ohladilo, se ustavimo pri neki restavraciji za kosilo. Že sedimo za mizo in preučujemo jedilne liste, ko pride šef in nam reče, naj vstanemo od mize, ker morajo čistilke počistiti ta del velike jedilnice. Res smo presenečeni. A one končujejo svojo izmeno in hočejo delo opraviti do konca. Nekam jezno gledajo proti nam. Ko počistijo, nam milostno dovolijo, da se usedemo. Na kosilo čakamo zelo dolgo. Sestra Bisirat na koncu, ko popijemo kavo in se odpravimo naprej, z obžalovanjem reče: "Ta restavracija je zelo lepa, ampak ljudje tu niso prijazni. Na tak način ne bodo imeli

veliko gostov". Peljemo se naprej mimo polj in vasic. Ustavimo se v neki vasi, kjer je ob cesti tržnica. "Tu je čebula bolj poceni kot v Kobu", reče sestra. Tako v toyoto naložimo še dve veliki vreči čebule, vrečo banan in nekaj zavojčkov pečenih pšeničnih zrn, ki jih potem grizljamo. Proti večeru že gre, ko se vrnemo v Kobo. In spet se lahko samo čudim temu, kako nas sestre in deklice objemajo in poljubljajo, vesele, da smo spet skupaj. Po dveh dneh počitka v Kobu se z Gabrijelo odpraviva v Alamato k sestram matere Tereze. Deklice so nekam žalostne in tudi sestri Bisirat ni vseeno. Preden sedem v avto, pride in mi reče: "Ma kaj prav moraš iti"? "Obljubili sva", ji odvrnem. In potem

me toplo poboža po duši, ko jo slišim reči: "Poglej, če ti tam ne bo všeč, poklič in te

Mesto Alamata leži v južnem delu tigrajske regije, v Etiopskem višavju, na

Kopti plešejo in igrajo

pridemo iskat. Ti si tu doma, naša hiša je tvoj dom. Del naše družine si. Čakamo te".

1.520 metrov nadmorske višine. Ima več kot 40 tisoč

prebivalcev. Večina je koptov, drugi so muslimani, katoliki pa je le peščica. Pokrajina je valovita, na ravninah so pašniki in obdelovalna zemlja. Pridelujejo etiopsko proso in druga žita, koruzo, stročnice, zelenjavo. V mestu so tudi hoteli, banke, trgovine in avtomehanične delavnice, vseeno pa je videti bolj kot kaka velika razpotegnjena vas. Ulice so pa veliko bolj čiste kot v Kobu, saj so povsod postavili smetnjake. V mali trgovini ob cesti kupimo plastenke z vodo in toaletni papir. Potem zavijemo desno in se po stranskih ulicah pripeljemo do sester. Pri vhodu nam stražar odpre vrata in za visokim zidom se odpre veliko dvorišče.

/dalje
Špela Pahor

Teden v matični domovini

Veliko sredstev iz EU, premier Janez Janša s svojo razlago pravne države!

Slovenija še nikoli od Sososvojitve dalje ni prejela toliko sredstev iz virov in skladov Evropske unije, kot so ji namenili na nedavnem vrhunskem zasedanju voditeljev držav članic. Zaradi spremenjene usmeritve povezave, ki si prizadeva na novo ovrednotiti svojo vlogo in delovanje, kar se je odrazilo tudi pri razdelitvi denarja iz njenega proračuna za obdobje med leti 2021 in 2027 in iz sklada za okrevanje oziroma obnovo Evrope po pandemiji covid-19. Nekateri v politiki zatrjujejo, da je zasedanje v Bruslju pomenilo zgodovinski dogodek. Slovenija je dobila več denarja, kot pa so slovenski oblastniki in morebitni drugi odločevalci pričakovali. Skupaj ima na voljo 10,5 milijarde evrov, od te vsote pa je 6,6 milijarde evrov nepovratnih sredstev. Prispevek je evropska komisija, to je vlada povezave, odobrila, ne da bi Sloveniji postavila kakršne koli pogoje in zahteve, na kar so nekatera javna občila namigovala. Vlada je že sprejela več ukrepov in določila postopke za črpanje denarja, pa tudi izbrala dejavnosti, v katere bo investirala. Na prednostnem seznamu naložb so predvsem

zdravstvo in domovi za starostnike. V Sloveniji okoli 12 tisoč starejših oseb že več let čaka, da bi bili sprejeti v dom za upokojence, pa sedanji zavodi za nove sprejeme nimajo ležišč, pa tudi ne zdravstvenega osebja. Premier Janez Janša, ki je svojo vlogo na vrhu EU dobro opravil, nekateri trdijo, da odlično, ni z nobenim uradnim dejanjem ali navedbo slovensko politiko premaknil v tako imenovano višegrajsko skupino držav, v kateri sta tudi Madžarska in Poljska. Slovenija se tudi ni odrekla vladavini prava. Prav obratno. Predsednik vlade je v Bruslju dejal, "da je vladavina prava tisti poglaviti pogoj, zaradi katerega je nastala EU, v našem konkretnem primeru pa je vladavina prava eden od razlogov, zaradi katerih se je Slovenija sploh vključila v Evropsko unijo". Zatrjevanja in razlage predsednika vlade in njegovih sodelavcev v Bruslju in Ljubljani njegovih političnih nasprotnikov niso prepričala. Janeza Janše po vrnitvi z zasedanja EU niso, denimo, povabili na pogovor v kako informativno-politično oddajo na slovenski javni televiziji, TV Slovenija, pač pa je potek in sklepe vrha v Bruslju pojasnjeval in komentiral nekdanji

slovenski premier Anton Rop. Komentatorju časnika Delo Janezu Markešu pa se je vseeno zapisalo, "da je prvi minister Janša te dni v Bruslju svojo zlorabo države dvignil na raven uradnosti. Škoda, ki grozi, je tako velika, da bi parlamentarne stranke morale ukrepati in preurediti

jamči oziroma bi morala zagotavljati enake vavle za vse in s tem temelj svobode in normalnega razvoja tako posameznika kot države. Vladavina prava pomeni tudi, da so sodišča nepristranska, vladavina prava pomeni, da se ne krade volitev ali pa mandatov. Vladavina

v državnem zboru. V časopisu Delo je sporočil, "da imajo Socialni demokrati odgovornost, da Slovenijo zaščitijo pred grobimi posegi v demokracijo. Sedanja vlada je namreč tveganje za demokracijo, sodstvo in za medije". Aktualen dogodek se je zgodil na Brdu pri Kranju, kjer so obeležili desetletnico članstva Slovenije OECD, to je v Organizaciji za gospodarsko sodelovanje in razvoj. Generalni sekretar OECD Jose Angel Gurria je na slovesnosti poudaril, "da je Slovenija dokazala, da je enakopravna in uspešna članica te organizacije. V imenu države je politiko in ukrepe za predvidene reforme pojasnjeval zunanji minister dr. Anže Logar. Vendar so ga v oddaji Odmevi TV Slovenija istega dne zvečer prezrli in ga sploh niso omenili. V Sloveniji so ljudje zelo zaskrbljeni zaradi ponovnega naraščanja epidemije covid-19. Pri tem vpliv okužb iz tujine ni več pomemben, saj močno prevladuje širjenje virusa po manjših krajih in domovih za starostnike, znotraj države. Zdravniška zbornica Slovenije je izdala opozorilo, "da bi nam epidemija lahko ušla izpod nadzora, pri čemer se je sklicevala tudi

na zaskrbljenost Fidesa, to je sindikata zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije. Največ novih okužb se lahko razširi na zasebnih družjenjih in zabavah, v raznih klubih, v gostiščih, na porokah z veliko prisotnih udeležencev, pa seveda s sproščenim obnašanjem v tujini. Na Finskem so že zaznali naraščanje okužb z virusom v Sloveniji in sklenili, da je vstop slovenskih državljanov k njim mogoč samo z dokazili, da so zdravi. Pristojni v slovenski vladi pa sporočajo, da bodo v primeru novega vala epidemije uvedli nove zaščitne ukrepe. Kakšne, pa ni znano. Za sprostitvev duha in boljše razpoloženje navajam sporočilo o zanimivi ugodnosti, izvimi na Slovenskem. Okoli 600 tisoč upravičencev iz različnih skupin prebivalstva je dobilo pravico do brezplačnih vozovnic za medkrajevni avtobusni in železniški promet. Vozovnice dobijo v nekaj minutah na avtobusnih in železniških postajah. Doslej so izdali že okoli 81 tisoč takšnih vozovnic, pravico do njih pa imajo upokojenci, osebe starejše od 65 let, invalidi, vojni veterani, pa tudi dijaki in študenti.

Marijan Drobež

koalicijo". Svojo razlago vrha EU ima in jo je ponudila tudi evropska poslanka iz stranke Socialnih demokratov, Tanja Fajon. Pravi, "da voditelji niso dosegli soglasja, da bi v prihodnje črpanje evropskih sredstev neposredno pogojevali s spoštovanjem vladavine prava in z zavezano njenim vrednotam". Boji se, "da to lahko vodi v razkroj temeljev unije". Premier Janez Janša pa je ponudil svojo razlago tega, kaj pomeni vladavina prava. Po njegovem "vladavina prava

prava nadalje pomeni, da v državah članicah EU ne more biti in ne sme biti političnih zapornikov. Vladavina prava je tudi to, da nima samo ena politična stran v posesti vse medije. Vladavina prava bi morala tudi zagotavljati, da se sredstva, zbrana iz davkov in drugih dajatev, pri delitvi tistih ljudi, ki ta sredstva prispevajo". Na takšne navedbe in trditve Janeza Janše se je hitro odzval Matjaž Han, vodja poslanske skupine stranke Socialnih demokratov

Ob 30. obletnici Kočevskega roga (2)

"Pšenično zrno, ki je padlo v zemljo, že kali, že poganja, že prinaša sadove ..."

Zbrani na kraju smrti in molka
Glede t. i. "spravne slovesnosti" 8. julija 1990 bi rad poudaril, da je šlo za "spominsko mašo", kot je napisano v naslovu celotnega besedila nadškofa Šuštarja in scenarija za televizijsko snemanje, oziroma za krščanski pogreb. Nadškof Šuštar je namreč v uvodu v sveto mašo dejal: "Zbrali smo se v Kočevskem rogu, da opravimo simbolični krščanski pogreb domobrancev, mašo zadušnico in molitve za vse žrtve vojnih in povojnih let". Zelo natančno moramo brati tudi to, kar je nadškof poudaril v pridigi. Med drugim je dejal: "Mi pa smo zbrani na kraju smrti in smrtnega molka, ki je trajal dolga leta v zamolčanosti dogodka in nedostopnosti kraja. Danes javno opravljamo simbolični krščanski pogreb domobrancev, ki so tu ali drugje našli svojo smrt. S tem simboličnim krščanskim pogrebom in mašo zadušnico stopajo v javnost in enakopravnost v slovenskem občestvu živih in mrtvih". Kasneje je v nagovoru nadškof

omenil tudi vse druge žrtve: partizane, druge žrtve vojne, Hrvate, Srbe ... Maši je sledil pogrebni obred. Prav je, da smo glede roške slovesnosti natančni: šlo je za pogreb, za mašo zadušnico za vse, ki so bili pobiti med vojno in po njej! Moč notranje svobode in poguma
Sprava je proces, ki ima svoje filozofske in teološke temelje. Oboje se med seboj dopolnjuje, kajti odločilnega pomena je, da ob človeških prizadevanjih zaupamo v delo Svetega Duha, ki more zares osvoboditi človekovo srce vseh slabih misli in sovraštva. Sprava ni pozabljanje preteklih dogodkov, ampak pomeni predvsem notranjo osvoboditev, ki se kaže v odpuščanju, spoštovanju drugega in iskreni želji po ustvarjanju novih odnosov. Po besedah sv. Janeza Pavla II. je sprava znamenje notranje moči, svobode in poguma, predvsem pa Božje delo. Tako se človeški vidik sprave, ki je prav tako pomemben, dopolnjuje s teološkim, ki pomeni novo raven kakovosti bivanja. Vsak človek na tem svetu je v svoji krhkosti

potreben odpuščanja. To se kaže predvsem v njegovi ponižnosti, da odpuščanje sočloveka in Boga iskreno sprejema. Prav tako pa je vsakdo poklican, da odpušča, kajti le tako je mogoče presekat začarani krog maščevanja in sovraštva. Odpuščanje ima odrešenijske korenine: obstaja namreč samo eno resnično in pristno odpuščanje, to je Božje odpuščanje. Za kristjane je torej odločilnega pomena, da vanjo pritegnemo Boga in da upremo pogled v Kristusovo smrt in vstajenje. To pa nikakor ne pomeni, da tisti, ki so drugačnega prepričanja, ne morejo stopiti v ta proces sprave. Dostojanstvo vsakega človeka, njegova vest, ki je odprta za resnico, in prizadevanje, da bi v življenju ravnal tako, kot je dobro in prav, so tista najbolj splošna antropološka in filozofska izhodišča, ki so skupna prav vsem, ki imajo resnično voljo in pripravljenost za spravo. Krščanstvo ta izhodišča postavlja na temelje razodetja in jim po daru vere daje še nove razsežnosti.

/ dalje
Dr. Anton Jamnik

Javni sklad Republike Slovenije-Območna izpostava Nova Gorica

Spletni likovni natečaj Ocean v skodelici

JSKD Nova Gorica vabi likovne ustvarjalce vseh generacij – risarje, slikarje, kiparje, grafike, ilustratorje, keramike, fotografe in tiste, ki eksperimentirajo v mešanih tehnikah, naj sodelujejo na (s)p(o)letnem likovnem natečaju. Natečaj ima naslov Ocean v skodelici. To je prosta priredba besedne zveze "svet v malem". V tem koronskem času gledamo na svet malce drugače, verjetno bolj pozorno. Pri JSKD menijo, da smo morda ponovno odkrili mala zadovoljstva: poskati še neodkrita koticke lastnega kraja, preživeti počitnice na domači terasi ob koncertu ptic .... Morda bolj cenimo trenutke, ko lahko misli in zamisli delimo z drugimi. Odkrili smo tudi nekatere prednosti spletne tehnologije, s katero lahko domače ustvarjalne užitke in uspehe širimo med somišljenike. Vsebina prijavljenega dela na natečaj naj predstavi detalj, naj prikaže pogled od blizu, drevo, vejico, mravljičico na listu ... Slike, risbe, izdelke je treba pred prijavo fotografirati ali skenirati. Izpolniti je treba spletno prijavnico in naložiti datoteko v .jpg formatu. Prijavnice najdete na <https://forms.gle/StVxgWWFB6uxmyTA>
Spletni natečaj je odprt od 5. julija do 5. septembra 2020. Vsa dela bodo objavljena v spletni galeriji na Facebook strani JSKD. Dela bodo strokovno pregledali, najboljša v posamezni kategoriji pa nagradili s knjižnimi ali praktičnimi nagradami ter priznanji in pohvalami. Vse prijavljene bodo o rezultatih natečaja obvestili do konca septembra 2020.
Več informacij: monika.ivancic-fajfar@jskd.si

Papež Frančišek je imenoval novega škofa za mesto Cleveland

Msgr. Edward Charles Malesic je po očetu Slovenec

Papež Frančišek je za novega škofa v Clevelandu imenoval msgr. Edwarda Charlesa Malesica, ki je po očetu Slovenec, po materi pa Nemeč. Msgr. Malesic - dvanajsti clevelandski škof - bo slovesno umeščen 14. septembra 2020; zadnjih pet let je bil škof v Greensburgu. Škof Malesic se je rodil 14. avgusta 1960 v Harrisburgu očetu Josephu, ki je kljub častitljivi starosti 102 let še vedno aktiven v domačem okolju blizu Hersheyja v Pennsylvaniji, in materi Elizabeth Schatt. Je eden od štirih otrok, dva sta že pokojna (brat Joseph Jr. in sestra Margaret); brat Robert s soprogo Constance živi v Hummelstownu v Pennsylvaniji.
Po diplomu iz filozofije na Papeškem kolidžu Josephinum v Columbusu (1983) je Malesica škof William H. Keeler 24. maja 1986 posvetil v diakona, leto pozneje, 30. maja 1987, je v katedrali sv. Patrika v rodnem Harrisburgu prejel mašniško posvečenje. Nadaljnji študij kanonskega prava mu je omogočil, da je opravljal več nalog na cerkvenem sodišču, med letoma 2006 in 2015 je bil tudi sodni vikar in tajnik kanonskih služb. Škof je postal 13. julija 2015 in za geslo izbral Služite Gospodu z veseljem. V škofovski vlogi je 29. junija 2017 izdal prvo pastoralno pismo o krizi zlorabe drog (Od smrti in obupa do življenja in upanja), s katerim se je odzval na epidemijo prepovedanih substanc v regiji in vernike povabil k ukrepanju s pomočjo molitve, izobraževanja in sodelovanja s socialnimi službami, ki so se že trudile v boju zoper zlorabo drog.
Na novinarski konferenci v Clevelandu ga je škofjski administrator Don Oleksiak označil kot čudovito, prijazno in nežno dušo. Malesic je ob misli na petletno škofovsko pot v Greensburgu dejal, da ljubi tamkajšnje škofije. Mislil je, da bo tam umrl, "toda vsaka življenjska sprememba prinaša nove blagoslove, Bog pa mi daje milost, da storim, kar moram storiti".

Stare jedi v novih loncih (92)

Katja Ferletič

Uživanje svežega sadja in zelenjave je zdravo, a žal je pozimi bolj malo domačega sezonskega pridelka, zato si je človek že od nekdaj del pridelkov shranil za kasneje in si pripravil zanesljivo zalogo za slabe čase. Gospodinje so uporabljale različne postopke za shranjevanje živil, pri vlaganju pa so bile mojstrice. Sadje in zelenjavo so vlagale s pomočjo kisa, soli, olja, začimb, zelišč, sladkorja in alkohola. Vlaganje v kozarce, kot so ga poznale naše babice, se vse do danes ni veliko spremenilo. Osnovni princip tega postopka je, da se pripravljeno sadje in zelenjavo naloži v kozarce, jih zapre in pasteurizira, tako v kozarcih nastane vakuum, bakterije in glivice pa se zaradi toplote ne razvijejo.

Tradicionalni čas za pripravo ozimnice je bil sicer jesen, vendar se je vkuhanje začelo že zgodaj

poleti. Nona Tončka si je vsako poletje skrbno pripravljala ozimnico, saj si je zmrzovalnik, "škrinj" privoščila šele v poznih sedemdesetih letih prejšnjega stoletja. Jabolka je shranjevala v "hramu", kjer ji je nono pripravil posebno leseno stojalo z lesenimi pladnji, na katerih so bili sadeži lepo razporejeni, da ne

bi slučajno eno gnilo jabolko pokvarilo še drugih. Iz ostalega sadja je pripravljala marmelade in sokove, pri nabiranju pa so ji seveda pomagali otroci. Ko je bil čas za kuhanje malinovca, so maline nabirali v Črnem Vrhu, pri sorodnikih. Nekoč se je zgodilo, da so sredi velikega travnika našli malinjak, ki je bil bogato obložen z jagodami. Začeli so jih nabirati, a kmalu so od daleč slišali kričanje: lastnik travnika in grma je glasno vpil. Ni jim kričal, ker so nabirali njegove maline, a svaril jih je, naj se umaknejo, ker so v grmu imeli gnezdo modras - šele tedaj so razumeli, zakaj je bilo na malinaku še toliko malin. S kačami so se ob nabiranju sadja večkrat srečevali. Mama mi je povedala, da se je nekoč s prijateljicama Slavko in Adrijano odpravila po češnje. Splezale so na drevo, Slavka, ki je bila najstarejša, je hotela na najvišjo vejo. Pazljivo se je povzpela, hkrati pa je zkrčala in padla z drevesa; ob njej, na tleh, je pristala še bela kača, ki si je na drevesu nameravala postreči z jajci iz ptičjega gnezda. Od tedaj so si deklice izbrale drugo češnjo, na katero jim je stric dovolil samo pod pogojem, da so ob nabiranju žvižgale, da ne bi več češenj končalo v ustih kot v košaricah. Rade bi zobale tudi druge, sladkeje, "češnje za vlagat", a na tisto drevo niso imele dostopa - v vdolbini v deblu naj bi bilo sršnjevo gnezdo - mama še danes ne ve, ali je bilo to res, gotovo pa je bilo res, da je teta tiste češnje vlagala. Nabrala jih je, oprala, jim odtrgala peclje in slastne sadeže zložila v kozarce. Dodala je še sladkor in vodo, kozarce zaprla s pokrovčki in jih položila v velik lonec z vodo, v katerem je bila lesena deska - češnje so se petinštirideset minut kuhale v

vazah. Po istem postopku je nona vlagala breskve, te so bile posebne

sorte, "tiste za vlagat, pri katerih se sadje z lahkoto odstrani od koščice, sladke, a ne mehke".

Poleti je nona pripravljala tudi paradižnikov koncentrat, v olju in kisu je vlagala papriko, jeseni pa je kisala zelje: zribala ga je in dala v leseno kad, dobro potlačila ter posolila, nato dodala naslednjo plast zelja. Ko je bila kad polna, je na površje lepo razporedila "zdravo" zeljnato listje, pokrila z lesenim plohom in obtežila z velikim kamnom. Zelje je bilo tako močno potlačeno, da se je voda kmalu nabrala nad plohom; če tekočine ni bilo dovolj, da bi popolnoma prekrla površje, je nona dodala slano

vodo. Vsakih štirinajst dni je s čisto krpo odstranila tekočino, ploh dvignila in zeljnate liste oprala, nato je zelje spet pokrila in dodala vodo. Obstojnosti kislega zelja ni zagotavljala le sol, temveč tudi mlečna kislina, ki se je razvila med postopkom. Zelje je bilo dobro za uporabo po približno enem mesecu, odlično za mineštre

in praženo. Tako je nona pripravljala tudi repo tropinko, eno izmed najbolj razširjenih tradicionalnih kmetijskih pridelkov v Vipavski dolini, osnovno sestavino domačih jedi, predvsem jote. Repo je kisala z vinskimi tropinami, najraje z rdečimi, tako da so gomolji pridobili lepo rožnato barvo. Izbrala je najlepše plodove, čim bolj podobne velikosti, da so se enakomerno kisali. Med plasti repe je dodala tropine, zalila z vodo in sod tesno zaprla. Postopek kisanja se je končal že v mesecu ali dveh. Z zeljem, čebulo, korenjem, papriko in zelenim paradižnikom je pripravljala tudi srbsko solato. Zelenjavo je skrbno oprala, zrezala, posolila in dala v veliko stekleno vazo, dodala je nekaj zrn popra in lovorev list ter tesno zaprla - srbska solata se je v mesecu dni skisala.

SRBSKA SOLATA

Sestavine:

2 l kisa, 1 l vode, 0,5 l sončničnega olja, 5 žlic soli, 5 žlic sladkorja, 2,5 kg korenja, 2,5 kg zelja, 2,5 kg paprike (rumene, rdeče in zelene), 2,5 kg zelenih paradižnikov, 2,5 kg čebule, 50 g črnega popra v zmiju, 10 narezanih listkov posušenega lovora.

Priprava:

Zelenjavo narežemo na rezance in jo v skledi zmešamo. Ostale sestavine damo v lonec. Ko tekočina zavre, po manjših količinah 3 minute v njej kuhamo zelenjavo, ki jo nato precedimo in še vročo damo v kozarce. Na površje pritrdimo plastično mrežico, da je zelenjava dobro potlačena, in dolijemo tekočino, v kateri se je kuhala, da je popolnoma prekrita. Kozarce dobro zapremo in pasteuriziramo 25 minut v vreli vodi.

Končni razplet nogometa v Sloveniji

Celje presenetljivo prvak, Tabor izpolnil pričakovanja

Tokrat naj te stolpce mamenimo slovenskemu nogometnemu prvenstvu, ki se je končalo s presenečenjem. Prvič v stoletni zgodovini društva so se z naslovom državnega prvaka okitili nogometaši Celja, ki so v zadnjih krogih tekmovanja nepričakovano prehiteli ljubljansko Olimpijo, velikega favorita. Prav v poslednjem krogu je bil na sporedu nekakšen finale, neposredni spopad v štajerski prestolnici, pred katerim so imeli Celjani dve točki naskoka pred klubom iz glavnega mesta. Če bi torej zmagala Olimpija, bi bila izmahnjena ljubljanska gostiteljica, končni izid 2 : 2 po pravi drami pa je naposled nagradil Nogometni klub Celje. Za pojme slovenskega nogometa v vsakem primeru prvovrstna senzacija.

Zanimivo, za Ljubljance je bil dejansko usoden nenadejan poraz z 1 : 2 v predzadnjem krogu v domačih Stožicah proti že potešenemu sežanskemu Taboru. In smo pri Kraševcih, ki so kot novinci v ligi odigrali dobro prvenstvo in pristali na končnem sedmem mestu. Poleg Olimpije so znali presenetiti tudi ugledni Maribor, odvzeli pa so še marsikateri skalp. Kot je normalno za neizkušeno ekipo, so sicer nihali v storilnosti, dvakrat so zamenjali trenerja, Mauro German Camoranesi, ki je prišel takoj po novem letu,

pa je opravil pomembno delo. Nekdanji vrhunski nogometaš Juventusa, svetovni prvak leta 2006 v Nemčiji v reprezentanci azzurrov (četudi je po rodu Argentinec), se je takoj ujel z upravo, igralci in novim okoljem in vzbudil okoli moštva vse večje zanimanje. Že pred zdravstveno krizo je bilo bolj ali manj jasno, da z obstanom v elitni družini

lani dosegla napredovanje po dvajsetih letih spet med prvoligaše. Med tednom so že izžreballi razpored tekem za novo prvenstvo, ki se začne septembra, in že v prvem krogu bo na stadionu Rajka Štolfe sosedski derbi med Sežanci in Koprčani. O Taboru z glavnim pokroviteljem Cherry Box 24 velja povedati, da ima že kratkoročno kar ambiciozne

ne bo težav, ob koncu sezone pa smo bili na igrišču pričča še nadgradnji tega učinka sežanske enajsterice. Naj poudarimo, da sta še dalje stebra Tabora tudi Erik Salkič in Dino Stančič, ki sta svoj čas igrala pri nas v elitni ligi v dresu Krasa. Camoranesi bo na Krasu, če ne bo prišlo do presenečenj, ostal tudi v novi sezoni, v kateri bodo imeli nogometaši Tabora spet tudi primorskega konkurenta. V prvo ligo se je namreč prebil Koper, v kvalifikacijah pa se zanjo ponovno poteguje tudi Gorica, na račun katere je Sežana

cilje, saj bi radi v nekaj letih s kakovostnim preskokom v domači ligi nastopili celo na evropski sceni. Vodstvo kluba je mlado, sponzor močan, navdušenje v mestu in okolici na višku. Navsezadnje pa zrejo tudi v Italijo, kot kaže prihod Camoranesija, medtem pa snujejo tudi razne oblike sodelovanja (skupne ekipe, mladinski pogon, infrastruktura za treninge) s proseškimi Primorjem. Vse več nogometnih privržencev iz Trsta in njegovega kraškega zaledja se tudi redno pelje čez mejo na ogled tekem.

HC

Naturopatski nasveti (302)

Erika Brajnik

Chicory

Cvetna esenca Chicory je esenca, ki jo potrebujejo posevni ljudje. Kdor stalno izsiljuje ljubezen, ker si globoko v sebi misli, da je drugače ni vreden. Oseba se pretvarja, da je bolna, boječa, zaskrbljena, samo zato, da bi bila v središču pozornosti. To so pravi energetski vampirji, ki drugim vsiljujejo svojo dobroto in prisotnost, in če je le-ti ne sprejmejo, se užalijo. Primeri izjave osebe, ki potrebuje cvetno esenco Chicory: "Ah, vse jim dam, oni pa tako! Jaz vem, kaj je dobro zate! Še dobro, da sem jaz tu, ker brez mene ne bi mogel. Bojim se, da se ti bo kaj hudega zgodilo! Joj, kako sem slaba, danes se ne čutim, da bi ostala sama doma!" Oseba Chicory je manipulator, ne daje ljubezni brezpogojno, vse, kar naredi, je preračunano, nič ni brezplačno, vse se vrača z obrestmi. "Dam ti, če mi daš". Oseba Chicory si zagotovi ljubljeno osebo, partnerja ali ožjega družinskega člana zase, tako da izsili odvisnost, ki je fizična ali psihološka. Take osebe vedno iščejo "žrtve", ki so značajsko šibkejšee kot ona, recimo Centaury, da se jim podrejšjo, jim slepo sledijo, so odvisne od njihove dobrote. Osebo lahko fizično ali psihološko pohabijo, da si misli, da ni zmožna, da ne bo preživela, da ji bo huda predla, da nujno potrebuje pomoč: "Tebi brez mene ni živeti. Si ne predstavljam, kako bi ti brez mene". Oseba Chicory se dela lahko tudi bolna, vendar je v resnici bolj zdrava kot njena žrtev, "Ta bolan ta

zdravega nosi". "Joj, kako mi je bilo včeraj hudo, ko te ni bilo, skoraj bi umrla!" Tako drugemu vlijejo lažne občutke krivde, da z njim lažje manipulirajo.

Cvetna esenca Chicory pomaga taki osebi, da ne izsiljuje ljubezni, da v njej zraste notranja ljubezen in da se prepriča, da je res vredna ljubezni, da ji ni treba le-te izsiljevati, da bo vse v redu in da ji ni treba skrbeti. Tako se oseba Chicory oddahne, saj je v življenju porabila ogromno energije za to, da je vse prepričevala, kako so določene stvari potrebne. Ko tako vsiljuje svoje mnenje in prepričanja drugim, moti kozmično energijo in škodi ljudem okoli sebe, ne samo sebi in bližnjim.

Srečala sem že veliko strank, ki so prišle na naturopatski pregled z epilepsijo, paničnimi napadi, anksioznostjo, ki so jih doživljale samo zaradi skritega

namena izsiljevanja, ali pa osebe, ki so bile ujete v nesrečno službo, zakon, ker so bile žrtev manipuliranja s strani negativne Chicory osebe. Svobodo izbire, svobodo odločanja brez strahu in spletkarjenj, vse to uravnava esenca Chicory. Ob njenem uživanju se taka oseba počuti lažja, lažje diha, čuti notranji mir in svobodo, tako lahko končno zadaha in udejanji svoje sanje, saj imajo take osebe zelo močan značaj, so zelo karizmatične, vendar se morajo naučiti izražati to svojo moč na pravilen način brez prisil in spletkarjenj.

www.saeka.si

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviogas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Francka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviogas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviogas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com
www.noviogas.eu

TISK: Centro Stampa Veneto S.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT27V00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviogas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov in Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novega glasa podpirata tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990). Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks.

To številko smo poslali v tisk v torek, 28. julija 2020, ob 13. uri

NOVI
GLAS

CERJE Predstavitev nove turistične ponudbe

Žlahtna vez med Brdi, Vipavsko dolino in Krasom

Na Pomniku miru na Cerju je bila v začetku julija predstavitev novega turističnega produkta, ki povezuje Brda, Vipavsko dolino in Kras. Pet krovnih turističnih organizacij, Zavod za turizem, kulturo, mladino in šport Brda, Turizem Miren-Kostanjevica, ORA Krasa in Brkinov, Zavod TRG Vipava, Javni zavod za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina, ter največji turistični ponudnik, novogoriška družba Hit, prvič v zgodovini skupaj kličejo: "Zdaj je čas za Brda, Vipavsko dolino in Kras! Za tri izjemne vinorodne okolišče, ki z barvami sonca, zelene Vipave in temno rdeče jerine rišejo mavrico edinstvenih doživetij. Zdaj je čas, da si podajo roko rebula, zelen in teran". Projekt, ki pomeni prvi korak na poti povezovanja treh žlahtnih dežel v eno najlepših turističnih zgodb Slovenije, so ob prisotnosti županov občin Brda, Nova Gorica, Ajdovščina, Vipava, Miren-Kostanjevica, Renče-Vogrsko, Komen, Sežana, Divača, Hrpelje-Kozina,

Šempeter-Vrtojba in Kanal, ter direktorjev vseh treh največjih vinskih kleti, Kleti Brda, Vinakras in Kleti Vipava, predstavili Tina Novak Samec (direktorica ZTKMŠ Brda), Erika Lojk (direktorica JZ za turizem Nova Gorica in Vipavska dolina), Barbara Repovš (direktorica JZ za turizem Trg Vipava), Aleš Vodičar (direktor ORA Krasa in Brkinov) in mag. Ariana B. Suhadolnik (direktorica Turizma Miren-Kostanjevica). Pisanje novega poglavja turistične zgodbe regije je na Pomniku miru toplo pozdravil tudi državni sekretar na Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo Simon Zajc: "Skupna ponudba Krasa, Vipavske doline in Goriških Brd je v središče postavila lepote narave, vinogradni karakter treh pokrajin in njihovo gastronomijo. To so aduti, ki premorejo vse, kar danes v turizmu šteje: izvirnost, pristnost in intimnost". Namen skupnega povabila vseh združenih destinacij, ki vključuje brezplačna vodenja

po največjih znamenitostih ob kozarcu avtohtonih vin, rebule, zelena ali terana, na Divaškem tudi slivovke, je goste popeljati na odkrivanje izjemne zgodovinske, kulturne in naravne dediščine

zlatih in srebrnih slovenskih zelenih destinacij in okoljsko certificiranih ponudnikov turističnih storitev, največ znamenitosti, ki so si zaslužile znamko UNESCO dediščine človeštva.

ravni celotne regije. Skupno zgodbo pod krovnim sloganom Čas za vas. Brda. Vipavska dolina. Kras. tke magičnih štiriindvajset znamenitosti, muzejev, umetniških galerij in

Grad, Galerijo Oskar Kogoj Nature Design, Vipavski križ, Pilonovo galerijo Ajdovščina, Kovaški muzej Lokovec, Dvorec Lanthieri, Mostovi Vipave, Arhitektura Vipave in Vinski muzej Vipava; na Krasu: Kobilarna Lipica, Park Škocjanske jame, Pomnik miru na Cerju, Pepin vrt Dutovlje, Interpretacijski center kraške vegetacije in Botanični vrt v Sežani, Spacalovo galerijo v Štanjelu, Škratelnjovo domačijo v Divači in Slamčevo domačijo v Pliskovici.

Skupno promocijsko zgodbo so z navdušenjem pozdravili ponudniki nočitev (135 se jih je vključilo že v prvem krogu) in ponudniki degustacij na 18 lokacijah ter družba HIT s prilagojeno ponudbo dodatnih ugodnosti za goste. Kampanja je podprta s priložnostno spletno stranjo www.brda-vipavskadolina-kras.si ter kuponi s QR kodo, ki nudi povezavo do seznama znamenitosti in lokacij za degustacije. Gostje bodo od 17. julija 2020 dalje lahko koristili ugodnosti ob najmanj 2 nočitvah.

območja ter izkušnjo obogatiti z okušanjem avtohtone vrhunske žlahtne kapljice. Pobudniki povezujejo območje, ki, upošteva velikost, premore največ vinarjev, uvrščenih na svetovne TOP lestvice, največ Michelinovih zvezdic kuharskih chefov, največ

Močna povezovalna nit med zelenimi destinacijami postavlja v ospredje spoznavanje avtohtonih posebnosti regije, Brd, Krasa in Vipavske doline, spodbuja razpršitev gostov, in kar je najbolj pomembno, tke trajne vezi med deležniki, ne zgolj znotraj destinacij, temveč na

trajnostnih centrov. V Brdih: Grad Dobrovo z zbirko Zorana Mušiča, Srednjeveško vasico Šmartno, Galerijo Alma House v Medani, Vilo Vipolže in Park miru na Sabotinu; v Vipavski dolini: Kostanjeviški samostan Nova Gorica, Trg Evrope Nova Gorica, Mirenski

Tradicionalna slovesnost pri Ruski kapelici pod Vrščem

Solidarnost in povezanost med narodi

Letošnja tradicionalna spominska slovesnost pri Ruski kapelici pod Vrščem je bila v soboto, 25. julija. Tokrat je bila posvečena solidarnosti in povezanosti med narodi v času pandemije covid-19. Prav zaradi pandemije ni bilo spremljevalnega programa, ki je v preteklih letih odprl in končal spominske slovesnosti. Častni pokrovitelj in slavnostni govornik letošnje spominske slovesnosti je bil predsednik državnega sveta Alojz Kovšca, ki je pozval k solidarnosti med narodi. Po njegovih besedah je nastopila znova priložnost, da se narodi povežejo v prizadevanjih za ohranitev miru in sožitja. "Vztrajajmo v odločnosti, da smo se iz zgodovine naučili številnih poučnih lekcij in da zato ne bomo ponavljali napak iz preteklosti. Združimo moči, znanje in vpliv, da mir ostane in da se prijateljstvo krepi in nadgrajuje. Če ne za tiste, ki so žrtvovali svoja življenja, pa imejmo v mislih njih, ki pridejo za nami. Naj bodo to srečne generacije, ki jim je dano živeti v spravi in prijateljstvu in ki jim je državljanstvo sveta tisto prvinsko gonilo, da ohranijo mir za vsako ceno", je dejal. "In če je v zadnjih mesecih solidarnost zatajila tam, kjer smo je največ pričakovali, je tokrat nam skupaj ponujena priložnost, da jo znova priključimo", je še poudaril. Odnose med Slovenijo in Rusijo je Kovšca označil

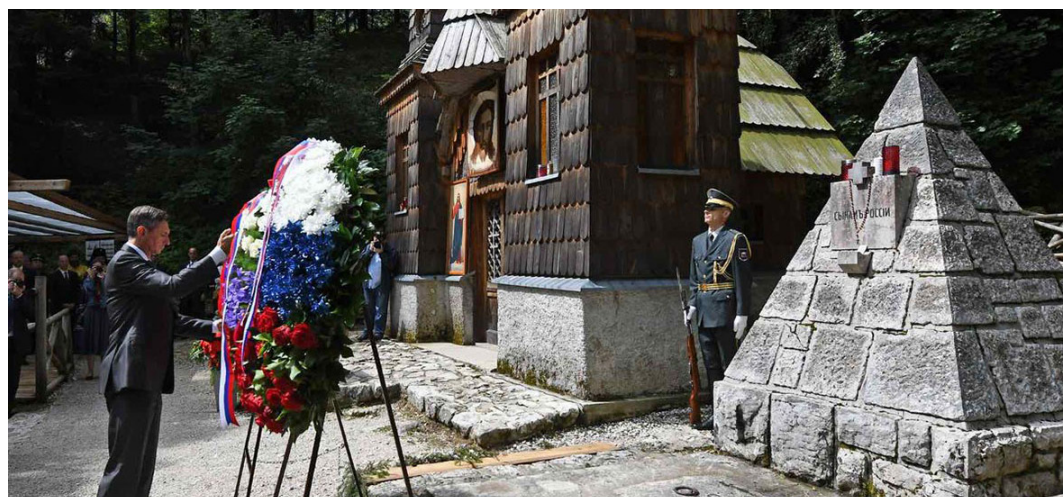
za prijateljske in takšne, ki presegajo zgolj politično naklonjenost. Zahvalil se je tudi vsem, ki so doslej skrbeli za kapelico. "Skromno, a odločno, da lahko spomin živi naprej in nas opominja, če bomo zgrešili s prave poti miru in prijateljstva, katere gradnja se nikoli zares ne ustavi". Spominske slovesnosti so

prizadela za dobro odnose z Rusko federacijo, "čeprav so vprašanja, kjer imamo različna stališča, in v vojaškem smislu nismo zavezniki". "Vendar se mi zdi prav, da poskušamo z vsemi narodi, tudi ruskim, negovati tradicionalno dobre stike, ker prijateljstvo v svetu ni nikoli dovolj", je še povedal slovenski predsednik Pahor. Slovesnost so organizirali

V imenu Ruske pravoslavne cerkve je v Slovenijo prišel nadškof Podolskij Tihon iz Berlina, ki je predstavnik ruske pravoslavne Cerkve v Evropi. Ruski veleposlanik v Sloveniji Timur Ejvazov je na novinarski konferenci v Ljubljani pojasnil, da je bila slovesnost zaradi pandemije dolgo postavljena pod vprašaj, dejstvo, da kljub vsemu bo, pa ruska stran zelo

dejansko že spremenila iz simbola vojne v simbol miru, solidarnosti in prijateljstva. "Človeška solidarnost, ki so jo pokazali prebivalci Kranjske Gore, ki so ohranili grobišče, čeprav so bili tukaj pokopani nekdanji nasprotniki v vojni, /.../ ta človeška solidarnost v nesreči /.../ je bila nad vsemi pregradami", je še dejal Geržina. Kranjskogorski župan Janez Hrovat je izrazil pričakovanje, da bo prihodnje leto slovesnost, ki je po njegovih besedah simbol prijateljstva med slovenskim in ruskim narodom, potekala v običajnih okvirih. Spominske slovesnosti so se začele v petek zvečer s katoliško spominsko mašo v Kranjski Gori. V soboto je bila pri kapelici spominska slovesnost, sledilo je prijateljsko srečanje članov Društva Slovenija Rusija v središču Kranjske Gore. Zaradi protikoronskih ukrepov je bila udeležba na letošnji slovesnosti omejena na 200 ljudi. V preteklosti se je spominske slovesnosti udeležilo več tisoč ljudi. Predstavniki organizacijskega odbora za spominsko slovesnost Simon Oblak, ki tudi skrbi za obiske Ruske kapelice in je lani kapelico obiskal kar 140-krat, je povedal, da je lani bilo med obiskovalci kapelice 90 odstotkov tujcev z vsega sveta. Skupno je kapelico obiskalo

okoli 10.000 ljudi. Letos je bil pri kapelici že 42-krat, prevladujejo pa za razliko od preteklih let Slovenci, ki jih je po njegovi oceni kar 95 odstotkov. "Ruska kapelica mogoče ni zadosti dober izraz, boljši bi bil slovanska kapelica, saj je duh slovanske duše v tej kapelici", je še dejal. Rusko kapelico pod Vrščem so leta 1916 med prvo svetovno vojno zgradili preživeli ruski vojni ujetniki v spomin na umrle tovariše, ki jih je med gradnjo ceste čez Vrščič zasul snežni plaz. V spomin na umrle v plaz so ruski ujetniki v gozdu pod Vrščem sami postavili leseno kapelico v pravoslavnem slogu. Po prvi svetovni vojni so za kapelico skrbeli domačini in okoličani in jo ogradili. Po rekonstrukciji ceste leta 1937 so našli številne grobove umrlih ruskih ujetnikov, posmrtno ostanke so pokopali v kostnici ob kapelici, nad katero so postavili piramido, na njej pa napis Sinovom Rusije. Lesena kapelica je z leti strohnela, zato so jo leta 1991 konzervirali in obnovili dotrajane dele, obnovili pa so tudi grobove ruskih ujetnikov pri Erjavčevi koči ter očistili in obnovili grob neznane vojaka ob kapelici. Leta 2006 je bila kapelica v celoti obnovljena. Ob stoti obletnici kapelice jo je obiskal ruski predsednik Vladimir Putin.

se med drugim udeležili predsednik republike Borut Pahor, predsednik državnega zbora Igor Zorčič, zunanji minister Anže Logar, minister za gospodarstvo Zdravko Počivalšek, ministrica za kmetijstvo Aleksandra Pivec in ministrica za pravosodje Lilijana Kozlovič. Pahor je ob slovesnosti dejal, da prijateljstvo in sodelovanje med Slovenijo in Rusijo ostaja trdno in iskreno ter da si bo Slovenija vedno

rusko veleposlaništvo v Sloveniji, občina Kranjska Gora, Fundacija Ruski mir in Društvo Slovenija Rusija. Letošnje dogajanje je bilo zaradi pandemije tako številčno kot programsko okrnjeno in je potekalo ob strogih zaščitnih ukrepih proti širjenju okužb z novim koronavirusom. Zato za razliko od minulih let na letošnji slovesnosti ni bilo delegacije visokih političnih in drugih predstavnikov iz Rusije.

cenil. Dodal je, da so odnosi med Slovenijo in Rusijo na visoki ravni, in se zavzel za nadaljnjo nadgradnjo odnosov med državama na vseh področjih. Predsednik društva Slovenija Rusija, nekdanji slovenski veleposlanik v Rusiji Saša Ivan Geržina je dejal, da so se prav zaradi tradicije, ki zaznamuje slovesnosti ob Ruski kapelici, odločili, da bodo slovesnost pripravili tudi letos. Kapelica se je po njegovih besedah

Zaplavajmo

skupaj

v morju

novosti

@ivanpersoglia

NOVI
GLAS

Uredništvo

www.noviglas.eu
gorica@noviglas.eu
+39 0481 550330

Uprava

zadruga.gm@gmail.com
+39 0481 533177